

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษานี้ทำการศึกษา “การวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอมือในจังหวัดลำพูน” โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1.กลุ่มผลิตผ้าไหมทอมือ ได้แก่ ร้านโสภาผ้าไหม และผ้าฝ้ายยกดอก และร้านพรณีไหมไทย 2.กลุ่มผลิตผ้าฝ้ายทอมือ ได้แก่กลุ่มบ้านดอนหลวง และกลุ่มบ้านหนองเงือก และ 3.กลุ่มผลิตผ้าทอกะเหรี่ยง ได้แก่กลุ่มบ้านทาแม่ขนาด และกลุ่มบ้านพระบาทห้วยต้ม โดยศึกษาข้อมูลด้านองค์กร ด้านการผลิต ด้านการตลาด และผลประกอบการของกลุ่มผู้ผลิต ซึ่งข้อมูล ที่นำมาวิเคราะห์ในการศึกษานี้ เป็นข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการสัมภาษณ์ประธานกลุ่มผ้าทอมือ จังหวัดลำพูน

4.1 ผ้าไหมทอมือ

ลำพูน เป็นจังหวัดที่เก่าแก่ที่สุดในภาคเหนือ เดิมมีชื่อว่า นครหริภุญชัย เป็นจังหวัดที่มีกลุ่มคนชาติพันธุ์ที่หลากหลายที่สุดในภาคเหนือ อาทิ ขวน โยนก ไทใหญ่ ยางแดง จีน ลื้อ ลัวะ และ มอญ คนลำพูนมีการทอผ้าใช้เองมาแต่อดีตอันยาวนาน โดยเฉพาะการทอผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชนชาวอง (ไทลื้อที่อพยพมาจากเมืองของซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเมืองเชียงตุง ในประเทศพม่า) ในกลุ่มชนชั้นสูงนิยมใช้วัตถุดิบที่เป็นเส้นไหมมากกว่าที่จะเป็นเส้นฝ้ายที่ใช้กันในชนชั้นล่างลงไป กาลเวลาล่วงเลยผ่านมานับร้อยปี การทอผ้าไหมมีการประยุกต์ใช้กันอยู่ แต่เป็นการทอเป็นลวดลายไม่วิจิตรนัก จวบจนกระทั่งพระราชชายาเจ้าดารารัศมีพระธิดาในพระเจ้าอินทวิชยานนท์ ผู้ครองนครเชียงใหม่ องค์ที่ ๗ พระราชชายาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคต พระราชชายาเจ้าดารารัศมีได้พระราชทานทูลขอพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในรัชการที่ ๖ เสด็จกลับเชียงใหม่ ทรงได้นำความรู้ที่เรียนรู้มาจากราชสำนักส่วนกลางขณะประทับ ณ วังหลวงในกรุงเทพฯ มาประยุกต์ใช้ในการประดิษฐ์ลวดลาย และได้ฝึกหัดคนในคุ้มเชียงใหม่ให้ทอผ้าฝ้ายโดยเพิ่มลวดลายลงในผืนผ้าไหมให้พิเศษขึ้น คือเพิ่มด้ายเส้นพุ่งพิเศษเป็น ดิ้นเงิน ดิ้นทอง การเก็บลายจึงต้องใช้ตะกอเพื่อให้สามารถทอลวดลายที่

สลับซับซ้อนประณีตงดงามได้ เทคนิคการทอนี้ว่า ยกดอก เพื่อนำไปถวายเจ้านายชั้นผู้ใหญ่ในภาคกลางและทรงใช้ส่วนพระองค์ เนื่องด้วยทรงเป็นพระญาติกับเจ้าเมืองลำพูนจึงทรงถ่ายทอดความรู้เรื่องการทอผ้ายก ที่มีลวดลายสวยงามแปลกตาและวิจิตรบรรจงให้แก่เจ้าหญิงส่วนบุญพระราชชายาของเจ้าจักรคำขจรศักดิ์(เจ้าผู้ครองนครลำพูนองค์สุดท้าย)และ เจ้าหญิงลำเจียก(พระธิดาเจ้าจักรคำ ขจรศักดิ์) ทั้งสองพระองค์จึงได้นำความรู้การทอผ้ายกมาฝึกคนในคุ้มหลวงลำพูน และชาวบ้านได้เรียนรู้การทอผ้ายกจากคนในคุ้มจนมีความชำนาญและมีการเผยแพร่ทั่วไปในชุมชนต่างๆ โดยได้มีการฝึกหัดชาวบ้านในบริเวณใกล้เคียงจนมีความรู้เรื่องการทอผ้าไหมยกดอกเป็นอย่างดี ทรงฟื้นฟูผ้าไหมยกดอกลำพูน โดยทรงดัดแปลงให้ผ้าไหมมีความวิจิตรสวยงามยิ่งขึ้น โดยทรงใช้เทคนิคภาคกลางมาประยุกต์และทอกันมากในตำบลเวียงของ และบริเวณใกล้เคียงที่เป็นชุมชนของเจ้านายของในอดีต ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผ้ายกเป็นที่นิยมในราชสำนักและแวดวงสังคมชั้นสูง เนื่องจากการคมนาคมสะดวกทั้งทางรถไฟและทางรถยนต์จากกรุงเทพฯ ลู่เชียงใหม่และลำพูนภาคเหนือจึงกลายเป็นแหล่งผ้าไหมที่ลือชื่อ และตั้งแต่ พ.ศ.2475 ผ้ายกที่ทอด้วยฝีมือประณีตจากลำพูนเป็นที่ต้องการทั่วไป ไม่เฉพาะแต่ในราชสำนัก ในปัจจุบันการทอผ้าไหมยกดอกลำพูนเป็นมรดกทางหัตถกรรมที่ถ่ายทอดสู่รุ่นลูกรุ่นหลานและมีการขยายแหล่งทอผ้าไปยัง อำเภอเถลี และอำเภอทุ่งหัวช้าง จึงทำให้จังหวัดลำพูนเป็นศูนย์กลางการทอผ้าไหมยกดอกแหล่งสำคัญของประเทศไทย ผ้ายกดอกมีลักษณะเด่น คือ ในผืนผ้าจะมีลวดลายในตัว โดยผิวสัมผัส ผ้ายกดอก จะมีความนูน ของผืนผ้า เนื่องจากเทคนิคการทอโดยเพิ่มด้ายพุ่งพิเศษแล้วพุ่งกระสวยไประหว่างกลางเพื่อให้เกิดลวดลาย ผ้าไหมยกดอกแต่ละชั้นมีแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับลวดลาย แต่ละลาย ส่วนใหญ่ลายจะใช้ฝ้ายหรือไหมสีเดียวกันตลอดทั้งผืน บางครั้งอาจมีการจกฝ้ายเพิ่มเติม เพิ่มด้ายพุ่งพิเศษคืนเงิน คั่นทอง เพื่อเพิ่มความโดดเด่นของลวดลายให้สวยงามมากยิ่งขึ้น

กรรมวิธีผลิตไหม เริ่มต้นจากการปลูกต้นหม่อน ดูแลรักษาให้ได้ใบหม่อนที่มีคุณภาพดี ช่วงเวลาและตำแหน่งการเก็บเกี่ยวใบนั้นสำคัญยิ่งนัก แต่ละใบก็มีความเหมาะสมสำหรับตัวไหมในแต่ละช่วงวัย ในส่วนของการเลี้ยงไหม กระดังเป็นภาชนะในการเลี้ยงหนอนไหมในระยะฟักตัว วงจรชีวิตหนอนไหมจะอยู่ในกระดังมีหน้าที่กินใบหม่อน เมื่อเข้าสู่วัยแก่ จากนั้นจะหยุดกินใบหม่อน เราเรียกช่วงเวลานี้ว่า “ไหมสุก” ลำตัวหนอนไหมจะเปลี่ยนเป็นสีเหลืองใส ถึงระยะนี้จะต้องโยกย้ายตัวไหมไปไว้ในจ่อกระดัง ถึงเวลาแล้วหนอนไหมจะสร้างรังโดยการพันเส้นใยรอบตัวถักทอห่อหุ้มตัวเอง เป็นทรงวงรีหนอนด้นในจะพัฒนากลายเป็นดักแด้ ถึงเวลาคัดแยกรังไหมไปสู่กระบวนการสาวเส้นไหม การที่จะได้เส้นไหมที่คุณภาพดีนั้น ต้องพิถีพิถันคัดเลือกรังไหมที่สมบูรณ์ ไม่มีริ้ว ไม่มีบวม ไม่มีบุบ ไม่เกิดเชื้อรา ไม่ดำน ฯลฯ เพื่อให้ได้เส้นไหมที่กลมมีขนาดสม่ำเสมอทั้งเส้น กระบวนการการดึงเส้นไหมออกจากรังไหมด้วยโปรงสรวกับไม้คืบ โดยความร้อนจากน้ำร้อนจะทำให้

ให้เปลือกกุ้งอ่อนตัวลง จนสามารถดึงเส้นใยออกมาได้ ลักษณะคล้ายเส้นด้าย เพื่อเส้นไหมที่สาวเรียงระเบียบจึงต้องผ่านวิธีการกรอ และการทำใจไหม เพื่อนำเส้นไหมที่ได้มาข้อมสี สีจากธรรมชาติจะได้ผลลัพธ์ที่ดีสวยติดทนนาน เช่น สีแดงจากคั้ง สีน้ำเงินจากคราม สีเหลืองจากเปลือกไม้ เป็นต้น เมื่อข้อมจนได้สีที่ต้องการก็นำมาทอไหมด้วย “กี่” เป็นเครื่องมือทอผ้าไหม ทอจนกลายเป็นผ้าไหมผืนงาม

ภาพที่ 4.1 โรงทอผ้าไหมยกดอกลำพูน
ที่มา: สถาบันผ้าทอมือหรือศูนย์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน

ประเภทของผ้าไหม

ผ้าไหมไทยนับเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดต่อเนื่องกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน มีความหลากหลายทั้งรูปแบบ ลวดลาย และสีสันแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น ตามความเชื่อและประเพณี วัฒนธรรมในพื้นที่ โดยกรรมวิธีทำให้เกิดลวดลายในผ้าไหมไทยแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ลวดลายจากกรรมวิธีการทอ เช่น จก ยก จิต ชัด ลวดลายจากกรรมวิธีการเตรียมลวดลายเส้นด้ายก่อนทอ เช่น การมัดหมี่ และลวดลายจากกรรมวิธีการทำลวดลายหลังจากเป็นผืนผ้า เช่น การข้อม การมัดข้อม อย่างไรก็ตามหากเราจำแนกผ้าไหมไทยตามกรรมวิธีเทคนิคการทอสามารถจำแนกได้โดยสังเขป ดังนี้

1. การทอขัด

การทอขัด เป็นวิธีการเบื้องต้นของการทอผ้าทุกชนิด คือมีเส้นพุ่งและเส้นยืนซึ่งอาจเป็นเส้นเดียวกันหรือต่างสีกัน ซึ่งจะทำให้เกิดลวดลายในเนื้อผ้าต่างกัน เช่น การทอเส้นยืนสลับสีก็จะเกิดผ้าลายริ้วทางยาว หรือถ้าทอเส้นพุ่งสลับสีก็จะได้ผ้าลายขวาง การทอเส้นยืนและเส้นพุ่งสลับสีก็จะได้ลายตาราง เป็นต้น ผ้าไหมที่ใช้เทคนิคการทอขัด เรียงตามความหนาของเนื้อผ้า เช่น

-ผ้าไหมหนึ่งเส้น หมายถึง ผ้าไหมที่ขัดด้วยเส้นยืนและเส้นพุ่งเพียงเส้นเดียวไม่ได้มีการควบเส้นใยเพิ่มเข้าไป

-ผ้าไหมสองเส้น หมายถึง ผ้าไหมที่ทอขัดด้วยเส้นยืนเส้นเดียว ส่วนเส้นพุ่งจะมีการควบเส้นไหมเพิ่มเป็นสองเส้น เนื้อผ้าจะมีความหนามากกว่าผ้าไหมหนึ่งเส้น

-ผ้าไหมสีเส้น หมายถึง ผ้าไหมที่ทอขัดด้วยเส้นยืนเส้นเดียว ส่วนเส้นพุ่งจะมีการควมเพิ่มเป็นสีเส้น จะได้ผ้าเนื้อหนา

นอกจากนี้การทอผ้าไหมที่หนามากกว่าสีเส้นขึ้นไป อาจทำได้โดยไม่จำเป็นต้องใช้เส้นยืนเพียงเส้นเดียว หรืออาจใช้เส้นพุ่งมากกว่าสีเส้นก็ได้ ขึ้นกับวัตถุประสงค์และประโยชน์ใช้สอย

ผ้าทอลายขัดที่เป็นเอกลักษณ์ในกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆ ได้แก่ ชิ่นก่าน ชิ่นทิว ชิ่นลายแดงโม ผ้าขาวม้า ผ้าสะมอ ผ้าตาสมุก (ผ้าลายเกล็ดเต่า) ผ้าลายเมลิคังดา เป็นต้น

2. มัดหมี่

มัดหมี่ เป็นศิลปะการทอผ้าที่เกิดจากการมัดเส้นด้ายหรือเส้นไหม ผูกให้เป็นลวดลายเป็นเปลาะๆ แล้วนำไปย้อมสี ลวดลายที่เกิดขึ้นเกิดจากการซึมของสีไปตามส่วนของเส้นไหมหรือเส้นด้ายที่เว้นไว้ไม่ถูกมัดขณะย้อม เมื่อย้อมสีแล้วแกะเชือกออกจะเกิดเป็นลวดลายตามช่องของการมัดเส้นเชือก ดังนั้นหากต้องการมัดหมี่ลายสีก็ต้องทำการมัดย้อมสีหรือเรียก โอบหมี่ โดยมัดเส้นเชือกบริเวณส่วนที่ย้อมแล้วเพื่อรักษาสีที่ย้อมครั้งแรกในบริเวณที่ไม่ต้องการย้อมทับสีใหม่ แล้วนำมาย้อมสีทับหลายครั้งเพื่อให้ได้ลวดลายสีตามต้องการ ลักษณะเฉพาะของผ้ามัดหมี่อยู่ที่รอยซึมของสีที่วิ่งตามบริเวณของลวดลายที่ถูกมัด ถึงแม้จะใช้ความแม่นยำในการทอมากเพียงไรก็จะเกิดลักษณะความเลื่อมล้ำของสีบนเส้นไหมให้เห็นแตกต่างกันไป ดังนั้นการมัดหมี่จึงนับเป็นศิลปะบนผืนผ้าซึ่งยากที่จะลอกเลียนให้เหมือนเดิมได้ในแต่ละผืนผ้า

ลวดลายมัดหมี่ที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ เป็นลวดลายที่มาจากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และความเชื่อ เช่น ลายดอกแก้ว ลายต้นสน ลายนาคร ลายใบไผ่ ลายโคมหัว ลายขันหมากเป็น (ลายบายศรี) เป็นต้น การทอผ้าโดยใช้เทคนิคการทอแบบมัดหมี่เพื่อให้เกิดลวดลายบนผืนผ้ามีอยู่เกือบทุกจังหวัดในประเทศไทย โดยเฉพาะทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเทคนิคการทอผ้าแบบมัดหมี่แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ 1. มัดหมี่เส้นพุ่ง เป็นมัดหมี่ที่มัดย้อมลวดลายเฉพาะเส้นพุ่งเท่านั้น 2. มัดหมี่เส้นยืน เป็นมัดหมี่ที่มัดย้อมลวดลายเฉพาะเส้นยืนเท่านั้น และ 3. มัดหมี่ซ้นหรือมัดหมี่สองทาง เป็นผ้ามัดหมี่ที่มัดย้อมลวดลายทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืน สำหรับประเทศไทยมีการทอผ้ามัดหมี่ทั้ง 3 ประเภทแต่ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นการทอมัดหมี่เส้นพุ่ง

3. จิด

การจิด เป็นภาษาพื้นบ้านของภาคอีสาน หมายถึง สะกิดหรือจัดซ้อนขึ้น ดังนั้นการทอ ผ้าจิดจึงหมายถึงกรรมวิธีการทอที่ผู้ทอใช้ไม้ เรียกว่า “ไม้เก็บจิด” สะกิดหรือซ้อนเส้นยืนยกขึ้นเป็นช่วงระยะตามลวดลายตลอดหน้าผ้า แล้วพุ่งกระสวยสอดเส้นพุ่งพิเศษและเส้นพุ่งเข้าไปตลอดแนว ทำให้เกิดเป็นลวดลายยกตัวบนผืนผ้า ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นลวดลายซ้ำๆ ตลอดแนวผ้า โดยสีของลวดลายที่เกิดขึ้นเป็นสีของด้ายพุ่งพิเศษ ผ้าจิดมีการทอในหลายพื้นที่ ลวดลาย สีเส้น และการใช้งานแตกต่างกัน

ไปตามกลุ่มวัฒนธรรมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น กลุ่มชาวภูไท ไทลาว และไทญหรือส่วย เขมร ในภาคเหนือ เช่น กลุ่มไทยวนและไทลื้อ ในภาคกลาง เช่น กลุ่มไทครั้งหรือลาวครั้ง และในภาคใต้ที่บ้านนาหมื่นศรี จังหวัดตรัง ในชาวอีสานโดยทั่วไป นิยมทอผ้าจิดด้วยฝ้ายเพื่อใช้ทำหมอน โดยลวดลายส่วนใหญ่จะเป็นลายจากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความเชื่อ เช่น ลายหอปราสาทหรือ ธรรมาสัน ลายพญานาค ลายช้าง ลายม้า ลายดอกแก้ว เป็นต้น ลวดลายจิดจะอยู่บริเวณส่วนกลางของตัวหมอน ส่วนหน้าหมอนนั้น นิยมเย็บปิดด้วยผ้าฝ้ายสีแดง ในจังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ มีการทอทั้งหมอนจิด จิดหัวขึ้น จิดตีนขึ้น สไบลายจิด และผ้าขาวม้าไหมเชิงจิด โดยส่วนใหญ่นิยมใช้เส้นไหมทอมากกว่าฝ้าย

4. จก

จก หมายถึง การควัก ขุด คู้ ลักษณะการทอผ้าจกจึงเป็นลักษณะของการทอที่ผู้ทอต้องใช้วิธี ล้วงดึงเส้นด้ายพุ่งพิเศษขึ้นลงเพื่อสร้างลวดลายจกเป็นเทคนิคการทำลวดลายบนพื้นผ้าคล้ายการปัก ด้วยวิธีการเพิ่มด้ายพุ่งพิเศษเข้าไปเป็นช่วงๆ ไม่ติดต่อกันตลอดหน้ากว้างของผ้า โดยใช้ไม้หรือขนหม่น หรือนิ้วมือจากเส้นด้ายเส้นยืนยกหรือจกเส้นด้ายเส้นยืนขึ้น แล้วสอดใส่ด้ายพุ่งพิเศษเข้าไปเป็นช่วงๆ สลับสีตามต้องการคล้ายกับการปักไปในขณะทอ ซึ่งสามารถออกแบบลวดลายและสีสันของผ้าได้ ซับซ้อนและหลากหลาย ซึ่งแตกต่างจากผ้าจิดที่มีการใช้เส้นพุ่งพิเศษสีเดียวตลอดหน้ากว้างของผืนผ้า การทำลวดลายในผ้าจกจะแตกต่างกันออกไปตามประโยชน์ใช้สอย โดยการทอจกในประเทศไทย ส่วนใหญ่นิยมทอเป็นตีนขึ้น เพื่อนำไปประกอบกับตัวขึ้นจึงเรียกผ้าที่ทอด้วยเทคนิคจกว่า ผ้าขึ้นตีนจก หรือผ้าเชิงจก จะมีลวดลายที่นิยมอย่างหนึ่งต่างจากลวดลายผ้าจก เพื่อใช้ประโยชน์อื่นๆ เช่น หากทอเพื่อกิจกรรมทางศาสนา เช่น ผ้าคลุมศีรษะนาค ผ้าห่อคัมภีร์ ธงในงานบุญต่างๆ จะเป็นลวดลายเกี่ยวกับศาสนาหรือสัตว์ในหิมพานต์ ผ้าจกในแต่ละท้องถิ่นมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันไปทั้งลวดลาย สีสัน และการใช้สอย นอกจากจะทอจกเพื่อตกแต่งผ้าชิ้นแล้ว ยังนิยมทอเป็นหมอน ผ้าห่ม และสไบ

5. ยก

การทอผ้ายกคือ การเพิ่มลวดลายในเนื้อผ้าให้พิเศษขึ้น โดยใช้เทคนิควิธีเก็บตะกอลอย เช่นเดียวกับจิด โดยยกตะกอลอยเพื่อแยกเส้นด้ายยืนครั้งละกี่เส้นก็ได้ตามลวดลายที่วางไว้แล้ว ให้เส้นด้ายพุ่ง ผ่านไปเฉพาะเส้น เมื่อทอพุ่งกระสวยไปมาครบคู่ไปกับการยกตะกอลอยจะเป็นลวดลายขึ้นขึ้นจากผืนผ้า เนื่องจากการยกเป็นการเพิ่มลวดลายเข้าไปพิเศษจึงสามารถเลาะลายออกทั้งหมดโดยไม่เสียเนื้อผ้า ถ้าทอยกด้วยไหมจะเรียก ยกไหม ถ้าทอยกด้วยเส้นทองจะเรียก ยกทอง ถ้าทอยกด้วยเส้นเงินจะเรียก ยกเงิน ในประเทศไทยมีแหล่งที่ทอผ้ายกหลายภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ที่จังหวัดลำพูน มีชื่อเสียงและรู้จักกันในนามผ้ายกดอกเมืองลำพูน เชียงใหม่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่จังหวัดร้อยเอ็ด สุรินทร์

ภาคใต้ที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่รู้จักกันในนามผ้ายกมุมเรียง นครศรีธรรมราช ที่รู้จักกันในนามผ้ายกเมืองนครศรีธรรมราช สงขลา ที่รู้จักกันในนามผ้าทอนาหมื่นศรี เป็นต้น

6. การควบเส้น

การควบเส้นเป็นวิธีสร้างลวดลายและสีเหลืองกันของเส้นใยในผืนผ้า โดยใช้เส้นไหมหรือเส้นใยฝ้ายสองสีที่มีน้ำหนักสีอ่อนแก่แตกต่างกันมาปั่นตีเกลียวรวมเป็นเส้นเดียวกัน โดยสี ที่เป็นเอกลักษณ์ในการควบ คือ สีเหลือง นำมาควบกับสีต่างๆ และนำมาใช้เป็นเส้นพุ่งหรือเส้นยืน ในการทอโดยใช้เทคนิคทอขัดแบบธรรมดา โดยผ้าที่จะเป็นผ้าพื้นสีเหลืองเรียกว่า ผ้าหางกระรอก นั่นเอง

การวิเคราะห์ศักยภาพการผลิตผ้าไหมทอมือในจังหวัดลำพูน ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

4.1.1 ร้านโสภาผ้าไหมและผ้าฝ้ายยกดอก

ร้านโสภาผ้าไหมและผ้าฝ้ายยกดอก ได้เริ่มกิจการเมื่อปี 2526 โดยมีนายพรรัตน์ โสกา เป็นเจ้าของกิจการและผู้ดูแลกิจการทั้งหมด เริ่มต้นจากการผลิตผ้าไหมทอมือในรูปแบบกิจการในครัวเรือน ทำการผลิตเท่าที่ทันในครอบครัวจะผลิตได้ และมีเพียงกี่ 2 กี่เท่านั้น จนพัฒนาต่อยอดกิจการจนถึงปัจจุบัน มีกี่ทอผ้าถึง 40 กี่ และมีกิจการที่มั่นคงเป็นอย่างมาก การจัดการแหล่งเงินทุนของร้านโสภาไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอกนั้น เป็นเงินทุนของนายพรรัตน์ โสกาเพียงผู้เดียว มีการเข้าร่วมอบรมพัฒนาฝีมือแรงงานอย่างต่อเนื่อง โดยมีทั้งภาครัฐและเอกชนคอยสนับสนุนเรื่องดังกล่าว ทำให้ร้านโสภาผ้าไหมและผ้าฝ้ายยกดอกมีการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด ตลอดระยะเวลาการดำเนินกิจการ ทางร้านโสภาผ้าไหมและผ้าฝ้ายยกดอกนั้นมีมาตรฐานการผลิตและได้รับเรื่องหมายบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หรือที่เรียกว่า GI สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ คือ ชื่อหรือสัญลักษณ์หรือสิ่งอื่นใดที่บอกแหล่งผลิตของสินค้า โดยสามารถสื่อให้ผู้บริโภคเข้าใจได้ว่าสินค้านั้นมีคุณภาพหรือคุณลักษณะพิเศษแตกต่างจากสินค้าที่ผลิตในแหล่งผลิตอื่น เช่น มะขามหวานเพชรบูรณ์ที่ประกอบด้วยคำว่า มะขามหวานซึ่งบอกว่าสินค้าคืออะไรและคำว่าเพชรบูรณ์ซึ่งบอกแหล่งผลิตมะขามหวานดังกล่าว และยังสื่อให้คนทั่วไปเข้าใจว่ามะขามหวานดังกล่าวมีคุณภาพสูงมีรสชาติหวานและไม่และอันเป็นคุณลักษณะเฉพาะของมะขามหวานเพชรบูรณ์ ซึ่งได้รับสิทธิพลจากดินที่เหมาะสมสำหรับการปลูกมะขามและปริมาณน้ำฝนที่พอเหมาะพอดีในจังหวัดเพชรบูรณ์ประกอบกับฝีมือการเพาะปลูกของเกษตรกรชาวเพชรบูรณ์ ซึ่งมีการวิธีในการปลูกโดยเฉพาะจึงทำให้มะขามที่ปลูกในจังหวัดเพชรบูรณ์มีความหวานมากกว่าท้องถิ่นอื่น ฉะนั้น สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีองค์ประกอบหรือปัจจัยสำคัญสองประการคือ ธรรมชาติกับมนุษย์ในแหล่งหรือท้องถิ่นนั้น

ภาพที่ 4.2 เครื่องหมายบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ GI

4.1.2 ด้านการจัดการองค์กร

1. ลักษณะโครงสร้าง

ร้านโสภาไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอก มีการจัดองค์กรโดยมีโครงสร้างบริหารงาน โดยประธานหรือเจ้าของกิจการ คือ นายณพรัตน์ โสภา ทำหน้าที่บริหารจัดการภายในกลุ่ม ดูแลระบบการทำงาน ควบคุมปริมาณการผลิต รวมทั้งการบริหารงานทั้งหมด และประกอบด้วยสมาชิก ร้านโสภาไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอกมีทั้งหมด 40 คน

2. ผู้นำกลุ่ม

นายณพรัตน์ โสภา เป็นประธานหรือเจ้าของกิจการร้านโสภาไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอก ซึ่งมีความรู้ความสามารถสูง และมากไปด้วยประสบการณ์ที่สั่งสมมาหลายสิบปี จึงได้รับการยอมรับจากสมาชิกเป็นอย่างมาก ทำหน้าที่ดูแลระบบการทำงาน ควบคุมปริมาณการผลิต รวมทั้งการบริหารงานทั้งหมดของทางร้านได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยกลุ่มฯมีความมั่นคงเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีปริมาณการผลิตต่อเนื่องขึ้นทุกปี

3. ความเข้มแข็งของกลุ่ม

ร้านโสกาไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอก จากการสัมภาษณ์พบว่า สมาชิกมีความรักและผูกพันกับทางเจ้าของร้านมาก เนื่องจากทำงานตรงนี้เป็นเวลาช้านานทำให้มีความมั่นคง มีความสามัคคีภายในกลุ่มๆอีกทั้งยังมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างสม่ำเสมอเมื่อมีการจัดประชุม สัมมนา หรือกิจกรรมอื่นๆ

4. การสนับสนุนจากภายนอก

ร้านโสกาไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอกได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ส่วนมากจะมาในรูปแบบการสนับสนุนเรื่องการประชาสัมพันธ์ หรือจัดงานเทศกาลต่างๆเพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ อีกทั้งยังให้ความสนับสนุนทางด้านการให้ความรู้ ฝึกอบรมจากหลายรูปแบบ

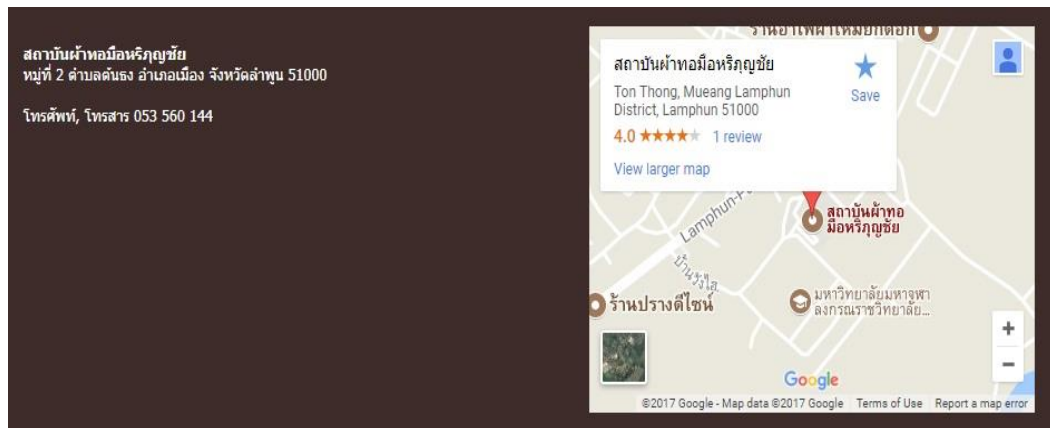
4.1.3 ด้านการผลิต

1. ผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่มนั้น คือ ผ้าไหมยกดอกลำพูนที่ออกแบบลวดลายเองโดยนาย นพรัตน์ โสภานันท์เอง ผลิตภัณฑ์ที่ทางร้านทำการผลิต คือ ผ้าทอเป็นผืนลวดลายต่างๆ ผ้าชุดยกดอก ผ้าชิ้นยกดอก ผ้าคลุมไหล่ และผ้าสไบ เป็นต้น

2. การบริหารการผลิต

ทางร้านโสกาไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอกจะผลิตผ้าทอตามแผนการตลาดที่วางไว้ ทั้งนี้อาจเพิ่มจำนวนตามออเดอร์ของลูกค้า โดยสมาชิกบางคนจะรับวัสดุและอุปกรณ์ไปทอที่บ้าน และบางส่วนจะมาทอที่สถาบันผ้าทอมือหรือภูษชัย โดยมีที่ตั้ง ตำบล ดันรง ต. อ.เมือง จ.ลำพูน สถาบันที่อยู่ภายใต้การดูแลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน ผู้เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาการทอผ้าของคนลำพูน ที่มีความเป็นเอกลักษณ์และถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ และด้วยเกรงว่าจะสูญหายไปกับกาลเวลา จึงได้จัดตั้งสถาบันนี้ขึ้น และบางส่วนจะรับไปผลิตที่บ้านนั่นเอง

ภาพที่ 4.3 แผนที่สถาบันผ้าทอมือหริภุญชัย

3. ขั้นตอนการผลิต

กระบวนการทอผ้าไหมยกดอก ซึ่งมีวิธีการสำคัญ 8 ขั้นตอนได้แก่

3.1 การกรอเส้นไหม

การนำเส้นไหมที่ผ่านการฟอกการย้อมและการลงแป้งเสร็จเรียบร้อยแล้ว มาสาวเส้นไหมเข้าหลอดเพื่อเตรียมนำไปทอผ้าไหมยกดอกกลายพิภูล การกรอเส้นไหมพุ่ง จะกรอเข้ากับกระสวย เพื่อให้กระสวยเป็นตัวนำเส้นด้ายพุ่งสอดขัดเส้นด้ายยืนเป็นมุมฉาก ทอสลับกันไปตลอดความยาวของผืนผ้า การสอดด้ายพุ่งแต่ละเส้นต้องสอดให้สุดถึงริมแต่ละด้าน แล้วจึงวกกลับมา จะทำให้เกิดริมผ้าเป็นเส้นตรงทั้งสองด้าน การกรอเส้นไหมยืน เพื่อกรอเส้นไหมจากเป็นใจ มาใส่หลอดใหญ่ ซึ่งมีขั้นตอนการทำใกล้เคียงกับการกรอเส้นไหมพุ่ง

3.2 การสาวไหม

การนำเส้นไหมยืนที่กรอเข้ากับหลอดใหญ่ไปสาวที่เครื่องสาวไหม (ม้าเดินด้าย) เพื่อคำนวณหาขนาดของหน้าผ้าที่ต้องการจะทอได้ขนาดจำนวนกี่เมตร

3.3 การเข้าห้วม้วน

การนำเส้นไหมยืนที่สาวเรียบร้อยแล้ว นำมาเข้าพันหวีและต้องใช้คนทำ 2 คน โดยที่คนหนึ่งเป็นคนส่งเส้นไหมเข้าช่องพันหวีและอีกคนหนึ่งเป็นคนเกี่ยวเส้นไหมเข้าช่องพันหวี

3.4 การนำห้วม้วนมาขึ้นที่ทอผ้า

การนำเส้นไหมยืนที่ได้จากการเข้าห้วม้วนเรียบร้อยแล้ว นำมาขึ้นที่ทอผ้าเพื่อเริ่มต้นการทอโดยการทอใช้ที่ทอผ้าแบบพื้นเมือง

3.5 การร้อยตะกอล (การเก็บเขาย่ำ)

การร้อยคล้องเส้นไหมยืน 2 ชุด ที่เส้นขัดกันด้วยด้านของในล่อนทั้งด้านบนและด้านล่างของเส้นไหมยืนทุกเส้น เพื่อให้ตะกอลยกเส้นไหมขึ้น หรือดึงเส้นไหมลงสลับกันตอนทอผ้า

การร้อยตะกวดต้องทำที่ละด้าน คือ ร้อยตะกวดจากฝั่งด้านบนของตะกวดก่อนทั้ง 2 ตะกวด แล้วจึงพลิกเส้นไหมขึ้นกลับขึ้นมา ร้อยตะกวดอีกฝั่งด้านล่างอีก 2 ตะกวด ตะกวดที่ถูกร้อยเสร็จเรียบร้อยแล้วึงฝั่งบนและฝั่งล่างเรียกว่า 1 ตับ

3.6 การคัดลาย (คั่นดอก)

การทำลวดลายดอกตามที่ได้ออกแบบบนกระดาษกราฟ การคั่นดอกจะคั่นดอกเพียงครึ่งหนึ่งของดอกที่ออกแบบแต่ละดอกเท่านั้น จากนั้นคั่นดอกกลับมาอีกครั้งหนึ่ง

3.7 การเก็บเขาดอก

การเก็บเขาดอกตามที่ได้คัดลายจากกระดาษกราฟ การเก็บเขาดอก 1 อัน (1 เขา) ใช้เวลาในการเก็บประมาณ 20 นาที

3.8 การทอผ้าไหมยกดอก

นำเส้นไหมที่ผ่านกระบวนการต่างๆ ตามที่กล่าวมาตามลำดับ มาถักทอและยกลวดลายให้เป็นพื้นผ้า ซึ่งการทอมีวิธีการทอเหมือนกันแตกต่างกันที่การยกลวดลายของผ้าแต่ละพื้น โดยมีการยกตะกวดครั้งเดียว และการยกตะกวดดอกซ้ำกัน 2 ครั้ง เพื่อให้ได้ขนาดดอกหรือลวดลายที่ใหญ่ขึ้น หรือบางพื้นยกตะกวดดอกสำหรับทอเกสรเพิ่มขึ้นไปด้วย

4. แหล่งที่มาของวัตถุดิบ

ทางร้านโสภาไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอกสั่งซื้อเส้นไหมจากร้านจุลไหมไทย ราคาถึงละ 2,700 บาท/กก. โดยทางร้านจุลไหมไทย จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นบริษัทผลิตเส้นไหมที่ได้รับการรับรองคุณภาพ โดยจะทำการสั่งจากตัวแทนจำหน่าย จะมีรถมาส่งของเองถึงร้านเฉลี่ยเดือนละ 2 ครั้ง

5. ต้นทุนการผลิต

ร้านโสภาไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอก มีต้นทุนรวมในการผลิตสินค้าทั้งหมด 527,732 บาท โดยแบ่งเป็นค่าวัสดุและอุปกรณ์ 350,900 บาท และค่าแรงทั้งหมด 176,832 บาท

6. ทักษะและความชำนาญของแรงงาน

ร้านโสภาไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอกมีจำนวนแรงงานประมาณ 40 คน แรงงานทุกคนล้วนมีทักษะและความชำนาญในการทอผ้าเป็นอย่างมาก เนื่องจากทำการทอผ้ามาเป็นเวลายาวนาน และได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง โดยทอที่สถาบันผ้าทอมือหรือวิทยุชัยประมาณ 30 คน ส่วนที่เหลือจะรับไปทอที่บ้านของตนเอง สำหรับการจ่ายค่าจ้างแรงงานนั้น จะจ่ายตามจำนวนที่แรงงานผลิตได้ และนำส่งให้ทางร้าน

7. ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์

ร้านโสกาไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอก ทำการผลิตผ้าทอที่มีทั้งลายดั้งเดิมและออกแบบวาดลายเองโดยนายพรรัตน์ โสกา จึงทำให้เกิดความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ของร้านต่างจากร้านอื่นๆ

4.1.4 ด้านการตลาด

1. ความต้องการของลูกค้า

ผลิตภัณฑ์ของทางร้าน โสกาไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอกนั้น เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน มีรูปแบบและลวดลายสวยงามอย่างมาก อีกทั้งยังมีการจัดจำหน่ายที่เป็นระบบ ประกอบการบริหารการผลิตและการจำหน่ายที่อิงภาวะเศรษฐกิจในช่วงนั้นๆ ส่งผลทำให้มีการจัดจำหน่ายเป็นไปอย่างต่อเนื่องนั่นเอง ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอมือก่อนข้างมีราคาที่สูง เนื่องจากหลายๆปัจจัย จึงทำให้เป็นสินค้าที่มีความต้องการในลูกค้ายังคงเป็นเฉพาะกลุ่ม

2. ช่องทางการจัดจำหน่าย

ทางร้านโสกาไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอก ได้จัดจำหน่ายที่ร้าน 61/1 หมู่ 4 บ้านแม่สารบ้านตอง ตำบลเวียงของ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน 51000 และร้านกาดข้าวmung อีกทั้งยังมีการจำหน่ายทั้งในพื้นที่และตามสถานที่ที่หน่วยงานราชการจัดขึ้น มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไปยังต่างประเทศโดยผ่านพ่อค้าคนกลางทั้งภาครัฐและเอกชนฯ และผ่านทางซื้อออนไลน์

3. การกำหนดราคา

ทางร้านโสกาไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอกทำการตั้งราคาเองโดยนายพรรัตน์ โสกา โดยบวกกำไรส่วนเพิ่ม คือ เมื่อคิดคำนวณต้นทุนในการผลิตแล้วจะบวกกำไรเพิ่มเข้าไปตามความเหมาะสม สำหรับการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯมีทั้งราคาส่งและราคาปลีก โดยราคาผ้าชุด 12,000 บาท ผ้าชิ้น 6,000 บาท ผ้าชิ้น 13,000 บาท ผ้าคลุมไหล่ 5,000 บาท และผ้าสไบ 3,000 บาท

4. การโฆษณาและประชาสัมพันธ์

ทางร้านโสกาไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอกทำการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ทั้งสื่อโซเชียล ไม่ว่าจะเป็นเว็บเพจของทางร้านเอง และโฆษณาและประชาสัมพันธ์โดยได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ในรูปแบบการออกร่วมงานเทศกาลต่างๆ

4.1.5 ผลประกอบการ

1. รายได้

จากการศึกษาผลดำเนินการทางการตลาดของร้านโสภาไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอก เป็นร้านที่ได้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ มีรายได้จากการจำหน่ายผ้าไหมทอมือทั้งหมด 1,360,600 บาท ในปี 2559

2. ผลกำไร

ร้านโสภาไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอก ดำเนินกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างมาก เห็นได้จากกำไรจากการดำเนินการของทางร้าน ที่มีกำไรมากถึง 832,868 บาทในปี 2559

4.1.2 ร้านพรรณีไหมไทย

ร้านพรรณีไหมไทย ได้เริ่มกิจการเมื่อปี 2546 โดยมีนางพรรณี ปัญญาสุข เป็นเจ้าของกิจการและผู้ดูแลกิจการทั้งหมด เริ่มต้นจากการผลิตผ้าไหมทอมือในรูปแบบกิจการในครัวเรือน ทำการผลิตเท่าที่คนในครอบครัวจะผลิตได้ และมีเพียงไม่กี่กิโลเท่านั้น จนพัฒนาต่อยอดกิจการจนถึงปัจจุบัน มีกิโลผ้าถึง 30 กิโล และมีกิจการที่มั่นคงเป็นอย่างมาก การจัดการแหล่งเงินทุนของร้านพรรณีไหมไทย นั้น เป็นเงินทุนของนางพรรณี ปัญญาสุขเพียงผู้เดียว มีการเข้าร่วมอบรม พัฒนาฝีมือแรงงานอย่างต่อเนื่อง โดยมีทั้งภาครัฐและเอกชนคอยสนับสนุนเรื่องดังกล่าว ทำให้ร้านพรรณีไหมไทยมีการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัด ตลอดระยะเวลาการดำเนินการ แต่ทางร้านพรรณีไหมไทยนั้นยังไม่ได้รับเครื่องหมายบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

4.1.2 ด้านการจัดการองค์กร

1. ลักษณะโครงสร้าง

ร้านพรรณีไหมไทย มีการจัดองค์กร โดยมีโครงสร้างบริหารงาน โดยประธานหรือเจ้าของกิจการ คือ นางพรรณี ปัญญาสุข ทำหน้าที่บริหารจัดการภายในกลุ่ม ดูแลระบบการทำงาน ควบคุมปริมาณการผลิต รวมทั้งการบริหารงานทั้งหมด และประกอบด้วยสมาชิกของร้านพรรณีไหมไทยมีทั้งหมด 30 คน

2. ผู้นำกลุ่ม

นางพรรณี ปัญญาสุข เป็นประธานหรือเจ้าของกิจการร้านพรรณีไหมไทย ซึ่งมีความรู้ความสามารถสูง และมากไปด้วยประสบการณ์ที่สั่งสมมาหลายสิบปี จึงได้รับการยอมรับจากสมาชิก

เป็นอย่างมาก ทำหน้าที่ดูแลระบบการทำงาน ควบคุมปริมาณการผลิต รวมทั้งการบริหารงานทั้งหมดของทางร้านได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

3. ความเข้มแข็งของกลุ่ม

ร้านพรณีไหมไทย จากการสัมภาษณ์พบว่า สมาชิกมีความรักและผูกพันกับทางเจ้าของร้านมาก เนื่องจากทำงานตรงนี้เป็นเวลาช้านาน ทำให้มีความมั่นคง มีความสามัคคีภายในกลุ่มฯ อีกทั้งยังมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างสม่ำเสมอเมื่อมีการจัดประชุม สัมมนา หรือกิจกรรมอื่นๆ

4. การสนับสนุนจากภายนอก

ร้านพรณีไหมไทยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐฯ และเอกชน ส่วนมากจะมาในรูปแบบการสนับสนุนเรื่องการประชาสัมพันธ์ หรือจัดงานเทศกาลต่างๆ เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ อีกทั้งยังให้ความสนับสนุนทางด้านการให้ความรู้ ฝึกอบรมจากหลายๆรูปแบบ

4.1.3 ด้านการผลิต

1. ผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์หลักของทางร้านนั้น คือ ผ้าไหมยกดอกลำพูนที่ออกแบบลวดลายแบบดั้งเดิม ที่นิยมทำมาอย่างยาวนาน ผลิตภัณฑ์ที่ทางร้านทำการผลิต คือ ผ้าทอเป็นผืนลวดลายต่างๆ ผ้าชุดยกดอก ผ้าชิ้นยกดอก และผ้าคลุมไหล่ เป็นต้น

2. การบริหารการผลิต

ทางร้านพรณีไหมไทย จะผลิตผ้าทอตามแผนการตลาดที่วางไว้ ทั้งนี้อาจเพิ่มจำนวนตามคำสั่งของลูกค้า โดยสมาชิกจะรับวัสดุและอุปกรณ์ไปทอที่บ้าน ตามจำนวนที่ทางร้านสั่ง โดยนางพรณี ปัญญาสุข เป็นผู้บริหารการผลิตทั้งหมด

3. ขั้นตอนการผลิต

ร้านพรณีไหมไทย มีขั้นตอนการผลิตผ้าไหมทอมือ ดังนี้

กระบวนการทอผ้าไหมยกดอก ซึ่งมีวิธีการสำคัญ 8 ขั้นตอนได้แก่

3.1 การกรอเส้นไหม

การนำเส้นไหมที่ผ่านการฟอกการย้อมและการลงแป้งเสร็จเรียบร้อยแล้ว มาสาวเส้นไหมเข้าหลอดเพื่อเตรียมนำไปทอผ้าไหมยกดอกลายพิบูล การกรอเส้นไหมพุ่ง จะกรอเข้ากับกระสวย

เพื่อให้กระสวยเป็นตัวนำเส้นด้ายพุ่งสอดเข้าเส้นด้ายยืนเป็นมุมฉาก ทอสลับกันไปตลอดความยาวของผืนผ้า การสอดด้ายพุ่งแต่ละเส้นต้องสอดให้สุดถึงริมแต่ละด้าน แล้วจึงวกกลับมา จะทำให้เกิดริมผ้าเป็นเส้นตรงทั้งสองด้าน การกรอเส้นไหมยืน เพื่อกรอเส้นไหมจากเป็นใจ มาใส่หลอดใหญ่ ซึ่งมีขั้นตอนการทำใกล้เคียงกับการกรอเส้นไหมพุ่ง

3.2 การสาวไหม

การนำเส้นไหมยืนที่กรอเข้ากับหลอดใหญ่ไปสาวที่เครื่องสาวไหม (ม้าเดินด้าย) เพื่อกำหนดขนาดของหน้าผ้าที่ต้องการจะทอได้ขนาดจำนวนกี่เมตร

3.3 การเข้าหัวม้วน

การนำเส้นไหมยืนที่สาวเรียบร้อยแล้ว นำมาเข้าพันหัวและต้องใช้คนทำ 2 คน โดยที่คนหนึ่งเป็นคนส่งเส้นไหมเข้าช่องพันหัวและอีกคนหนึ่งเป็นคนเกี่ยวเส้นไหมเข้าช่องพันหัว

3.4 การนำหัวม้วนมาขึ้นที่ทอผ้า

การนำเส้นไหมยืนที่ได้จากการเข้าหัวม้วนเรียบร้อยแล้ว นำมาขึ้นที่ทอผ้าเพื่อเริ่มต้นการทอโดยการทอใช้ที่ทอผ้าแบบพื้นเมือง

3.5 การร้อยตะกอ (การเก็บเขาย่า)

การร้อยคล้องเส้นไหมยืน 2 ชุด ที่เส้นขัดกันด้วยด้านของในล่อนทั้งด้านบนและด้านล่างของเส้นไหมยืนทุกเส้น เพื่อให้ตะกอยกเส้นไหมขึ้น หรือดึงเส้นไหมลงสลับกันตอนทอผ้า การร้อยตะกอต้องทำที่ละด้าน คือ ร้อยตะกอจากฝั่งด้านบนของตะกอก่อนทั้ง 2 ตะกอ แล้วจึงพลิกเส้นไหมยืนกลับขึ้นมา ร้อยตะกออีกฝั่งด้านล่างอีก 2 ตะกอ ตะกอที่ถูกร้อยเสร็จเรียบร้อยแล้วฝั่งบนและฝั่งล่างเรียกว่า 1 ตับ

3.6 การคัดลาย (ต้นดอก)

การทำลวดลายดอกตามที่ได้ออกแบบบนกระดาษกราฟ การคัดต้นดอกจะคัดดอกเพียงครึ่งหนึ่งของดอกที่ออกแบบแต่ละดอกเท่านั้น จากนั้นคัดดอกกลับมาอีกครั้งหนึ่ง

3.7 การเก็บเขาดอก

การเก็บเขาดอกตามที่ได้คัดลายจากกระดาษกราฟ การเก็บเขาดอก 1 อัน (1 เขา) ใช้เวลาในการเก็บประมาณ 20 นาที

3.8 การทอผ้าไหมยกดอก

นำเส้นไหมที่ผ่านกระบวนการต่างๆ ตามที่กล่าวมาตามลำดับ มาถักทอและยกลวดลายให้เป็นผืนผ้า ซึ่งการทอมีวิธีการทอเหมือนกันแตกต่างกันที่การยกลวดลายของผ้าแต่ละผืน โดยมีการยกตะกอครั้งเดียว และการยกตะกอดอกซ้ำกัน 2 ครั้ง เพื่อให้ได้ขนาดดอกหรือลวดลายที่ใหญ่ขึ้น หรือบางผืนยกตะกอดอกสำหรับทอเกสรเพิ่มขึ้นไปด้วย

4. แหล่งที่มาของวัตถุดิบ

ทางร้านพรรณิไหมไทยสั่งซื้อเส้นไหมจากร้านจุลไหมไทย ราคาถึงละ 2,700 บาท/กก. ทางร้านจุลไหมไทย จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งเป็นบริษัทผลิตเส้นไหมที่ได้รับการรับรองคุณภาพ โดยจะทำการส่งจากตัวแทนจำหน่าย จะมีรถมาส่งของเองถึงร้านเฉลี่ยเดือนละ 2 ครั้ง

5. ต้นทุนการผลิต

ร้านพรรณิไหมไทยมีต้นทุนรวมในการผลิตสินค้าทั้งหมด 380,800 บาท โดยแบ่งเป็นค่าวัสดุและอุปกรณ์ 183,600 บาท และค่าแรงทั้งหมด 197,200 บาท

6. ทักษะและความชำนาญของแรงงาน

ร้านพรรณิไหมไทยมีจำนวนแรงงานประมาณ 30 คน แรงงานทุกคนล้วนมีทักษะและความชำนาญในการทอผ้าเป็นอย่างมาก เนื่องจากทำการทอผ้ามาเป็นเวลายาวนาน และได้รับการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง สำหรับการจ่ายค่าจ้างแรงงานนั้น จะจ่ายตามจำนวนที่แรงงานผลิตได้และนำส่งให้ทางร้าน

7. ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์

ร้านพรรณิไหมไทย ทำการผลิตผ้าทอที่มีทั้งลายดั้งเดิม จึงไม่ทำให้เกิดความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ของร้านต่างจากร้านอื่นๆเท่าไรนัก

4.1.4 ด้านการตลาด

1. ความต้องการของลูกค้า

ผลิตภัณฑ์ของทางร้านพรรณิไหมไทยนั้น เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน มีรูปแบบและลวดลายสวยงามอย่างมาก อีกทั้งยังมีการจัดจำหน่ายที่เป็นระบบ ประกอบการบริหารการผลิตและการจำหน่ายที่อิงภาวะเศรษฐกิจในช่วงนั้นๆ ส่งผลทำให้มีการจัดจำหน่ายเป็นไปอย่างต่อเนื่องนั่นเอง ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมทอมือค่อนข้างมีราคาที่สูง เนื่องจากหลายๆปัจจัย จึงทำให้เป็นสินค้าที่มีความต้องการในลูกค้ายังคงเป็นเฉพาะกลุ่ม

2. ช่องทางการจัดจำหน่าย

ทางร้านพรรณิไหมไทยได้จัดจำหน่ายที่ 48 หมู่ 4 แม่สารบ้านตอง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน 51000 และ สาขาข้าวเม่ง หน้าวัดพระธาตุหริภุญไชย ยังไม่มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไปยังต่างประเทศ

3. การกำหนดราคา

ทางร้านพรณีไหมไทยทำการตั้งราคาเองโดยนางพรณี ปัญญาสุข โดยบวกกำไรส่วนเพิ่ม คือ เมื่อคิดคำนวณต้นทุนในการผลิตแล้วจะบวกกำไรเพิ่มเข้าไปตามความเหมาะสม สำหรับการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯมีทั้งราคาส่งและราคาปลีก

4. การโฆษณาและประชาสัมพันธ์

ทางร้านพรณีไหมไทยทำการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ โดยได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ในรูปแบบการออกร่วมงานเทศกาลต่างๆ

4.1.5 ผลประกอบการ

1. รายได้

จากการศึกษาผลดำเนินการทางการตลาดของร้านพรณีไหมไทย ไม่ได้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ มีรายได้จากการจำหน่ายผ้าไหมทอมือทั้งหมด 980,350 บาท

2. ผลกำไร

ร้านพรณีไหมไทย ดำเนินกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างมาก เห็นได้จากกำไรจากการดำเนินการของทางร้าน ที่มีกำไรมากถึง 599,550 บาทในปี 2559

4.2 ผ้าฝ้ายทอมือ

ผ้าฝ้ายทอมือ เป็นผ้าทอที่ผลิตจากฝ้ายพันธุ์พื้นเมือง ซึ่งมีอยู่ 2 พันธุ์ คือ ฝ้ายสีขาวและ ฝ้ายสีดุนหรือสีเนื้อ เป็นผ้าที่มีคุณลักษณะพิเศษคือมีเส้นใยที่นุ่มและเหนียว โดยเฉพาะฝ้ายสีดุนนั้นมีสีธรรมชาติที่งดงาม ผ้าฝ้ายทอมือนอกจากใช้สืตามธรรมชาติแล้ว ยังนิยมย้อมสีเส้นใยด้วยสีธรรมชาติตามวิธีการย้อมแบบโบราณ โดยใช้สีที่ได้จากต้นไม้และสมุนไพรต่างๆ ทำให้ได้ผ้าที่มีสีประสานกลมกลืนกันอย่างนุ่มนวล ไม่ดูฉูดฉาดเหมือนผ้าที่ย้อมด้วยสียูทียาสาตร์ ในปัจจุบันคนไทยให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาชาวบ้านมากขึ้น หันมาบริโภคสินค้าไทย นิยมแต่งกายด้วยผ้าไทย ใช้ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากผ้าทอมือในโครงการส่งเสริมอาชีพงานศิลปวัฒนธรรมด้านต่างๆ โดยเฉพาะผ้าทอมือของไทยมีเทคนิคการทออลวดลายที่มีความสวยงาม เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นต่างๆ มีเสน่ห์ในตัวเอง เป็นการสร้างสีสันให้กับงานฝีมือของไทย เลือกซื้อหาได้ง่ายไม่น้อยไปกว่าผ้าทอในระบบอุตสาหกรรม ซึ่งปัจจุบันได้รับความนิยมจากผู้บริโภค เห็นได้จากการแสดงแฟชั่นโชว์ ผ้าทอพื้นเมืองไทยในภาคต่างๆ การแสดงผลผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือภาคต่างๆ มีผู้ให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ยิ่งไป

กว่านั้นผ้าฝ้ายทอมือเป็นที่นิยมทำผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้าน เช่น ผ้าฝ้ายทอมือเนื้อหนาไว้ปูเก้าอี้ ผ้าไหมทอมือ นำมาทำเป็นผ้าปูโต๊ะ หมอนจากผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ เป็นต้น

ประเภทของผ้าฝ้ายทอมือ

ประเภทของผ้าฝ้ายทอมือขึ้นอยู่กับรูปแบบการทอ ซึ่งรูปแบบการทอหลักๆจะแบ่งเป็นสองรูปแบบคือ การทอโบราณแบบ 2 ตะกอลวดลายที่ได้ อาทิเช่น ลายเกล็ดเต่า ลายน้ำไหล ลายตัวหนอน และลายขกดอก เป็นต้น อีกรูปแบบหนึ่งคือ การทอประยุกต์แบบ 3 ตะกอล 4 ตะกอล 6 ตะกอล และ 8 ตะกอล การทอผ้ารูปแบบนี้ได้รับการถ่ายทอดความรู้จากหน่วยงานภาครัฐที่มีส่วนในการพัฒนา ทำให้เกิดการพัฒนาลวดลายใหม่ ๆ อาทิเช่น ลายดอกพิกุล ลายโป่ง ลายดอกจอก และลายปูกุญแจ เป็นต้น

อุปกรณ์ทอผ้าฝ้ายทอมือ

- อุปกรณ์เตรียมด้ายยืน ด้ายพุ่ง

1) กง ใช้พันเส้นด้าย เพื่อเตรียมใจด้ายสำหรับฟอกและย้อม

2) อัก ใช้พันเส้นด้าย เพื่อจัดระเบียบ

3) กระบอกไม้ไผ่ ใช้สำหรับพันเส้นด้าย ใช้แทนหลอดด้าย

4) แกนกระสวย ใช้สำหรับพันด้ายพุ่งเป็นหลอดเล็กๆ

5) ไน เป็นเครื่องมือสำหรับกรอผ้าเข้าหลอดด้าย ก่อนที่จะนำไปใส่กระสวย ต้องนำไปใช้ร่วมกับระวึง มีลักษณะด้านหนึ่งเป็นกงล้อขนาดใหญ่มีเพลาหมุนด้าย มีสายพานต่อไปยังท่อเล็กๆ ที่ปลายอีกข้างหนึ่ง

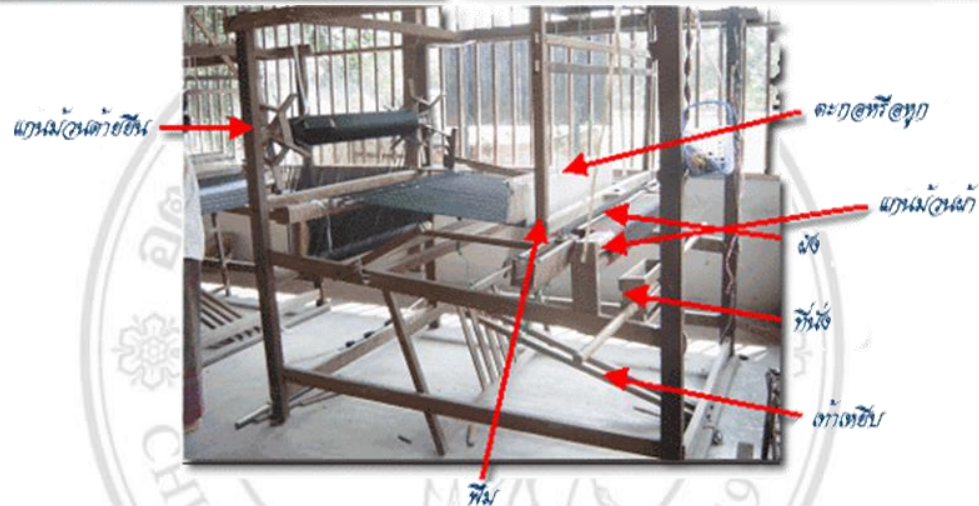
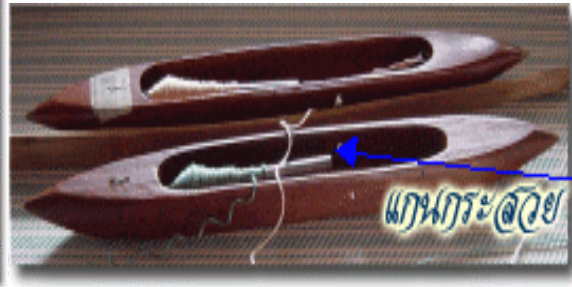
6) หลักเปีย (หลักเตีย) โครงไม้สำหรับเตรียมด้ายยืน สามารถเตรียมด้ายยืนยาว 20 - 30 เมตร (ปัจจุบันมีหลักเปียขนาดใหญ่ เตรียมด้ายยืนได้ยาวกว่า 100 เมตร)

7) แปรงหวีด้ายยืน

- ใช้หวีด้ายยืนให้แผ่กระจาย และเรียงตัวเป็นระเบียบ

- ใช้หวีด้ายยืนหลังจากลงแปรง

8) อุปกรณ์สำหรับมัดหมี่ คือ โข่งมัดหมี่

ภาพที่ 4.4 อุปกรณ์สำหรับทอผ้าฝ้ายทอมือ

การวิเคราะห์ศักยภาพการผลิตผ้าฝ้ายทอมือในจังหวัดลำพูน ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

4.2.1 กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง

บ้านดอนหลวงเป็นหมู่บ้านดั้งเดิมโดยสืบเชื้อสายมาจากชาวไทยโยมก่อตั้งมาตั้งแต่ปี 2540 ซึ่งมีเอกลักษณ์ในเรื่องภาษาพูดและวัฒนธรรมของตัวเองอย่างชัดเจนสภาพหรือทั่วไปที่มีพื้นราบมีราษฎรอาศัยอยู่หนาแน่นจำนวนกว่า 200 ครัวเรือนมีประชากรทั้งสิ้นกว่า 700 คนประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเช่นสวนลำไยกระเทียม และอาชีพรองคือการทอผ้าการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าทอซึ่งถือได้ว่าเป็นอาชีพของกลุ่มสีกที่หมู่บ้านที่สืบทอดกันมายาวนานแต่คุณภาพของสินค้าและผลิตภัณฑ์นั้นยังไม่ค่อยได้รับการพัฒนามากนักเนื่องจากยังไม่มีเมื่อนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตและช่องทางการจัดจำหน่ายยังคงต้องจัดจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลางเป็นส่วนใหญ่ กลุ่มผ้าทอบ้านดอนหลวงเริ่มต้นก่อตั้ง ในปี 2525 โดยมีสมาชิกเริ่มต้นจำนวน 10 คนในช่วงแรกทำ

การผลิตและจำหน่ายในท้องถิ่นเท่านั้นต่อมาได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการองค์กรเอกชน รวมทั้งกรมส่งเสริมเข้าไปช่วยในกระบวนการต่างๆทั้งทางการผลิตการตลาดการอบรมการให้ความรู้ต่างๆจนภูมิเริ่มมี ความรู้ความสามารถและนำไปใช้พัฒนาผลิตภัณฑ์มากขึ้นและมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนมีสมาชิกมากถึง 60 คน ในปัจจุบัน

บ้านดอนหลวงเป็นแหล่งผลิตงานหัตถกรรมผ้าฝ้ายทอมือรายใหญ่และเป็นที่รู้จักมากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ ที่ตั้งอยู่ในตำบลแม่แรง อำเภอป่าซาง แต่ก่อนคนนักที่จะรู้จักถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนานกว่า 200 ปีของบ้านดอนหลวงและการทอผ้าด้วยมืออันลือเลื่องที่อยู่คู่วิถีชีวิตมาตั้งแต่เดิม แรกเริ่มเดิมทีบ้านดอนหลวงชื่อ หมู่บ้านกอถ่อน เป็นหมู่บ้านชาวของที่อพยพมาจากเมืองเชียงรุ่งของแคว้นสิบสองปันนาในจีนตอนใต้ที่ค้าวัวค้าควายมาก่อน ต่อมาในสมัยพระเจ้ากาวิละได้กวาดต้อนผู้คนจากเมืองของประเทศพม่าเข้ามาตั้งบ้านเรือนในเขตเมืองลำพูนตั้งบ้านเรือน "เก็บหอมมอมไพร" เพื่อบูรณะฟื้นฟูเมืองหลังจากกร้างจากการทำสงครามกับพม่า ชาวของเข้ามาตั้งบ้านเรือนอยู่ ณ ที่ตั้งหมู่บ้านปัจจุบันเป็นชุมชนใหญ่ประกอบกับที่ตั้งหมู่บ้านเป็น ที่ดอนจึงเรียกชื่อหมู่บ้านใหม่ว่า “บ้านดอนหลวง” วิถีชีวิตของคนของในสมัยก่อนจะทำไร่ทำนา เลี้ยงวัวควาย เมื่อว่างจากงานหลักหญิงสาวมักจะทอผ้าเพื่อใช้ในครัวเรือน โดยคนเมืองของเรียกการทอผ้าว่า “คำหูก” แต่ละบ้านจะทอผ้าจากฝ้ายที่ปลูกเอง แล้วนำมาผ่านกระบวนการปั่นฝ้ายให้เป็นเส้นด้าย จากนั้นย้อมสีเส้นด้ายด้วยวัสดุจากธรรมชาติที่ไม่เป็นอันตรายต่อชีวิต จากนั้นจึงนำมาขึ้นกึ่งที่มีอยู่ใต้ถุนบ้านแทบจะทุกหลังคาเรือนเพื่อทำการถักทอเป็นผ้าผืนตามขนาดที่ต้องการ โดยผ้าที่นิยมทอกันในสมัยนั้นจะเป็นผ้าสีพื้น จากนั้นนำมาตัดเย็บเพื่อใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มและข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป อาทิเช่น ผ้าห่ม ผ้า màn ผ้าปูโต๊ะ ผ้าปูที่นอนปลอกหมอน เป็นต้น ในสมัยก่อนเด็กผู้หญิงในหมู่บ้านจะทอผ้าด้วยมือกันเป็นแทบทุกคน หากว่าเป็นแต่ลวดลายพื้นๆ ที่เรียกว่าลาย 2 ตะกอก การทอผ้ามือจึงถือได้ว่าเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่สืบทอดกันมาและเป็นกิจกรรมที่ผูกพันกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวบ้านดอนหลวงมาเป็นเวลานานนับร้อยๆปี ความเจริญเริ่มแผ่ขยายเข้ามาสู่ตัวอำเภอป่าซางผ่านทางถนนหลวงที่ตัดผ่านเมืองป่าซางเพื่อทอดตัวไปสู่เชียงใหม่ การทอผ้ามือของช่างทอผ้าบ้านดอนหลวงจึงมิได้จำกัดอยู่แต่เพียงการทอเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันอีกต่อไป แต่กลายเป็นอาชีพเพื่อเลี้ยงปากท้องแทนการทำไร่ทำนาอย่างในอดีต การตั้งขึ้นของโรงงานทอผ้าในตัวเมืองอำเภอป่าซางทำให้ช่างทอผ้าจากบ้านดอนหลวงหลายๆคนถูกดึงตัวออกไปทำงานยังโรงงานทอผ้าทำหน้าที่เพื่อคิดค้นลวดลายใหม่ๆและยกลวดลายจากใบกระด้างแบบลายของเจ้าของโรงงานให้ลงสู่ผืนผ้าจริง การออกไปทำงานยังโรงงานทอผ้าในตัวเมืองป่าซางเสมือนการเปิดประตูความรู้ของช่างทอผ้าบ้านดอนหลวงให้รู้จักและเรียนรู้การทอผ้าลวดลายแปลกใหม่ที่ทันสมัย การใช้สีสันทนขึ้นงานให้เป็นที่ถูกใจของตลาด ได้พบและเรียนรู้อีกด้านหนึ่งของการทอผ้าที่ไม่ใช่การทอผ้าเพื่อชีวิตประจำวัน

เมื่อสั่งสมความรู้และประสบการณ์จนเชี่ยวชาญจึงได้กลับมาพัฒนาการทอผ้าให้ก้าวไกลออกไปอีก
ขั้นการทอผ้ามือบ้านดอนหลวงผ่านการสะสมความรู้และประสบการณ์หลายต่อหลายรุ่น จน
กลายเป็นภูมิปัญญาอันล้ำค่า แม้ปัจจุบันการทอผ้าจะค่อยๆ จางหายไปจากชุมชน ทุกหลังคาเรือนไม่ได้
ทอผ้าใช้อย่างในอดีต หลายคนหันไปประกอบอาชีพอื่นๆ แต่ก็ยังมีอีกหลายคนที่ยพยายามสืบสาน
และพัฒนาการทอผ้าต่อไป กลุ่มทอผ้าฝ้ายบ้านดอนหลวงแห่งนี้มิได้เป็นเพียงแหล่งผลิตเพื่อส่งผ้าฝ้าย
ทอมือไปขายตามสถานที่ต่าง ๆ เท่านั้น สมาชิกภายในกลุ่มยังได้ร่วมมือร่วมใจกันสนับสนุนโครงการ
นี้เพื่อต้องการให้โครงการสำเร็จลุล่วง เป็นช่องทางในการจำหน่ายสินค้าและให้นักท่องเที่ยวจากต่างถิ่น
เดินทางมาเยือนบ้านดอนหลวงอีกด้วย การทอผ้าของบ้านดอนหลวง เป็นการทอผ้าแบบดั้งเดิมของ
ชาวยองจริง แม้ว่าขั้นตอนบางอย่างจะประยุกต์ให้เข้ากับสมัยนิยมก็ตาม แต่โดยรวมแล้วยังถือว่าเป็น
การทอแบบเก่า โดยเฉพาะที่ใช้ทอผ้านั้นมีความกว้างกว่า 5 ฟุต ซึ่งต้องใช้คนนั่งทอถึง 2 คน เมื่อได้
ฝ้ายมาแล้วก็จะนำไปปั่นฝ้ายให้ออกมาเป็นเส้น ชาวยองเรียกขั้นตอนนี้ว่า “กวักฝ้าย” จากนั้นก็จะนำ
ฝ้ายไปเข้าในกี่ทอผ้าแยกออกเป็นมัด ๆ มัดละ 2 เส้นบ้าง 3 เส้นบ้าง วิธีนี้ชาวยองเรียกว่า “จินหูก”
หรือ “สืบหูก” เสร็จจากขั้นตอนนี้ก็ถึงวิธีการทอผ้าฝ้ายให้ออกมาเป็นผืน ผ้าฝ้ายทอมือของชาวยอง
บ้านดอนหลวงจะมีการทออยู่ 2 แบบ คือทอแบบลูกฟูกและทอแบบพื้นเรียบ ซึ่งทั้งสองแบบก็สวยงาม
ไม่เหมือนกัน นอกจากนี้ผ้าฝ้ายทอของชาวยองยังได้มีการนำไปตัดเย็บเป็นเสื้อผ้า ปลอกหมอน ผ้าปู
โต๊ะ ตุ๊กตา กระเป๋า ฯลฯ ไว้จำหน่ายในหมู่บ้านอีกด้วย เรียกได้ว่านอกจากจะมีความสามารถในการทอ
ผ้าแล้วยังรู้จักประยุกต์ผ้าทอของตนเองให้เป็นสินค้าต่างๆ ได้อีกด้วย ซึ่งการสืบสานวัฒนธรรม
ประเพณีการทอผ้าแบบชาวยองก็ถือเป็นหนึ่งในความภูมิใจของชาวบ้านดอนหลวงทุกคน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพที่ 4.5 หมู่บ้านคอนหลวง

มาตรฐานและรางวัลที่ได้รับ

ในปี พ.ศ. 2535 กลุ่มทอผ้าบ้านคอนหลวงเป็นหนึ่งในความร่วมมือของคนในชุมชนเพื่อการอนุรักษ์และคงอยู่ของการทอผ้าฝ้ายเริ่มก่อตั้งโดยความสนับสนุนของภาครัฐ แรกก่อตั้งมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 15 คน กลุ่มทำหน้าที่ส่งเสริม พัฒนา และกระจายสินค้าแก่สมาชิก โดยมีศูนย์จำหน่ายสินค้าจากผ้าฝ้ายทอมือที่ตั้งอยู่กลางหมู่บ้าน ศูนย์รวมผลิตภัณฑ์เครือข่ายกลุ่มทอผ้าหัตถกรรมพื้นบ้านสร้างขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2532 โดยได้รับงบประมาณจากกองทุนเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ(ก.น.ช.) ได้รับงบประมาณส่วนหนึ่งมาสร้างศาลาประชาธิปไตยในพื้นที่ของวัดคอนหลวง และได้จัดพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นศูนย์หัตถกรรม ต่อมาอาคารดังกล่าวได้ทรุดโทรมลง ชาวบ้านจึงมีการประชุมปรึกษาหารือและได้สร้างอาคารศูนย์รวมผลิตภัณฑ์ผ้าทอขึ้นใหม่ในที่เดิม ประมาณปี พุทธศักราช 2541 โดยได้รับงบประมาณจากโครงการมิยาซาวา ซึ่งอาคารนี้มีใช้เพื่อเป็นสถานที่รวบรวมสินค้าหัตถกรรมของกลุ่มเครือข่ายและเพื่อใช้เป็นสถานที่ในการฝึกอบรมสมาชิกเกี่ยวกับการทอผ้า การย้อมสีผ้า รวมทั้งกระทั่งการออกแบบผลิตภัณฑ์

ต่อมาในปี พ.ศ.2542 ได้รับรางวัลหมู่บ้านอุตสาหกรรมดีเด่น จึงมีการขยายกลุ่มโดยการเปิดรับสมาชิกเพิ่ม เพื่อขยายความร่วมมืออนุรักษ์และพัฒนาการทอผ้าฝ้ายให้คงอยู่ต่อไปชั่วลูกชั่ว

หลาน ปัจจุบันการทอผ้าฝ้ายของชาวบ้านดอนหลวงมีการพัฒนารูปแบบ สี สัน และลวดลายให้มีความทันสมัย กลายเป็นสินค้าหัตถกรรมจากผ้าฝ้ายหลากหลายรูปแบบ อาทิเช่น เสื้อผ้า ผ้าคลุมไหล่ ปลอกหมอน ผ้า màn ผ้าปูโต๊ะ ผ้าปูเตียง เป็นต้น อีกทั้งยังผลิตสินค้าออกจำหน่ายเป็นสินค้าที่ระลึกไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ มากมายทั้งในและนอกประเทศ นับเป็นแหล่งผลิตสินค้าจากผ้าฝ้ายทอเมืองที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศ บ้านดอนหลวงจัดงาน "แต่งลือวคล้าย ผ้าฝ้ายดอนหลวง" ขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2546 ซึ่งกลายมาเป็งานแสดงสินค้าประจำปีของหมู่บ้าน และบ้านดอนหลวงได้เป็นหมู่บ้าน OTOP แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (หมู่บ้าน OVC) ในปี พ.ศ. 2549 ชาวบ้านดอนหลวงยังคงดำรงวิถีชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ ชาวบ้านภายในหมู่บ้านส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพทำการเกษตรและการทอผ้าฝ้าย รวมถึงยังมีการจัดตั้งกลุ่มทอผ้าขึ้นมีสมาชิกกลุ่มที่เข้มแข็งและยังได้รับการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านอุตสาหกรรมประเภทการทอผ้าฝ้าย

4.2.2 ด้านการจัดการองค์กร

1. ลักษณะโครงสร้าง

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง มีการจัดองค์กรโดยมีโครงสร้างบริหารงาน โดยประธาน คือ นางอุไร ผ้าเจริญ ทำหน้าที่บริหารจัดการภายในกลุ่ม ดูแลระบบการทำงาน ควบคุมปริมาณการผลิต รวมทั้งสวัสดิการภายในกลุ่ม กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวงประกอบด้วยสมาชิกกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง มีทั้งหมด 60 คน

2. ผู้นำกลุ่ม

นางสาวอุไร ผ้าเจริญ ประธานกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านดอนหลวงและถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีความรู้และมากด้วยประสบการณ์ จึงได้รับการยอมรับจากสมาชิกในกลุ่มและผู้คนในหมู่บ้าน จนได้รับเลือกเป็นประธานกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง แต่เนื่องด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปสมาชิกในกลุ่มมุ่งเน้นการเพิ่มรายได้โดยทอผ้าส่งผู้ประกอบการโดยตรง ไม่ผ่านกลุ่มเหมือนแต่ก่อน ส่งผลให้กลุ่มฯมีจำนวนผู้ทอผ้าลดลงเป็นอย่างมาก ส่งผลให้การดำเนินงานของกลุ่มไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรนั่นเอง

3. ระเบียบข้อบังคับ

ระเบียบข้อบังคับของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง ถูกตั้งขึ้นตามข้อตกลงของสมาชิกในกลุ่มเมื่อตอนเริ่มก่อตั้งกลุ่ม ดังนี้

1. สมาชิกต้องเป็นคนในชุมชน ที่มีทะเบียนบ้านในหมู่บ้านดอนหลวง

2. สมาชิกที่จะมาสมัครเข้ากลุ่มเพิ่มเติม ต้องผ่านการยินยอมในที่ประชุมก่อน
3. การสมัครสมาชิกต้องจ่ายค่าหุ้น อย่างน้อยคนละหนึ่งหุ้น ราคาหุ้นละ 50 บาท และไม่เกิน 20 หุ้นต่อคน
4. ประธานกลุ่ม ต้องมาจากการคัดเลือกจากกลุ่มสมาชิกเท่านั้น และหากหมดวาระหรือจำเป็นต้องลาออก ต้องผ่านการยินยอมในที่ประชุมก่อน และต้องเลือกประธานกลุ่มคนใหม่แทนทันที ส่วนโครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มอาจคงเดิมหรือเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปตามดุลยพินิจของประธานกลุ่ม

4. ความเข้มแข็งของกลุ่ม

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านคอนหลวง มีความเข้มแข็งของกลุ่มค่อนข้างดีในช่วงแรก แต่ปัจจุบัน สมาชิกมุ่งเน้นการส่งผลิตภัณฑ์ไปยังพ่อค้าคนกลาง โดยไม่ผ่านกลุ่ม ทำให้ขาดความเป็นหมู่คณะและไม่มีความมั่นคง เข้มแข็งของกลุ่มเหมือนตอนเริ่มก่อตั้งกลุ่มนั่นเอง

5. การสนับสนุนจากภายนอก

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านคอนหลวง ได้มีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือ ให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ อาทิ การจัดการฝึกอบรม การจัดงานเทศกาลต่างเพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

4.2.3 ด้านการผลิต

1. ผลิตภัณฑ์

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านคอนหลวง มีการผลิตที่หลากหลาย พัฒนาให้เป็นที่รู้จักตามยุคสมัย เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า การผลิตจะขึ้นอยู่กับการผลิตของสมาชิก เนื่องจากสมาชิกจะทำการผลิตและนำมาฝากขายที่กลุ่มนั่นเอง ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเป็นผ้าฝ้ายทอมือที่เป็นผ้าทอเป็นผืนเพื่อนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์แบบอื่น และมีผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์หลากหลายรูปแบบที่ผลิตมาจากผ้าฝ้ายทอมือแปรรูป ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีดังนี้

1.1 ผ้าฝ้ายทอมือเป็นผืนหลายขนาด

ผ้าฝ้ายทอมือ (เมตร) ได้แก่ ผ้าทอลวดลายต่างๆ ทั้งลวดลายแบบดั้งเดิมและลวดลายประยุกต์ต่าง

1.2 ผ้าคลุมไหล่

ที่บ้านคอนหลวงเป็นแบบผ้าทอมือทั้งผืนไว้ร้อยต่อ มีหลากหลายสีลวดลายและขนาดให้เลือกชม การออกแบบลายทอเป็นรูปแบบลายไขว้และลายโปร่ง เพราะให้ความหนาที่พอดี เป็นลายที่

เส้นด้ายไม่ถูกทอให้แน่นจนเกินไป ทำให้เป็นผ้าคลุมไหล่ที่ระบายอากาศ เย็นสบายเมื่อสวมใส่ ใช้สอยได้สะดวกในทุกโอกาส เหมาะกับทุกเพศทุกวัย และเป็นผ้าคลุมไหล่ที่ทอด้วยความใส่ใจในทุกขั้นตอนการทำงาน

1.3 ผ้าพันคอ

ผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือชิ้นแรกๆ ที่ทำการผลิตขึ้น และเป็นที่โด่งดังชิ้นหนึ่งของบ้านดอนหลวง ผ้าพันคอที่เกิดจากการทอมือทั้งผืนของที่นี่มีจุดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ที่ใครๆก็ไม่สามารถเลียนแบบได้ คือ ความประณีตในการทอ จากการทอด้วยเส้นด้ายที่ทำจากฝ้ายคุณภาพที่ดี สีสัน ความเหนียว และสัมผัสที่อ่อนโยนอบอุ่นของเนื้อผ้าที่เป็นสิ่งเฉพาะจากผ้าฝ้ายทอมือ ทำให้ผ้าพันคอ เป็นอีกหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่นักท่องเที่ยวอดใจไม่ได้ที่จะซื้อหากลับไปเป็นของฝากของที่ระลึกกันเป็นประจำ

1.4 ปลอกหมอน

เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ จากงานแปรรูปผ้าฝ้ายทอมือ ที่มีรูปแบบ การออกแบบ และสีสันของกระเป๋านี้มีให้เลือกมากมาย จุดเด่นของปลอกหมอนคือ งานทุกชิ้นตัดเย็บด้วยมือจากผ้าฝ้ายทอมือฝีมือชาวชุมชนบ้านดอนหลวง กล่าวได้ว่า ปลอกหมอน เป็นอีกหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจและโดดเด่นอย่างยิ่งของบ้านดอนหลวง

1.5 ของตกแต่งบ้าน

ผลิตภัณฑ์แปรรูปเป็นของใช้ในบ้าน หรือของตกแต่งบ้านนั้น ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีการออกแบบที่หลากหลาย และครบครัน สามารถซื้อครบชุดเพื่อนำไปประดับตกแต่งบ้านได้อย่างลงตัว ของตกแต่งที่ได้ทำการผลิตนั้น คือ ผ้ามาลัย ผ้าปูโต๊ะ พรมเช็ดเท้า พรมรองนั่ง กล้องใส่ทิชชู เป็นต้น

1.6 เสื้อ

มีการออกแบบทอผ้ามือทั้งรูปแบบลวดลาย สีสันที่ใช้บนตัวผลิตภัณฑ์ทำได้อย่างโดดเด่นและทันสมัย โดยเน้นสีที่เป็นที่ชื่นชอบของนักท่องเที่ยว เช่น เสื้อสีโทนสีน้ำตาลหรือสีเอิร์ธโทน เสื้อที่ทำออกมายังมีสีสันและลวดลายให้เลือกหลากหลาย ทำให้ตอบสนองต่อความต้องการเป็นเป็นที่พอใจของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนเป็นอย่างมาก

1.7 กางเกง

เป็นอีกหนึ่งในผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง มีให้เลือกชมทั้งของสุภาพบุรุษและของสุภาพสตรี แต่ที่โดดเด่นและอยากจะเอ่ยถึงเป็นพิเศษคือกางเกงสตรี ที่มีหลากหลายลวดลาย รูปแบบ สีสัน มีหลายขนาดให้ได้เลือกชม ใส่ได้ในทุกวัย จุดเด่นของกางเกงแปรร

รูปจากผ้าฝ้ายทอมือคือ เนื้อผ้าสวมใส่สบาย การออกแบบทันสมัยทำให้การใส่กางเกงที่ทำจากผ้าฝ้ายไม่ดูจืดชืดและน่าเบื่อหน่าย

1.8 กระเป๋

เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ล่าสุด จากงานแปรรูปผ้าฝ้ายทอมือของชุมชนบ้านดอนหลวง รูปแบบ การออกแบบ และสีล้นของกระเป๋านี้มีให้เลือกชมตั้งแต่ขนาดเล็กๆ ที่เป็นกระเป๋ใส่เหรียญ สตางค์และของจุจิก จนถึงกระเป๋าสะพายสตรีใบใหญ่ แม้กระทั่งกระเป๋าสะพายหลังในรูปแบบน่ารักเหมาะสำหรับเด็กก็มีให้ได้ชมกัน จุดเด่นของกระเป๋าคือ งานทุกชิ้นตัดเย็บด้วยมือจากผ้าฝ้ายทอมือฝีมือชาวชุมชนบ้านดอนหลวง เนื้อผ้าของกระเป๋าทนทาน เหนียวแน่น แข็งแรง สามารถใส่ของหนักๆ ได้อย่างสบาย ประกอบกับการตัดเย็บอย่างใส่ใจ จึงสามารถกล่าวได้ว่า กระเป๋ เป็นอีกหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจและโดดเด่นอย่างยิ่งของบ้านดอนหลวง

2. การบริหารการผลิต

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวงมีการบริหารการผลิตอยู่ภายใต้การควบคุมของนางสาวอุไร ฟ้าเจริญ ประธานกลุ่ม ซึ่งจะเป็นผู้ประสานงานกับลูกค้าที่จะสั่งซื้อผ้าทอ และการสั่งซื้อวัตถุดิบต่างๆ ที่ต้องใช้ในการผลิต และนำมากระจายต่อไปยังสมาชิกตามสัดส่วนความต้องการของสมาชิกที่จะใช้ผลิต และส่งมายังกลุ่ม เพื่อดำเนินการจำหน่ายต่อไป

3. ขั้นตอนการผลิต

ภาพที่ 4.6 ภาพแสดงขั้นตอนการทอผ้า

4. แหล่งที่มาของวัตถุดิบ

แบ่งออกเป็น 2 แหล่งหลักๆ คือ

1. ร้านจีนเชียงฮวด จังหวัดเชียงใหม่ ราคา 850 บาท/ชิ้น
2. ซื้อต่อจากสมาชิกเครือข่ายผู้ผลิตฯ ราคา 875-1,150 บาท/ชิ้น

5. ต้นทุนการผลิต

ปริมาณการผลิตของกลุ่ม จะทำการผลิตตามจำนวนที่ถูกคำสั่งเข้ามา โดยประสานงานผ่านทางประธานกลุ่มฯ โดยต้นทุนการผลิตที่ทางกลุ่มรับผิดชอบอยู่ที่ประมาณ 36,000 บาทต่อปี

ตารางที่ 4.1 ต้นทุนและราคาขายปลีกของผลิตภัณฑ์สิ่งทอบ้านดอนหลวง

หน่วย : บาท/ชิ้น

ผลิตภัณฑ์	ต้นทุน	ราคาขาย	กำไร
ผ้าพันคอ	30	80	50
ผ้าม้า	110	250	140
ปลอกหมอน	75	100	25
พรมเช็ดเท้า	65	180	115
กระเป๋า	35	120	85
เสื่อ	60-160	100-350	40-190
กางเกง	60-150	100-250	40-100

ที่มา : จากการสัมภาษณ์

6. ทักษะและความชำนาญของแรงงาน

แรงงานผลิตมีจำนวนประมาณ 35 คน โดยแรงงานล้วนมีทักษะและความชำนาญอย่างมาก เนื่องจากทำการทอผ้ามาเป็นเวลานาน อีกทั้งยังมีการฝึกอบรมพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง การจ่ายค่าจ้างแรงงาน จะได้รับค่าแรงตามสินค้าที่ขายได้ ตามราคาที่ตั้งไว้

7. ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวงมีการพัฒนาทางด้านออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการตามท้องตลาด ทำให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ มีความหลากหลาย

4.2.4 ด้านการตลาด

1. ความต้องการของลูกค้า

เนื่องจากปัจจุบันคนนิยมสวมใส่เสื้อผ้าที่ผลิตจากผ้าฝ้ายเพิ่มมากขึ้น อาจเป็นผลมาจากค่านิยมสวมใส่เสื้อผ้าพื้นเมืองที่เพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งเสื้อผ้าที่ผลิตมาจากผ้าฝ้ายนั้น มีราคาที่ลูกค้าสามารถจับต้องได้ ไม่สูงจนเกินไป รวมไปถึงผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากผ้าฝ้ายนั้น มีความเป็นเอกลักษณ์และสวยงาม จึงส่งผลให้แนวโน้มความต้องการของลูกค้าที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากผ้าฝ้ายทอมือเพิ่มมากขึ้นทุกปี

2. ช่องทางการจัดจำหน่าย

สถานที่จัดจำหน่ายหลักอยู่ที่ ศูนย์รวมผลิตภัณฑ์เครือข่ายกลุ่มทอผ้าหัตถกรรมพื้นบ้าน หมู่บ้านดอนหลวง ต.แม่แรง อ.ป่าซาง จ.ลำพูน 51120 อีกทั้งยังมีการจำหน่ายทั้งในพื้นที่และตามสถานที่ที่หน่วยงานราชการจัดขึ้น

ภาพที่ 4.7 สถานที่จัดจำหน่ายหลักของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง

3 การกำหนดราคา

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวงทำการตั้งราคาโดยบวกกำไรส่วนเพิ่ม คือ เมื่อคิดคำนวณต้นทุนในการผลิตแล้วจะบวกกำไรเพิ่มเข้าไปตามความเหมาะสม สำหรับการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯมีทั้งราคาส่งและราคาปลีก

4. การโฆษณาและประชาสัมพันธ์

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านคอนหลวงมีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์หลายช่องทาง ทั้งเว็บไซต์ที่ทางกลุ่มจัดทำขึ้นเอง และการจัดงานเทศกาลประจำปี ที่มีชื่อว่า “แต่งสี อดลาย ผ้าฝ้ายคอนหลวง” โดยเป็นการสนับสนุนจากหน่วยงานเทศบาลตำบลแม่แรง ในงานจะจัดแสดง และจำหน่ายสินค้าผ้าฝ้ายในรูปแบบต่างๆ อาทิ เสื้อผ้า เครื่องประดับ ของตกแต่งบ้าน และของที่ระลึกต่างๆ นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมการแสดงดนตรีพื้นบ้าน การประกวดสาวงามผ้าฝ้าย และกิจกรรมอื่นๆ อีกมากมาย

ภาพที่ 4.8 งานแต่งสี อดลาย ผ้าฝ้ายคอนหลวง

4.2.5 ผลประกอบการ

1. รายได้

จากการศึกษาผลดำเนินการทางการตลาดของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านคอนหลวงเป็นการพิจารณาถึงต้นทุนการผลิตและกำไรที่ได้รับจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด ทำให้สามารถคิดหาผลกำไรได้ ผลประกอบการของกลุ่มในปี 2559 อยู่ที่ประมาณ 85,000 บาทต่อปี ซึ่งจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สามารถสร้างกำไรสุทธิได้มากกว่าร้อยละ 50 ของราคาขาย ส่งผลให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก

2. ผลกำไร

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวงมีการจัดสรรเงินปันผลประจำปีแก่สมาชิกผู้ถือหุ้น ถึงแม้ว่าสมาชิกจะได้รับค่าแรงจากการส่งผ้าทอโดยตรงแล้ว จากการคำนวณกำไรที่ได้รับอยู่ที่ประมาณ 49,000 บาทต่อปี ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง

4.2.2 กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเจือก

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านบ้านหนองเจือกเดิมชาวหนองเจือกมีบรรพบุรุษเป็นชาวยอง อาศัยอยู่ในมณฑลยูนนาน แคว้นสิบสองปันนา ซึ่งปัจจุบันอยู่ในการปกครองของประเทศจีน อพยพมาตั้งถิ่นฐานในที่ราบลุ่มแม่น้ำทา อำเภอป่าซาง ในช่วงปี พ.ศ. 2348-2356 ตรงกับสมัยของพระเจ้ากาวิละในยุคที่เรียกว่ายุค “เก็บผักใส่ซ้า เก็บข้าใส่เมือง” ชาวยองที่อพยพมาเริ่มแรกมีประมาณ 5 ครอบครัว โดยได้เข้ามาตั้งหลักปักฐานกระจายกันในบริเวณรอบๆ บ้านหนองเจือกในปัจจุบัน ในบริเวณนี้มีหนองน้ำอยู่ทางด้านตะวันออกของหมู่บ้านซึ่งมีตาน้ำที่เป็นต้นกำเนิดของลำน้ำเหมืองกลาง มีเรื่องเล่าขานกันต่อมาว่ามีพญานาค (ภาษาถิ่น เรียกว่า เจือก) ขนาดใหญ่โผล่เต้านตลปรางกายขึ้นมาที่หนองน้ำนี้ คนในหมู่บ้านจึงตั้งชื่อหมู่บ้านนี้ว่า “หมู่บ้านหนองเจือก” จุดกำเนิดของงานหัตถกรรมผ้าทอของบ้านหนองเจือกเกิดขึ้นพร้อมกับการตั้งหลักปักฐานของบรรพบุรุษ 5 ครอบครัว โดยงานหัตถกรรมในช่วงแรกจะเป็นการทอผ้าฝ้ายเพื่อใช้เองภายในครอบครัว เนื่องจากในสมัยก่อนเครื่องใช้และเครื่องนุ่งห่มหาซื้อได้ยาก บรรพบุรุษชาวยองจะใช้เวลาวางจากการทำนาและการปลูกพืช เพื่อปลูกฝ้าย ส่วนหญิงสาวจะนำฝ้ายมาทอมือด้วยกี่แบบโบราณเครื่องนุ่งห่มที่ทอจะมีตั้งแต่ เสื้อผ้า ผ้าห่ม ไปจนถึงผ้าเช็ดตัว ส่วนเครื่องใช้ที่ทอ ก็คือ ตุ้ง หรือ ชง โดยตุ้งสามารถสะท้อนถึงภูมิปัญญา วัฒนธรรม คติความเชื่อทางล้านนา และพุทธศาสนา ได้อย่างชัดเจน เนื่องจากตุ้งถือเป็นสัญลักษณ์ของชาวยองในการแสดงถิ่นฐาน และมากกว่านั้นชาวยองมีความเชื่อในช่วงที่มีชีวิตหากได้ทอตุ้งถวายวัด เมื่อเสียชีวิตไปจะได้เกาะชายตุ้งขึ้นสวรรค์ โดยลวดลายของผ้าฝ้ายทอมือในช่วงแรกนี้จะเป็นลวดลายแบบโบราณ เช่น ลายขัณฑ์พื้นฐานสองตะกอลายเกล็ดเต่าแบบโบราณ ลายดิ และลายดอกแก้ว งานหัตถกรรมผ้าทอของป่าซางมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก ความรุ่งเรืองของป่าซางทำให้หมู่บ้านหนองเจือกเป็นหนึ่งในหมู่บ้านที่มีการขยายตัวของการทอผ้า มีการรับฝ้ายจากอำเภอป่าซางมาทอภายในหมู่บ้าน ในช่วงเวลานี้ หญิงสาวในหมู่บ้านหนองเจือกที่มีความสามารถในการทอผ้า จะทอผ้าด้วยมือโดยใช้กี่ทอแบบโบราณในบริเวณใต้ถุนบ้านเพื่อส่งไปยังอำเภอป่าซาง ลวดลายของผ้าฝ้ายทอมือยังคงอัตลักษณ์เดิมจากบรรพบุรุษ ด้วยความใส่ใจที่มีในทุกๆ ขั้นตอน และใจรักในงานทอผ้า ฝ้ายทอมือของหนองเจือกจึงมีความงดงาม เนื้อผ้ามีมิติ มีความเรียบความนูน คูมีชีวิตชีวา ในยุคนี้นี้ผ้าฝ้ายทอมือจะมีทั้งแบบผืนที่ใช้ในการตัดเย็บเสื้อผ้า ผ้าถุง และผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้าย รวมไปถึงของที่ระลึก มากกว่านั้นชาวหนองเจือกมีความคิดสร้างสรรค์ในการนำลวดลายดั้งเดิมมาประยุกต์ให้ทันสมัยขึ้นยุคทันสมัยโดยการเพิ่ม

ความสลับซับซ้อนและเล่นสีกันในลวดลาย เช่น ลายเกล็ดเต่าลูกอม ลายเกล็ดเต่าหมู ลายเกล็ดเต่าจิว ลายเกล็ดเต่าตา ลายดอกขี้ช้าง ลายดอกนก ลายดอกบัวเครือ ลายดอกขอลายไทย เป็นต้น ลวดลายของฝ้ายทอมือบ้านหนองเงือกจึงหลากหลายและทันสมัยอยู่เสมอ

ภาพที่ 4.9 ที่ตั้งกลุ่มฝ้ายบ้านหนองเงือก

เทคนิคและลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์

การทอมือแบบโบราณ เป็นวิธีการทอผ้าของชาวของที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยปู่ย่าตายายจนถึงปัจจุบัน มีความโดดเด่นอยู่กับการทอมือแบบโบราณ โดยใช้กี่แบบโบราณ ลักษณะการทอมือแบบโบราณนี้ในสมัยก่อนจะนิยมทอแบบสองตะกอก เป็นการทอโดยทำให้เส้นด้ายขัดกันเป็นแนวตั้งและแนวนอน โดยเส้นด้ายที่เป็นแนวตั้งเรียกว่าเส้นด้ายยืน และเส้นด้ายแนวนอนเรียกว่าเส้นด้ายพุ่ง ทำให้ฝ้ายทอมือเกิดความเป็นเอกลักษณ์แบบชาวของ และในปัจจุบันได้นำเทคนิคมาต่อยอดโดยการเพิ่มตะกอกเป็นสี่ตะกอก หกตะกอกเพื่อเพิ่มความซับซ้อนในลวดลาย จุดเด่นของการทอมือแบบโบราณจะอยู่ที่ผิวสัมผัสของเนื้อผ้า โดยเนื้อผ้าจะมีลายนูน ความเรียบเนียนจะไม่เท่ากันคล้ายคลื่น ทำให้รู้สึกถึงความอ่อนโยน ความใส่ใจในแต่ละขั้นตอนการทอ ลวดลายผ้าดูนุ่มนวลมีชีวิตชีวาไม่แข็งทื่อเช่นงานผ้าทอโดยเครื่องจักร ฝ้ายทอมือทุกผืน รวมถึงผลิตภัณฑ์จากฝ้ายทอมือทุกชิ้นของบ้านหนองเงือก ล้วนทอด้วยวิธีทอมือแบบโบราณที่สืบทอดมาตั้งแต่ดั้งเดิมจนทุกวันนี้ อาทิ 1. ผ้าทอลายเกล็ดเต่า เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สั่งสมกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษเข้ามาตั้งถิ่นฐาน โดยตามประวัติลวดลายนี้เกิดขึ้นจากการที่ผู้เฒ่าผู้แก่ได้สังเกตจากลายของกระดองเต่าที่มีลักษณะสวยงามและแปลกใหม่ จึงได้นำมาประยุกต์เป็นลวดลายบนผืนผ้า โดยผ้าทอลายเกล็ดเต่าของบ้านหนองเงือกแบบ

โบราณจะมีลักษณะเป็นลายตารางตามลายกระดองบนหลังเต่า เทคนิคในการทอผ้าฝ้ายลวดลายเกล็ดเต่าเนื้ออยู่ที่การสับทูก(ภาษาของ)หรือการต่อเส้นด้าย เนื่องจากว่าการต่อเส้นด้ายจะทำให้เกิดการขึ้นลายใหม่ที่แตกต่างกันไปจากเดิม ในปัจจุบันได้มีการประยุกต์ลายเกล็ดเต่าโบราณ โดยการเพิ่มความซับซ้อนของลายและมีการเล่นสีเส้นให้หลากหลายมากขึ้น เช่น ลายเกล็ดเต่าลูกอม ซึ่งเกิดจากการนำลายเกล็ดเต่าโบราณมาประยุกต์โดยการเล่นสีเส้นในลวดลายผ้าทำให้มีสีเส้นคล้ายลูกอม ลายเกล็ดเต่าหนู ซึ่งเกิดจากประยุกต์โดยเพิ่มความซับซ้อนของลวดลายโดยการจัดตารางให้อยู่เป็นกลุ่มเป็นหมู่ ลายเกล็ดเต่าจิ้ง เกิดจากการประยุกต์โดยเพิ่มความซับซ้อนของลวดลายด้วยการปรับขนาดของตารางให้เล็กลงทำให้ดูร่วมสมัย และลายเกล็ดเต่าตาเกิดจากการประยุกต์โดยการใช้การเล่นสีเส้น 2 สีสลับกัน 2. ผ้าทอยกดอก ในสมัยรัชกาลที่ 5 พระราชชายาเจ้าดารารัศมี ทรงนำเทคนิคการทอผ้าจากราชสำนักส่วนกลาง คือ การยกดอก ที่มีลวดลายที่งดงามแปลกตา และวิจิตรบรรจง มาประยุกต์และถ่ายทอดให้แก่เจ้าส่วนบุญ ผู้ครองนครลำพูนองค์สุดท้าย และเจ้าหญิงลำเจียก ณ ลำพูน ธิดาในเจ้าจักรคำขจรศักดิ์ ทำให้การทอลวดลายยกดอกได้ถูกถ่ายทอดให้สาธารณชน และสืบทอดกันมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมจนกระทั่งในทุกวันนี้ เทคนิคพิเศษของลวดลายยกดอกเนื้ออยู่ที่การเก็บด้ายเป็นช่วงๆ และนำไม้ที่มีความยาวเท่ากับความกว้างของผืนผ้าฝ้าย (เรียกว่า ไม้เฝ้า) สอดด้าย ทำให้เห็นผ้าเป็นช่องๆ ต่อจากนั้น นำเส้นด้ายที่อยู่ในกระสวยพุ่งเข้าไปใต้ผ้าตามช่องจนเกิดเป็นลวดลายขึ้นมา ลวดลายที่ได้ก็จะมีลักษณะเหมือนยกขึ้นมามากขึ้น

ปัจจุบันลวดลายยกดอกที่เป็นเอกลักษณ์ของบ้านหนองเงือก ได้แก่

- ลายดอกบัวเครือ มีลักษณะเป็นรูปดอกบัวสลับกับเถาวัลย์แสดงถึงความอ่อนช้อยแบบไทย
- ลายดอกปลา พบได้บนตุ้งผ้า มีลักษณะเป็นรูปปลาเรียงกันเป็นแถบ
- ลายดอกเต่า พบได้บนตุ้งผ้า มีลักษณะเป็นรูปดอกแก้วคล้ายเครื่องหมายบวก
- ลายดอกนก มีลักษณะเป็นรูปนกสลับกับไม้ และมีลายเขียวหมาคาดอยู่เป็นแถบ
- ลายดอกจันทน์เข้าโค้ง มีลักษณะเป็นดอกจันทน์ที่โค้งเข้ารวมกันเป็นโหลง
- ลายดอกช้าง พบเห็นได้บนตุ้งผ้า มีลักษณะเป็นรูปช้าง ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของป้าช้าง มีดอกจันทน์สลับกับรูปช้างทำให้ดูอ่อนช้อยนุ่มนวล

มาตรฐานและรางวัลที่ได้รับ

1. OTOP Production Champion 2549
2. รางวัลชนะเลิศอันดับที่ 1 ประเภทผ้าปูโต๊ะ ในงานแต่งสีอวดลาย
3. ผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาชุมชนยอดเยี่ยม ปี 2554

4.2.2 ด้านการจัดการองค์กร

1. ลักษณะโครงสร้าง

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเจือก มีการจัดองค์กรโดยมีโครงสร้างบริหารงาน โดยประธาน คือ นางชื่นชม สุขร้องช้าง ทำหน้าที่บริหารจัดการภายในกลุ่ม ดูแลระบบการทำงาน ควบคุมปริมาณการผลิตรวมทั้งสวัสดิการภายในกลุ่ม และประกอบด้วยสมาชิกกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเจือก มีทั้งหมด 23 คน

2. ผู้นำกลุ่ม

นางชื่นชม สุขร้องช้าง เป็นประธานกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเจือก ที่มีความรู้ความสามารถสูง มากไปด้วยประสบการณ์ จึงได้รับการยอมรับจากสมาชิกเป็นอย่างมาก จึงได้รับคัดเลือกให้ทำหน้าที่บริหารจัดการภายในกลุ่ม ดูแลระบบการทำงาน ควบคุมปริมาณการผลิตรวมทั้งสวัสดิการภายในกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง โดยกลุ่มฯมีความมั่นคงเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนพัฒนากลุ่มเป็นประจำทุกปีนั่นเอง

3. ระเบียบข้อบังคับ

ระเบียบข้อบังคับของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเจือก ถูกตั้งขึ้นตามข้อตกลงของสมาชิกในกลุ่มเมื่อตอนเริ่มก่อตั้งกลุ่ม ดังนี้

1. สมาชิกต้องเป็นคนในชุมชน ที่มีทะเบียนบ้านในหมู่บ้านหนองเจือก
2. สมาชิกที่จะมาสมัครเข้ากลุ่มเพิ่มเติม ต้องผ่านการยินยอมในที่ประชุมก่อน
3. การสมัครสมาชิกต้องจ่ายค่าหุ้น อย่างน้อยคนละหนึ่งหุ้น ราคาหุ้นละ 100 บาท และไม่เกิน 10 หุ้นต่อคน
4. ประธานกลุ่ม ต้องมาจากการคัดเลือกจากกลุ่มสมาชิกเท่านั้น และหากจำเป็นต้องลาออก ต้องผ่านการยินยอมในที่ประชุมก่อน และต้องเลือกประธานกลุ่มคนใหม่แทนทันที ส่วนโครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มอาจคงเดิมหรือเปลี่ยนแปลงให้เป็นไปตามดุลยพินิจของประธานกลุ่ม

4. ความเข้มแข็งของกลุ่ม

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเจือก จากการสัมภาษณ์ พบว่า กลุ่มมีความเข้มแข็งเป็นอย่างมาก เนื่องจากสมาชิกให้ความยอมรับในความรู้ความสามารถของประธานกลุ่ม อีกทั้งยังเชื่อมั่นในการบริหารงานของกลุ่ม ทำให้ปัจจุบันสมาชิกยังคงผลิตผ้าทอเพื่อส่งผลิตภัณฑ์ไปยังกลุ่ม

5. การสนับสนุนจากภายนอก

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเงือก ได้มีหน่วยงานต่างๆเข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือ ให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ อาทิ การจัดการฝึกอบรม การจัดงานเทศกาลต่างเพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

4.2.3 ด้านการผลิต

1. ผลิตภัณฑ์

1.1 ผ้าฝ้ายทอมือ ได้แก่

- ผ้าคลุมไหล่ ทอด้วยลายตุ้ม ซึ่งเป็นลวดลายโบราณ
- ผ้าเช็ดตัว ทอด้วยลายสี่ตะกอก ซึ่งเป็นลวดลายโบราณ
- เสื้อบุรุษ ทอด้วยลายเกล็ดเต่าตาราง ซึ่งเป็นลวดลายประยุกต์

1.2 ผลิตภัณฑ์จากผ้าฝ้ายทอมือและของตกแต่งบ้าน

- ปลอกหมอน ทอด้วยลายเม็คมะยม มีลักษณะเป็นลายนูนบนเนื้อผ้าคล้ายลูกมะยม
- ผ้าม่าน ทอด้วยลายเกล็ดเต่า มีลักษณะคล้ายลายบนกระดองเต่า
- ผ้าปูโต๊ะ ทอด้วยลายเกล็ดเต่า
- กล้องกระดาศทึบที่มีรูปร่างเป็นตัวไก่ ทอด้วยลายเกล็ดเต่า
- รองเท้า
- หมอนข้าง
- ตุ๊กตานา
- ตุ๊กผ้า

2. การบริหารการผลิต

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเงือก มีการบริหารการผลิตอยู่ภายใต้การควบคุมของนางชื่นชม สุขร่องช้าง ประธานกลุ่ม ซึ่งจะเป็นผู้ประสานงานกับลูกค้าที่จะสั่งซื้อผ้าทอ และการสั่งซื้อวัตถุดิบต่างๆ ที่ต้องใช้ในการผลิต และนำมากระจายต่อไปยังสมาชิกตามสัดส่วนความต้องการของสมาชิกที่จะใช้ผลิต และส่งมายังกลุ่ม เพื่อดำเนินการจำหน่ายต่อไป

3. ขั้นตอนการผลิต

ขั้นตอนที่ 1	เก็บดอกฝ้าย
ขั้นตอนที่ 2	อัดฝ้าย
ขั้นตอนที่ 3	ปดฝ้าย
ขั้นตอนที่ 4	กักฝ้าย
ขั้นตอนที่ 5	ปั่นฝ้าย
ขั้นตอนที่ 6	เบ้าฝ้าย
ขั้นตอนที่ 7	ย้อมฝ้าย
ขั้นตอนที่ 8	กวักฝ้าย
ขั้นตอนที่ 9	ขึ้นสูก
ขั้นตอนที่ 10	ต่อฝ้าย หรือ สืบสูก
ขั้นตอนที่ 11	มัดหลอด
ขั้นตอนที่ 12	การทอผ้าฝ้าย

4. แหล่งที่มาของวัตถุดิบ

แบ่งออกเป็น 2 แหล่งหลักๆค่ะ

- 1.ร้านจินเฮียงฮวด ราคาคา 850บาท/ชิ้น
- 2.ซื้อต่อจากสมาชิกเครือข่ายผู้ผลิตฯ ราคา 875-1,150 บาท/ชิ้น

5. ต้นทุนการผลิต

ปริมาณการผลิตของกลุ่ม จะทำการผลิตตามจำนวนที่ลูกค้าสั่งเข้ามา โดยประสานงานผ่านทางประธานกลุ่มฯ โดยต้นทุนการผลิตที่ทางกลุ่มรับผิดชอบอยู่ที่ประมาณ 52,000 บาทต่อปี

ตารางที่ 4.2 ปริมาณการผลิตของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเงือก

หน่วย : บาท/ชิ้น

ผลิตภัณฑ์	ต้นทุน	ราคาขาย	กำไร
ผ้าพันคอ	30	80	50
ผ้ามาลัย	110	250	140
ปลอกหมอน	60	90	30
พรมเช็ดเท้า	50	150	100
กระเป๋า	30	100	70
เสื่อ	50-160	100-350	50-190
กางเกง	50-150	100-250	50-100

ที่มา : จากการสัมภาษณ์

6. ทักษะและความชำนาญของแรงงาน

แรงงานผลิตมีจำนวนประมาณ 25 คน โดยแรงงานล้วนมีทักษะและความชำนาญอย่างมาก เนื่องจากทำการทอผ้ามาเป็นเวลานาน อีกทั้งยังมีการฝึกอบรมพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง การจ่ายค่าจ้างแรงงาน จะได้รับค่าแรงตามสินค้าที่ขายได้ ตามราคาที่ตั้งไว้

7. ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเงือกมีการพัฒนาทางด้านออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการตามท้องตลาดอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีความหลากหลายและเป็นเอกลักษณ์

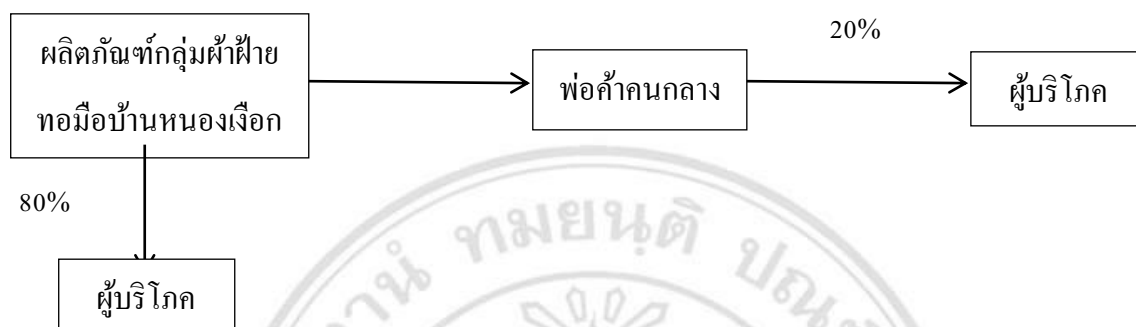
4.2.4 ด้านการตลาด

1. ความต้องการของลูกค้า

เนื่องจากปัจจุบันคนนิยมสวมใส่เสื้อผ้าที่ผลิตจากผ้าฝ้ายเพิ่มมากขึ้น อาจเป็นผลมาจากค่านิยมสวมใส่เสื้อผ้าพื้นเมืองที่เพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งเสื้อผ้าที่ผลิตมาจากผ้าฝ้ายนั้น มีราคาที่ลูกค้าสามารถจับต้องได้ ไม่สูงจนเกินไป รวมไปถึงผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากผ้าฝ้ายนั้น มีความเป็นเอกลักษณ์และสวยงาม จึงส่งผลให้แนวโน้มความต้องการของลูกค้าที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากผ้าฝ้ายทอมือเพิ่มมากขึ้นทุกปี

2. ช่องทางการจัดจำหน่าย

สถานที่จัดจำหน่ายหลักอยู่ที่พิพิธภัณฑิไทยของบ้านหนองเงือก และที่ตั้งกลุ่มทอผ้าบ้านหนองเงือก หมู่ที่ 5 ต.แม่แรง อ.ป่าซาง จ.ลำพูน 51120 อีกทั้งยังมีการจำหน่ายทั้งในพื้นที่และตามสถานที่ที่หน่วยงานราชการจัดขึ้น

ภาพที่ 4.10 วิธีการตลาดของการจำหน่ายผลิตภัณฑ์กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเงือก

ภาพที่ 4.11 พิพิธภัณฑิไทยของบ้านหนองเงือก

3. การกำหนดราคา

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเงือกทำการตั้งราคาโดยบวกกำไรส่วนเพิ่ม คือ เมื่อคิดคำนวณ

ต้นทุนในการผลิตแล้วจะบวกกำไรเพิ่มเข้าไปตามความเหมาะสม สำหรับการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯมีทั้งราคาส่งและราคาปลีก

4. การโฆษณาและประชาสัมพันธ์

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเงือกมีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์หลายช่องทาง ทั้งเว็บไซต์ที่ทางกลุ่มจัดทำขึ้นเอง และการจัดงานเทศกาลประจำปี ที่มีชื่อว่า “งานสืบสานตำนานผ้าฝ้ายงาม บ้านหนองเงือก” โดยเป็นการสนับสนุนจากหน่วยงานเทศบาลตำบลแม่แรง ในงานจะจัดแสดง และจำหน่ายสินค้าผ้าฝ้ายในรูปแบบต่างๆ อาทิ เสื้อผ้า เครื่องประดับ ของตกแต่งบ้าน และของที่ระลึกต่างๆ นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมการแสดงดนตรีพื้นบ้าน การประกวดสาวงามผ้าฝ้าย และกิจกรรมอื่นๆอีกมากมาย

4.2.5 ผลประกอบการ

1. รายได้

จากการศึกษาผลดำเนินการทางการตลาดของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเงือก เป็นการพิจารณาถึงต้นทุนการผลิตและกำไรที่ได้รับจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด ทำให้สามารถคิดหาผลกำไรได้ ผลประกอบการของกลุ่มอยู่ที่ประมาณ 110,000 บาทต่อปี ซึ่งจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สามารถสร้างกำไรสุทธิได้มากกว่าร้อยละ 50 ของรายขาย ส่งผลให้การดำเนินประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก

2. ผลกำไร

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเงือกมีการจัดสรรเงินปันผลประจำปีแก่สมาชิกผู้ถือหุ้น ถึงแม้ว่าสมาชิกจะได้รับค่าแรงจากการส่งผ้าทอโดยตรงแล้ว จากการคำนวณกำไรที่ได้รับอยู่ที่ประมาณ 52,000 บาทต่อปี ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง

4.3 ผ้าทอกะเหรี่ยง

กะเหรี่ยง หรือ ปากากะญอ เป็นชาวเขาที่มีจำนวนมากที่สุดในกลุ่มชาวเขาในประเทศไทย จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เชื่อกันว่า กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเป็นกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ประเทศไทยมานานหลายร้อยปี ดังปรากฏในตำนานหลายๆ เรื่องที่กล่าวถึงชนพื้นเมืองดั้งเดิม ทั้งลัวะและยางหรือกะเหรี่ยงในภาคเหนือ ชาวกะเหรี่ยงเป็นกลุ่มคนที่รักความสงบ ผูกพันกับธรรมชาติและไม่ชอบการต่อสู้หรือความรุนแรง ในอดีตชาวกะเหรี่ยงจึงมักหลีกเลี่ยงที่จะไม่ข้องเกี่ยวกับคนภายนอกชุมชนของตนและมักตั้งหมู่บ้านอยู่ห่างไกลชุมชนอื่น มีข้อสันนิษฐานว่าชาวกะเหรี่ยงเดิมอาศัยอยู่ทางทิศตะวันออกของทิเบต ได้อพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานในจีนในประเทศจีน เมื่อ ๑๓๓ ปีก่อนพุทธกาล จีนเรียกพวกนี้ว่า ชนชาติโจว เมื่อถูกจีนรุกรานจึงอพยพมาอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำแยงซี ยูนนาน แล้วถอยร่นมาอยู่ระหว่างแม่น้ำโขงและแม่น้ำสาละวิน ชาวกะเหรี่ยงอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในพม่าก่อนที่จะขยายเข้ามาอยู่ในพื้นที่ของประเทศไทย โดยตั้งฐานถิ่นฐานอยู่บริเวณภูเขาทางชายแดนตะวันออกของสหภาพพม่าและตะวันตกของประเทศไทย ตั้งแต่เมืองตองยีทางเหนือลงไปทางใต้ถึงตะนาวศรีเกือบถึงคอคอดกระรัฐกะยาและรัฐกะเหรี่ยง มีพื้นที่ครอบคลุมเขตภูเขาทางตะวันออกของเมืองตองยีขยายไปตามลำน้ำสาละวินทางใต้ระหว่างแม่น้ำสาละวินและแม่น้ำอิระวดีในเขตพะโคพื้นที่สามเหลี่ยม ปากน้ำแม่น้ำอิระวดีใกล้กับเมืองพะสิมและเมืองย่างกุ้ง ในประเทศไทยกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ในภาคเหนือและภาคตะวันตกในเขตชายแดนติดกับพม่า จากที่ตั้งถิ่นฐานของชาวกะเหรี่ยงเป็นพื้นที่แคบยาวจากเหนือลงใต้ทำให้ชาวกะเหรี่ยงที่อยู่ทางตอนเหนือ คือกลุ่มกะยาหรือกะเหรี่ยงแดงและกลุ่มย่อยๆ มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกลุ่มไทและรับอิทธิพลทางวัฒนธรรมของไทย ส่วนกะเหรี่ยงที่อยู่ทางใต้ ได้แก่ กะเหรี่ยงโปว์และกะเหรี่ยงสะกอ เป็นกลุ่มที่ได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมของมอญและพม่า (Michael C. Howard, 2005) ในลุ่มน้ำปิงปัญหาคความไม่สงบและสงครามระหว่างไทยกับพม่าในสมัยพระเจ้าอลองพญา ยังทำให้ชาวกะเหรี่ยงจำนวนมากอพยพจากพม่าเข้ามาสู่รัฐไทใหญ่และล้านนา พระเจ้ากาวิละได้นำเอาชาวกะเหรี่ยงโปว์มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่หางดง ต่อมาเมื่อผู้อพยพตามมามากเป็นจำนวนมากและได้ย้ายไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน เช่น บ้านแม่ละมู ที่อำเภอแม่สะเรียง เป็นต้น ชาวกะเหรี่ยงที่อพยพมาในตอนหลัง ได้ขอซื้อที่ดินและน้ำจากผู้ครองนครเชียงใหม่ ส่งส่วยบรรณาการต่างๆ ให้เจ้านาย หรือแม่แต่จ่ายค่าเช่าที่ดินให้กับลัวะซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ก่อนแล้ว ในภาคกลางของประเทศไทยมีหลักฐานว่ากะเหรี่ยงอพยพเข้ามาเป็นจำนวนมากตั้งแต่สมัยพระเจ้าอลองพญา เนื่องจากปัญหาสงครามและความขัดแย้งระหว่างพม่ากับมอญ เมื่อมอญเป็นฝ่ายพ่ายแพ้กะเหรี่ยงได้ให้ที่หลบภัยและช่วยเหลือ มอญทำให้เกรงว่าพม่าจะเข้ามาปราบปรามกะเหรี่ยงด้วย จึงอพยพตามมอญลี้ภัยมาอยู่ในไทย จากสมุดราชบุรีซึ่งเป็นรายงานของมณฑลราชบุรีในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอยู่มากมายและได้

กล่าวถึงชาวกะเหรี่ยง ซึ่งแสดงให้เห็นชัดเจนว่าได้มีการตั้งหลักแหล่งแน่นอนภายใต้การปกครองของสยามมาตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ในเมืองราชบุรี กาญจนบุรี และเพชรบุรี พวกนี้มาจากเมืองเมกะวะ แขวงเมืองมะละแหม่งทางใต้ของพม่าอพยพเข้ามาครั้งแรกประมาณ 100 คน มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ห้วยของกะเหรี่ยงที่บ้านพุทอง ต่อมาก็มีการอพยพเพิ่มเติมเรื่อยมา เมื่อมีจำนวนมากขึ้นก็ขอเข้ามาอยู่ภายใต้การปกครองของสยาม จึงได้ตั้งผู้ปกครองเป็นลำดับโดยได้รับพระราชทานเบี้ยหวัดเงินปีเช่นเดียวกับข้าราชการท้องถิ่นอื่นๆ ผู้นำชาวกะเหรี่ยงได้รับแต่งตั้งเป็นพระยาศรีสุวรรณคีรี เจ้าเมืองสังขะบุรีต้องลงไปถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาที่กาญจนบุรี 3 ปี ครั้ง โดยจะนำเอาผ้าทอสีขาวแดงที่ชาวกะเหรี่ยงทอเอง 20 ผืน แต่ผ้านี้กลับเรียกว่า ผ้าเสมียนละว้า ดันดอกไม้เงิน 2 ดัน เครื่องยาสมุนไพรและของป่าเป็นเครื่องบรรณาการไปถวายที่กรุงเทพฯ นอกจากการอพยพโยกย้ายดังกล่าวแล้วชาวกะเหรี่ยงจำนวนมากได้อพยพเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารหลังจากอังกฤษยึดครองพม่าได้แล้ว เนื่องจากชาวกะเหรี่ยงเหล่านั้นไม่ยอมอ่อนน้อมต่ออังกฤษจึงถูกปราบปรามต้องหลบหนีเข้ามาอยู่ในไทย โดยกลุ่มหนึ่งตั้งหลักแหล่งอยู่ทางใต้ มีชุมชนกะเหรี่ยงในจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ อีกกลุ่มหนึ่งไปตั้งถิ่นฐานอยู่ทางตะวันตกของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูนและลำปางชาวกะเหรี่ยงที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ในภาคเหนือนี้มีความสัมพันธ์กับเจ้านายผู้ปกครองเมืองต่างๆ เป็นอันดีเจ้านายมักจะใช้ชาวกะเหรี่ยงที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ตามภูเขาและป่าลึกในการดูแลป่าไม้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตตะวันตกของเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และแม่สะเรียง ความสัมพันธ์ของเจ้านายและชาวกะเหรี่ยงนั้นอยู่ภายใต้ระบบไพร่ โดยชาวกะเหรี่ยงต้องส่งส่วยของป่า ต้องเสียภาษี ถูกเกณฑ์แรงงานและเสบียงอาหารในกรณีที่เจ้านายเดินทางไปในพื้นที่นั้นๆ นอกจากนี้การขยายตัวของการทำป่าไม้ในภาคเหนือทำให้มีการว่าจ้างชาวกะเหรี่ยงมาดูแลช้าง ที่ใช้ทำป่าไม้มากขึ้น (Ronald Renard, Ibid) กะเหรี่ยงแดงในแม่ฮ่องสอนและลำพูน เจ้าโกศลช่วยจ่ายภาษีแทนชาวกะเหรี่ยง แลกเปลี่ยนกับแรงงานในการทำป่าไม้ อาจจะทำเปล่าๆ หรือจ่ายค่าแรงค่า เจ้าโกศลทำหน้าที่เป็นผู้อุปถัมภ์ชาวกะเหรี่ยงภายใต้ระบบศักดินา คือ เป็นตัวแทนหรือเป็นปากเสียงให้กับชาวกะเหรี่ยงในเรื่องที่เกี่ยวกับทางราชการ การเมืองและกฎหมาย ในขณะที่เดียวกันก็เป็นผู้เก็บภาษี 4 บาท ให้กับรัฐบาลกลาง ซึ่งในกรณีนี้เจ้าโกศลได้ช่วยต่อรองกับรัฐบาลเพื่อลดภาษีให้กับชาวกะเหรี่ยง จึงเสียภาษีเพียง 2 บาท เจ้าโกศลเป็นที่เคารพนับถือของชาวกะเหรี่ยงมากจนสามารถชักชวนให้ชาวกะเหรี่ยงไปอยู่ที่ห้วยหละมาช่วยบูรณะปฏิสังขรณ์วัดพระยืนที่ลำพูนได้ ปัจจุบันนี้มีชาวกะเหรี่ยงในประเทศไทยประมาณ 353,347 คน อยู่กระจัดกระจายตามภาคต่างๆ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงที่มีจำนวนมากที่สุดอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ตาก ลำพูน กาญจนบุรี เชียงราย แพร่ อุทัยธานี สุพรรณบุรี สุโขทัย ราชบุรี ลำปาง เพชรบุรีและประจวบคีรีขันธ์ มีทั้งชาวกะเหรี่ยงที่ตั้งรกรากเป็นชุมชนมานานตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ กับชาวกะเหรี่ยงที่อพยพเข้ามาอยู่ในเมืองไทยตาม

รอยตะเข็บชายแดนระหว่างไทยกับพม่า ชาวกะเหรี่ยงที่อพยพเข้ามาใหม่มักจะไม่มีที่ทำกินจึงต้องกระจายตัวออกไปรับจ้างทำงานในจังหวัดต่างๆของภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันตก ทำให้จำนวนประชากรชาวกะเหรี่ยงจริงๆในปัจจุบันไม่ชัดเจน การแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ประจำกลุ่มมักเห็นได้จากการแต่งกายของผู้หญิง เสื้อสีแดงเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นชาย นั่นคือ ความอดทน แข็งแรง เสื้อสีแดงของชายกะเหรี่ยงเน้นเสื้อทรงกระสอบ คอเสื้อเป็นรูปตัววี ตรงชายเสื้อติดพู่ห้อยลงมา ผู้หญิงกะเหรี่ยงสะกอที่ยังไม่แต่งงานใส่ชุด ทอด้วยมือทรงกระสอบ สีขาว ยาวคร่อมเท้า ชุดขาวนี้เรียกว่า “เซ้ว้า หรือ เซควา” ใส่ตั้งแต่เด็กจนถึงวันแต่งงานจึงจะเปลี่ยนใส่ชุดขาว เพื่อแสดงความบริสุทธิ์ ผู้หญิงกะเหรี่ยงสะกอที่แต่งงานแล้วสวมเสื้อประดับประดาด้วยลูกเดือยและฝ้าย สีเสื้อของหญิงที่แต่งงานแล้ว ต้องมีลายปักต้องมีการปักลูกเดือย สำหรับกะเหรี่ยงในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ กะเหรี่ยงสะกอ กะเหรี่ยงโปว์ และอีก 2 กลุ่มคือ คะยา หรือ บะเว และตองสู หรือพะโอ กะเหรี่ยงกลุ่มต่างๆเหล่านี้มีวัฒนธรรมคล้ายคลึงกัน แต่การแต่งกายของแต่ละกลุ่มมีลักษณะเฉพาะของตนเองที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ฉะนั้น ลักษณะการแต่งกายจึงเป็นส่วนหนึ่งที่สามารถบ่งชี้ให้เห็นได้ชัดเจนถึงเอกลักษณ์ของกะเหรี่ยงแต่ละที่แต่ละกลุ่ม ปัจจุบันกลุ่มกะเหรี่ยงที่ยังคงสวมใส่เครื่องแต่งกายประจำเผ่าในวิถีชีวิตปกติ มีเพียงกลุ่มโปว์และสะกอเท่านั้น ส่วนกลุ่มกะยา และตองสู ไม่สวมใส่ชุดประจำเผ่าในชีวิตประจำวันแล้ว กะเหรี่ยงแต่ละกลุ่ม นอกจากจะมีการแต่งกายที่แตกต่างกัน กะเหรี่ยงกลุ่มเดียวกันแต่อยู่ต่างพื้นที่ก็มีลักษณะการแต่งกายไม่เหมือนกันด้วย เช่น กะเหรี่ยงโปว์แถบอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน แต่งกายมีสีสันมากกว่าแถบเชียงใหม่ หญิงกะเหรี่ยงสะกอแถบจังหวัดแม่ฮ่องสอน และอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ตกแต่งเสื้อมีลวดลายหลากหลาย และละเอียดมากกว่าแถบจังหวัดตาก หรือกะเหรี่ยงโปว์ แถบจังหวัดกาญจนบุรีก็มีลวดลายตกแต่งเสื้อผ้าแตกต่างจากภาคเหนือ อย่างเช่นยี่ห้อที่มีการนำแฟชั่นใหม่ๆมาทำซึ่งลักษณะที่แปลกและแวกแนวออกไป เช่น ทำผ้าปูโต๊ะที่มีลวดลายใหม่ๆที่ประยุกต์ และมีลวดปักลายไทย บ้างก็ทำสไบ เพื่อจำหน่ายยังมีลูกเล่นลวดลายอื่นๆ ที่เพิ่มอีกมากมายซึ่งเป็นไปตามยุคสมัย และการพัฒนาของเทคโนโลยี อย่างไรก็ตาม กลุ่มกะเหรี่ยงสะกอและโปว์ในทุกจังหวัดของประเทศไทยยังคงรักษาลักษณะร่วมที่แสดงสถานะของหญิงสาวและหญิงแม่เรือน เช่นเดียวกัน คือ หญิงทุกวัยที่ยังไม่ได้แต่งงาน ต้องสวมชุดขาวสีขาว (เซวา) เมื่อแต่งงานแล้วจะต้องเปลี่ยนมาเป็นสวมใส่เสื้อสีดำ หรือที่เรียกว่า “เซโม้ชู” และผ้าถุงเท่านั้น ห้ามกลับไปสวมใส่ชุดขาวสีขาวอีก ส่วนผู้ชายทั้งกลุ่มโปว์และสะกอแถบภาคเหนือมักสวมกางเกงสีดำ และสีน้ำเงิน หรือกรมท่า ในขณะที่แถบจังหวัดตากและอำเภอใกล้เคียงลำพูน มักสวมใส่เสื้อลักษณะเสื้อผู้ชายวัยหนุ่มใช้สีแดงทุกกลุ่ม แต่มีลวดลายมากน้อยต่างกัน การแต่งกายในโอกาสพิเศษ เช่น พิธีปีใหม่ พิธีแต่งงาน เน้นสวมใส่เสื้อผ้าใหม่ จะเห็นชัดว่าชายหนุ่มและหญิงสาวจะพิธีพิถันแต่งกายสวยงามเป็นพิเศษ ดังนั้นผ้ากะเหรี่ยง (ปากาญอ) จะสื่อถึง

ความเป็นปกาณูที่เรียบง่าย เพราะจะสังเกตได้ว่าการทอผ้าเสื้อของกะเหรี่ยงทั้งหน้า หลังจะเหมือนกัน เพราะฉะนั้นปกาณูทุกคนเวลาพบปะผู้คนทั้งต่อหน้าและลับหลังจะเหมือนกัน

การวิเคราะห์ศักยภาพการผลิตผ้าทอกะเหรี่ยงในจังหวัดลำพูน ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

4.3.1 กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านแม่ขนาด

บ้านแม่ขนาด เป็นหมู่บ้านของชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง มีพื้นที่อยู่ในเขต ต.ทากาศ อ.แม่ทา จ.ลำพูน ชาวเขาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยง พวกยางขาว หรือยางโป และเรียกขานตัวเองว่า ‘โพล่ง’ หรือ ‘ปากะณู’ ด้วยความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย อาชีพหลักของคนในหมู่บ้านคือ ถ้าเป็นชายก็จะปลูกข้าว ทำนา ทำสวน หรือเข้าป่าล่าสัตว์ และหาของป่า ส่วนผู้หญิงก็จะอยู่บ้านทำอาหาร ดูแลบ้าน และทอผ้าใช้เอง เรียกว่า คูแลทุกชิ้นตอนด้วยตัวเองเลยก็ว่าได้ ตั้งแต่การเริ่มปลูกฝ้าย ปั่นด้าย ทอผ้า ประดับลูกเดือย อีกทั้งยังได้สอนให้กับลูกหลานได้สืบทอดต่อกันมาด้วย และด้วยการที่ต้องทอผ้าใช้เอง ทำให้ ‘ผ้าทอกระเหรี่ยง แม่ขนาด’ ถูกพัฒนามาเป็นสินค้าที่ระลึก ระดับตำบล หรือที่เรารู้จักกันดีว่า OTOP ระดับ 3 ดาว ของ จ.ลำพูน สินค้าจากผ้าทอนั้น มีทั้งเสื้อ ผ้าชิ้น ผ้าคลุมทีวี ผ้าคลุมไหล่ทั้งเล็กและใหญ่ เป็นต้น ส่วนในเรื่องของสีสันทันก็ไม่ต้องพูดถึง เพราะมีสีสันทันให้เลือกซื้อหลากหลาย รวมไปถึงตลาดที่สวยงาม สนนราคาตั้งแต่หลักร้อยเป็นต้นไป ปัจจุบันผ้าทอกระเหรี่ยง แม่ขนาด ได้รับความนิยมไปไกลถึงญี่ปุ่น ไนน์ ถ้าผ่านไปที่ จ.ลำพูน แล้วอยากได้ ‘ของฝาก’ คิดไม่ผิดมีมาฝากเพื่อนฝูงแล้วละก็ ‘ผ้าทอกระเหรี่ยง แม่ขนาด’ น่าจะเป็นอีกหนึ่งตัวเลือกได้ดีทีเดียว

มาตรฐานและรางวัลที่ได้รับ

* กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย มอบโล่ให้ นางพรทิพา ดอกแก้วนาค ประธานกลุ่มทอผ้าแม่ขนาด มีผลงานพัฒนาชุมชนดีเด่น ตามโครงการคัดเลือกกิจกรรมพัฒนาชุมชนดีเด่น ปี 2543

* รางวัลชมเชยการประกวดผ้าทอ ประเภทผ้าปกาณู สวยงาม ในงานมหกรรมผ้าทอของดีเมืองลำพูน ปี 2544 จัดโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน

* รองชนะเลิศอันดับสอง การประกวดผ้าทอ ประเภทผ้าปกาณู สวยงาม ในงานมหกรรมผ้าทอของดีเมืองลำพูน ปี 2545 จัดโดย องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน

* รางวัลที่ 1 การประกวดภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคเหนือ ประเภทผ้าคลุมไหล่ทอมือ ปี 2546 จัดโดยสำนักส่งเสริมและพัฒนากาชาธร เขต 6 จังหวัดเชียงใหม่

* OTOP ผ้าคลุมไหล่กลุ่มทอผ้าแม่ขนาด ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ดีเด่น ระดับ 4 ดาว ปี 2546

* OTOP ผ้าคลุมไหล่กลุ่มทอผ้าแม่ขนาด ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ดีเด่น ระดับ 3 ดาว ปี 2547 กลุ่มทอผ้าบ้านแม่ขนาด จดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน ปี 2548

* OTOP ผ้าคลุมไหล่กลุ่มทอผ้าแม่ขนาด ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ดีเด่น ระดับ 4 ดาว ปี 2543

4.3.2 ด้านการจัดการองค์กร

1. ลักษณะโครงสร้าง

กลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยงบ้านแม่ขนาดจัดแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้คณะกรรมการแต่ละคน รับผิดชอบอย่างเหมาะสมตามความถนัดของแต่ละบุคคล โดยมีสมาชิกทั้งหมด 55 คน

2. ผู้นำกลุ่ม

นางพรทิพา ดอกแก้วนาค ประธานกลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยงบ้านแม่ขนาด มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านแม่ขนาด ได้ซึมซับการทอผ้ามาเป็นเวลายาวนาน จึงถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีความรู้และมากด้วยประสบการณ์จึงได้รับการยอมรับจากสมาชิกในกลุ่มและผู้คนในหมู่บ้าน จนได้รับเลือกเป็นประธานกลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยงบ้านแม่ขนาด อีกทั้งยังสร้างสมความรู้และประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง จนสามารถเป็นผู้นำกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดอีกด้วย

3. ความเข้มแข็งของกลุ่ม

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านและการปลูกฝังภูมิปัญญาสู่เยาวชน กลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านทุกครั้ง โดยแรงงานจากสมาชิก และเงินที่ช่วยสาธารณะประโยชน์ในหมู่บ้าน นอกจากนี้กลุ่มยังได้ปลูกฝังภูมิปัญญาการทอผ้าให้กับเยาวชน โรงเรียนบ้านดอยคำ โรงเรียนบ้านป่าเลา และโรงเรียนทาจุมเงินวิทยาการ

4. การสนับสนุนจากภายนอก

กลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยงบ้านแม่ขนาด ได้มีหน่วยงานต่างๆเข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือ ให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ อาทิ การจัดการฝึกอบรม การจัดงานเทศกาลต่างเพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

4.3.3 ด้านการผลิต

1. ผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านแม่ขนาด ทำการผลิตในรูปแบบดั้งเดิม ซึ่งคงเอกลักษณ์ของกลุ่ม โดยใช้กี่เอวเป็นอุปกรณ์หลักในการทอ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มทอผ้าแม่ขนาด ได้รับรางวัล OTOP ระดับ 5 ดาวประจำปี 2555 คือ ผ้าทอกะเหรี่ยง ผลิตภัณฑ์แปรรูปของกลุ่มคือ เสื้อผ้าสำเร็จรูป ผ้าพันคอ ผ้าปูโต๊ะและผ้าชิ้นลายต่างๆ รวมทั้งได้มีการพัฒนาปรับปรุงและออกแบบ ลวดลายใหม่ให้อยู่เสมอเพื่อให้ทันสมัยตอบสนองความต้องการของลูกค้าในปัจจุบัน

2. การบริหารการผลิต

กลุ่มมีโครงสร้างการบริหารงาน คณะกรรมการได้บริหารงานโดยแบ่งตามหน้าที่ ความรับผิดชอบ บางคนไม่รู้หนังสือแต่ก็สามารถสื่อสารกันได้ โดยประธานจะเป็นผู้สื่อสารจาก ภายนอกมาประสาน เรื่องการผลิต การพัฒนากลุ่ม และการจำหน่าย

3. ขั้นตอนการผลิต

วัตถุดิบและส่วนประกอบ

1. หย่าก่องไฟ คือ แผ่นหนังหรือผ้าหนา ๆ ส่วนมากจะใช้หนังสัตว์ เช่น หนังควาย ตัดเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้างประมาณ 4-6 นิ้ว ยาวประมาณ 80 เซนติเมตร ปลายสองข้างเจาะรูร้อย เชือกสำหรับคล้องกับปลายไม้รังผ้าที่ทอให้ตึง (ค่องไฟ) โดยพันรูด้อมกับเอวผู้ทอ

2. ค่องไฟ คือ ไม้สำหรับพันผ้า เป็นไม้ท่อนกลม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 ½ นิ้ว ยาว 30-60 นิ้ว เหลาให้เป็นหลังเต่า ฝาค้างประกบกัน ปลาย 2 ข้างบากเป็นช่องสำหรับใช้คล้องเชือก จากแผ่นหนังเป็น ไม้อันแรกที่ใช้พันด้านเมื่อเริ่มขึ้นเครื่องทอ และยังใช้สำหรับม้วนเก็บผ้าที่ทอแล้ว

3. นิบ่า คือ ไม้กระแทกผ้า ลักษณะคล้ายมีด ด้านที่เป็นสันจะมีความหนากว่าอีกด้าน หนึ่ง มีความยาวประมาณ 30-60 นิ้ว ใช้สำหรับช่วยแยกด้วยยืนให้มีช่องกว้างขึ้น เพื่อสะดวกในการ สอดด้ายขวางและใช้กระแทกด้ายขวางให้แน่นขึ้น ซึ่งจะทำให้เนื้อผ้าที่ทอมีความหนาแน่น

4. นิบ่าปู คือ ไม้ที่มีลักษณะคล้ายมีด แต่มีขนาดเล็กกว่านิบ่า ใช้สำหรับการทอเก็บ ลาย

5. เชิงทื่อหรือไม้ยึดเส้นด้ายทั้งหมด มีลักษณะเป็นไม้กระบอกกลม ๆ แต่ไม่กลวง เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 ½ - 2 นิ้ว ความยาวประมาณ 50-60 นิ้ว

6. บ้าย คือ ไหม้กรมเรียว เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ $\frac{1}{4}$ เซนติเมตรยาวประมาณ 20-25 นิ้ว หรือยาวตามขนาดของผ้าที่จะทอ ในการทอผ้าครั้งหนึ่ง ๆ จะใช้บายอย่างน้อย 5 อัน และก่อนใช้งานจะต้องใช้ขี้ผึ้งถูให้เรียบร้อยเพื่อไม่ให้เส้นด้ายติดไหม้ บายนี่ใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น

6.1 ใช้สำหรับคล้องด้ายตะกรอ เพื่อแบ่งเส้นด้ายขึ้นเวลาขึ้นเครื่องทอ เมื่อทอจะยกขึ้นสลับกับไหม้ช่วยแยกด้าย

6.2 ใช้สำหรับกำหนดแนวและจัดระเบียบเส้นด้ายขึ้นก่อนผ่านตะกรอ

6.3 ใช้กำหนดตะกรอสำหรับการทอผ้าที่มีตะกรอหลายชุด ดังนั้นไหม้บายที่ใช้จึงมีจำนวนเท่ากับตะกรอ

7. กลู่กู หรือ ไหม้ช่วยแยกด้าย มีลักษณะเป็นไหม้กระบอกกลมๆ เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2.5 เซนติเมตร ความยาวประมาณ 30-60 นิ้ว (เท่ากับนิ้วนํ้า) ใช้สำหรับแยกเส้นด้ายขึ้นออกจากกันตามแนวตะกรอ เพื่อให้เกิดช่องว่างพอที่จะสอดไหม้กระทบเข้าไป ทำให้ช่องว่างสำหรับสอดด้ายขวางกว้างขึ้น

8. แหน่ มีลักษณะเป็นเส้นไหม้ในลอน ที่มีความเหนียวและลื่น ใช้พันกับไหม้เรียวเล็กเพื่อยกเส้นด้ายขึ้นในการเก็บลาย ใช้คู่กับกลู่กู

9. ลูกทุย มีลักษณะเป็นเส้นฝ้ายพันแกนไหม้เรียวยาวสำหรับพุ่งเส้นฝ้ายในการทอ (ทำหน้าที่คล้ายกับกระสวย)

10. นะเซ่ มีลักษณะเป็นไหม้กลมเรียวเล็กใช้จิ้ง (ตริง) ผ้าที่ทอแล้วไม่ให้ย่นเข้าหากัน

11. ทาลู่ คือ เหล็กกลมเรียว มีขนาดเท่ากับ สำหรับขัดผ้าในการทอ

ส่วนไหม้ก้อนหนึ่งซึ่งไม่ได้รวมอยู่ในโครงสร้างของเครื่องทอ แต่มีส่วนช่วยให้การทอสำเร็จ คือ ทาเบลิงหรือไม้ขึ้นเครื่องทอ ไม้นี้จะใช้ไม้ไผ่ท่อนกลมใหญ่หรือไม้จริง ขนาด 3x2 นิ้ว ยาวประมาณ 6 สอก เาะรูเรียงกันตามขนาดและลำดับของส่วนประกอบของเครื่องทอ

อุปกรณ์สำหรับการเตรียมฝ้ายให้เป็นเส้นด้าย ประกอบด้วย

1. กาห่า หรือ ชงควน เป็นอุปกรณ์สำหรับการปั่นด้าย ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ ไนสำหรับการกรอด้าย มีลักษณะเป็นเหล็กแท่งกลมเรียว ยาวประมาณ 6 นิ้ว และวงล้อซึ่งใช้สำหรับหมุน ทั้งสองส่วนมีสายพานโยงถึงกัน เมื่อหมุนวงล้อ แกนไนก็จะหมุนด้วย

2. หน้า้งเผ้าแบ หรืออุปกรณ์สำหรับการตีหรือสาวปุยฝ้ายให้ละเอียดเป็นเนื้อเดียวกัน เส้นใยที่ฟูขึ้น จะมีลักษณะเรียบตัวขนานกัน

3. ตะไลแบ มีลักษณะคล้ายตะเกียบ ใช้สำหรับม้วนปุยฝ้ายให้เป็นหลอดเพื่อเตรียมการปั่นฝ้ายให้เป็นเส้นด้าย

4. คีลือ มีลักษณะคล้ายสมอเรือ เป็นอุปกรณ์สำหรับการทำเส้นด้ายให้ เป็นใจเพื่อนำเส้นด้ายไปใช้เป็นเส้นด้ายยืน และเส้นด้ายพุ่ง

5. ลองแบบหรือเครื่องอีดฝ้าย มีลักษณะเป็นเฟืองสองอันคล้ายกับเครื่องบดปลาหมึก ย่างทำหน้าที่แยกเมล็ดฝ้ายออกจากปุยฝ้าย

3. ขั้นตอนการผลิต

ตอนแรก คือการเตรียมเส้นด้าย การเตรียมเส้นด้ายนั้นจะทำการนำเส้นฝ้ายที่เป็นปึกหรือใจ มาทบกันแล้วม้วนให้เป็นลูกกลมๆ

ขั้นตอนที่สอง คือการขึ้นเครื่องทอ การขึ้นเครื่องทอนั้นจะนำเส้นด้ายที่ทบกแล้วม้วนเป็นลูกกลมๆ ม้วนกันอย่างมีระเบียบตามแนวนอนขนานไปกับทาเบลิง(ไม้ขึ้นเครื่องทอ) โดยพันรอบส่วนประกอบของเครื่องทอ ซึ่งได้นำมาเสียบกับทาเบลิงเรียงลำดับ ดังนี้

หลักที่ 1 ค่องไ้

หลักที่ 2 ป้าย

หลักที่ 3 กลุ่มุ่

หลักที่ 4 ป้าย

หลักที่ 5 ป้าย

หลักที่ 6 ทาลู่

ขั้นตอนที่สาม ขั้นตอนการถอดไม้ขึ้นเครื่องทอออกจากทาเบลิง

ถอดไม้ขึ้นเครื่องทอออกจากทาเบลิง และนำไม้เชิงที่สอดเข้าไปเพื่อใช้เก็บตะกร้อแทนไม้ทาลู่ ส่วนไม้ขึ้นเครื่องทออื่นๆ ยังคงอยู่ตำแหน่งเดิม จากนั้นเอากลุ่มุ่สลับกับป้าย ขกกลุ่มุ่แล้วสอดนิบ่าเข้าไป จากนั้นนำไม้เชิงที่ไปผูกยึดกับฝ้ายบ้านหรือเสาบ้าน โดยกะให้ได้ระดับความสูงประมาณช่วงอกของผู้ทอขณะนั่งราบกับพื้น นำหย่าค่องไ้ าครอบเอดด้านหลังของผู้ทอ แล้วผูกครึ่งหัวท้ายกับปลายทั้งสองข้างของค่องไ้พร้อมกับดึงเครื่องทอให้ตึงพอประมาณ โดยผู้ทอจะนั่งในตำแหน่งที่เหมาะสมและสบายที่สุด

ขั้นตอนที่สี่ ขั้นตอนการทอ

การเริ่มทอต้องเตรียมอุปกรณ์เพิ่มอีก 2 ชนิด คือ ลูกทุ้ยกับนะเซะ การเริ่มทอโดยยกแทนที่สลับกับแทนที่2 เพื่อสอดนิบ่าเข้าไปแล้วยกขึ้นเป็นมุมฉากเพื่อให้เกิดช่องว่าง จากนั้นสอดลูกทุ้ยผ่านลอดช่องว่าง จากนั้นดึงนิบ่าแล้วกระแทกเส้นด้ายเข้าหาตัวผู้ทอเพื่อให้ฝ้ายที่ทอมีความแน่น เมื่อทอเสร็จแล้วจึงถอดแทนและถอดอุปกรณ์ทุกอย่างจากนั้นจึงทำการเย็บด้านข้าง

ข้อสังเกต การทอผ้าก็เอดจะต้องเตรียมอุปกรณ์เส้นด้าย ย้อมสีจากธรรมชาติ หรือสีสังเคราะห์ กำหนดความต้องการว่าต้องการทอผลิตภัณฑ์ประเภทไหน เช่น ยาม เสื้อ ผ้าพันคอ ผ้าโพก

หัว ทั้งนี้ เพราะการทอที่เอาจึงต้องกำหนดรูปแบบก่อนการทอ นำเส้นด้ายที่จะใช้มาข้อมสีตามต้องการ เมื่อได้เส้นด้ายที่ข้อมสีเรียบร้อยแล้ว จึงนำเส้นด้ายมาปั่นเป็นไข และโ้วนเส้นด้ายตามความยาวของ ผ้าทอที่ต้องการทอ เมื่อได้เส้นด้ายตามต้องการแล้ว การทอจะใช้กี่เอวทอ ส่วนการออกแบบลวดลาย ขึ้นอยู่กับผู้ทอที่จะออกแบบลวดลาย และสามารถปรับลวดลายได้ตามความต้องการ เช่น การนำลูก เด็ยมาตกแต่งเป็นรูปดอกไม้หรือปักเพื่อเพิ่มความสวยงามให้แก่ผลิตภัณฑ์

4. แหล่งที่มาของวัตถุดิบ

แบ่งออกเป็น 2 แหล่งหลักๆ

1. ทางกลุ่มทำการผลิตฝ้ายเองบางส่วน

2. ซื้อจากตอเหล้าไฉ้ว จังหวัดเชียงใหม่ โดยฝ้ายแท้ราคา 350-370 บาท/ชิ้น และฝ้าย ไยสังเคราะห์ ราคา 1,250 บาท/กก.

5. ต้นทุนการผลิต

กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านแม่ขนาดมีต้นทุนรวมในการผลิตสินค้าทั้งหมด 187,900 บาท โดยแบ่งเป็นค่าวัสดุและอุปกรณ์ 125,500 บาท และค่าแรงทั้งหมด 62,400 บาท

6. ทักษะและความชำนาญของแรงงาน

กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านแม่ขนาดล้วนประกอบไปด้วยแรงงานมีทักษะและความ ชำนาญอย่างมาก เนื่องจากทำการทอผ้ามาเป็นเวลานาน อีกทั้งยังมีการฝึกอบรมพัฒนาความรู้ อย่าง ต่อเนื่อง การจ่ายค่าจ้างแรงงาน จะได้รับค่าแรงตามสินค้าที่ขายได้ ตามราคาที่ตั้งไว้

7. ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์

กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านแม่ขนาดมีการพัฒนาทางด้านออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ สอดคล้องกับความต้องการตามท้องตลาดอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีความหลากหลาย และเป็นเอกลักษณ์ สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้าได้เป็นอย่างมาก

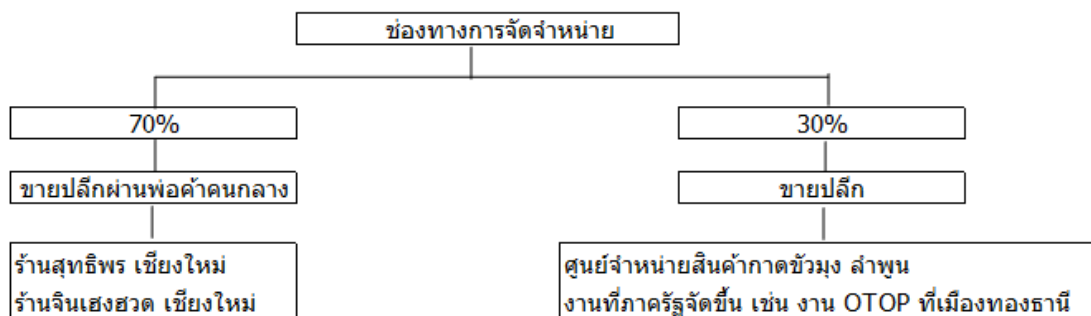
4.3.4 ด้านการตลาด

1. ความต้องการของลูกค้า

เนื่องจากปัจจุบันคนนิยมสวมใส่เสื้อผ้าที่ผลิตจากผ้าทอกะเหรี่ยงเพิ่มมากขึ้น อาจเป็น ผลมาจากการเป็นที่รู้จักที่เพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งเสื้อผ้าที่ผลิตมาจากผ้าทอกะเหรี่ยงนั้น มีราคาที่ลูกค้า สามารถจับต้องได้ ไม่สูงจนเกินไป รวมไปถึงผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากผ้าทอกะเหรี่ยงนั้น มีความเป็น

เอกลักษณ์และสวยงาม จึงส่งผลให้แนวโน้มความต้องการของลูกค้าที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากผ้าฝ้ายทอมือเพิ่มมากขึ้นทุกปี

2. ช่องทางการจัดจำหน่าย

ภาพที่ 4.12 วิธีช่องทางการจัดจำหน่าย

4. การกำหนดราคา

กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านแม่ขนาดทำการตั้งราคาโดยบวกกำไรส่วนเพิ่ม คือ เมื่อคิดคำนวณต้นทุนในการผลิตแล้วจะบวกกำไรเพิ่มเข้าไปตามความเหมาะสม สำหรับการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ มีทั้งราคาส่งและราคาปลีก

5. การโฆษณาและประชาสัมพันธ์

กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านแม่ขนาดมีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์หลายช่องทาง ทั้งเว็บไซต์ที่ทางกลุ่มจัดทำขึ้นเอง และการจัดงานเทศกาลประจำปีต่างๆ โดยเป็นการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยในงานจะจัดแสดง และจำหน่ายสินค้าผ้าฝ้ายในรูปแบบต่างๆ อาทิ เสื้อผ้า เครื่องประดับ ของตกแต่งบ้าน และของที่ระลึกต่างๆ นอกจากนี้ยังกิจกรรมอื่นๆ อีกมากมาย

4.3.5 ผลประกอบการ

1. รายได้

จากการศึกษาผลดำเนินการทางการตลาดของกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านแม่ขนาดเป็นการพิจารณาถึงต้นทุนการผลิตและกำไรที่ได้รับจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด ทำให้สามารถคิดหาผลกำไรได้ ซึ่งผลประกอบการของกลุ่มอยู่ที่ประมาณ 250,000 บาทต่อปี จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สามารถสร้างกำไรสุทธิได้มากกว่าร้อยละ 50 ของราคาขาย ส่งผลให้การดำเนินประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก

2. ผลกำไร

กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านแม่ขนาดมีการจัดสรรเงินปันผลประจำปีแก่สมาชิกผู้ถือหุ้น ถึงแม้ว่าสมาชิกจะได้รับค่าแรงจากการส่งผ้าทอโดยตรงแล้ว จากการคำนวณกำไรที่ได้รับอยู่ที่ประมาณ 62,000 บาทต่อปี ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง

4.4.1 กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม

ประมาณปี 2506 ชุมชนพระบาทห้วยต้ม เดิมเรียกว่า บ้านห้วยข้าวต้ม ยังไม่ได้เป็นหมู่บ้าน เป็นอาศรมอารามที่ตั้งอยู่กลางป่าขึ้นตรงกับบ้านนาเลียง หมู่ 1 ตำบลนาทราย อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน โดยมีหลวงปู่ครูบาวงศ์จำพรรษาอยู่ที่นี่ ก่อนที่ท่านจะได้มาจำพรรษาอยู่ที่นี่ ท่านก็เคยได้เดินทาง จากрик-รุคงค์ไปตามหมู่บ้านชาวเขาต่าง ๆ แถว จังหวัดตาก จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ทำให้เป็นที่รู้จักของชาวเขาและเคารพนับถือเลื่อมใสศรัทธาเป็นจำนวนมากครูบาชัยยะวงศาได้มาจำพรรษาที่วัดพระพุทธบาทห้วยต้ม เมื่อมีอายุ 33 ปี ระยะเวลาที่มาอยู่บรรดากะเหรี่ยงได้ติดตามท่านมาไม่มากนัก จนกระทั่งเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2514 มีพวกกะเหรี่ยง (ชาวเขาเผ่าปกาเกอญอ) อยู่ตำบลแม่ตืนใต้ อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก อพยพมาหลายหมู่บ้าน นับดูประมาณ 600 หลังคาเรือน 3,000 กว่าคน ทุกคนกินอาหารมังสวิรัต ตามหลวงปู่ครูบาชัยยะวงศา ซึ่งได้ชี้ให้เห็นโทษการกินเนื้อสัตว์ หันมากินข้าวจิ้มพริกกับเกลือและผักต้มแทน แต่เดิมชาวเขาเหล่านี้ไม่เคยเห็นพระสงฆ์ ต่างกลัวกันมากเมื่อเห็นครูบาชัยยะวงศาเดินมา ต่างรีบอุ้มลูกจูงหลานหนีเข้าบ้าน พวกผู้ชายที่ใจกล้าก็เข้ามาพูดคุยกับท่าน มาซักถาม บ้างก็เอามือลูบหัวท่านเล่น แล้วเรียกท่านว่า “เสี้ยว” เพราะไม่ได้นับถือศาสนาพุทธ จึงไม่รู้จักพระสงฆ์ ต่อมาครูบาชัยยะวงศา ได้ใช้กุศโลบายค่อย ๆ ตะล่อมสอนชาวเขาเหล่านี้ให้เลิกยึดถือประเพณีบูชาผีสังนางไม้ ให้หันมาเลื่อมใสในข้อธรรมคำสั่งสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยปูพื้นและวางหลักเกณฑ์ในการยึดถือพระพุทธศาสนาให้ถึงแก่นและกระพี้ ให้เลิกการเบียดเบียนรังแกสัตว์ เพียงเพื่อสนองความสุขของตัวเอง ชาวเขาถามครูบาชัยยะวงศาว่า โกงหัวและห่มผ้าเหลืองทำไม ท่านได้เมตตาอธิบายให้ฟังว่า ท่านเป็นพระสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประพฤติพรหมจรรย์มีศีล สมาธิ ปัญญา เป็นเครื่องชักฟอกชำระจิตใจ ไม่เบียดเบียนผู้ใด จึงต้องนุ่งห่มผ้าข้อมผ้า ผูกบิณฑบาตอยู่ในพระธรรมวินัยที่พระบรมศาสดา กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ชาวเขาได้ฟังคำสั่งสอนของครูบาชัยยะวงศา ต่างพากันนำเอาอาหารที่ประกอบไปด้วยเนื้อสัตว์มาถวาย ครูบาก็หยิบเฉพาะผักต้ม โดยไม่หยิบเนื้อสัตว์เลย ชาวเขาสงสัยจึงถาม ท่านครูบาชัยยะวงศาจึงถือโอกาสสั่งสอนให้ชาวเขาสำนึกในกฎแห่งกรรม สำนึกในความมีเมตตาต่อสัตว์โลกว่า “ทุกคนย่อมรักตัวกลัวตาย สัตว์ที่เราล่ามาทำอาหาร ก็มีความกลัวตาย ถ้าเราไม่กินเนื้อสัตว์ ก็จะไม่มีการฆ่า ไม่มีการเบียดเบียนให้เป็นกรรมติดตัวไป ที่เกิด

มาเป็นชาวเขา ต้องพบกับความลำบากก็เนื่องจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตนี้แหละ จงอย่าสร้างกรรมเพิ่ม ด้วยการกินเนื้อเขาอีกเลย” ชาวเขาฟังแล้วก็เกิดความเลื่อมใสศรัทธาอย่างแรงกล้า ตั้งใจมั่นเลิกกินเนื้อสัตว์แต่นั้นมา หันมากินอาหารมังสวิรัตแทน โดยหาผัก หาหญ้า หัวเผือก หัวมัน พริกกับเกลือแทนเนื้อสัตว์ จนเป็นที่โจษขานกันทั่วไป ถึงความสามารถของครูบาชัยยะวงศาในการขัดเกลาคิดใจชาวเขาเหล่านี้ ซึ่งแต่เดิมชอบประพาศสัตว์เกรง ชอบกินเหล้าอาละวาด สร้างปัญหาให้กับประเทศชาติอย่างมาก ดังนั้นนับวันจะมีประชาชนพลเมืองชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ต่างก็ทยอยกันมารักษาศีล ฟังเทศน์ ถวายสังฆทานกับครูบาชัยยะวงศาทุกวันพระ ตั้งแต่เช้าถึงค่ำ ส่วนใหญ่ในวันธรรมดามหาปาวาจะมานั่งฟังพระสวดมนต์ ทำวัตรเย็น และกราบไหว้บูชาพระธาตุเจดีย์และนั่งภาวนาก่อนกลับไปทำภารกิจที่บ้าน แม้ว่าชาวเขาเหล่านี้จะฟังเทศน์กันไม่เข้าใจเพราะครูบาใช้ภาษาล้านนา แต่เขาก็ตั้งใจฟังกันเพื่อสร้างบุญสร้างกุศล จะได้ไม่เกิดเป็นชาวเขาอีก ทั้งยังเป็นกำลังสำคัญในการร่วมใจกับครูบาชัยยะวงศาสร้างโรงเรียนให้เด็กเล็ก ๆ เรียน ตามหมู่บ้าน สร้างบ่อน้ำโดยครูบาชัยยะวงศาจะเข้ามาสมทบตีเกลียวพื้นที่ที่มีตาน้ำจึงค่อยลงมือขุด โดยท่านจะเป็นผู้นำในการขุดบ่อด้วยมือเปล่า ๆ ของท่านเองทุกครั้งเสมอ และสร้างถนนหนทางจากหมู่บ้านเข้าสู่ตัวเมืองและจังหวัด สร้างโรงพยาบาลสำหรับหมู่บ้าน ก่อนที่ชาวเขาจะมาอยู่ชุมชนพระบาทห้วยต้ม

4.4.2 ด้านการจัดการองค์กร

1. ลักษณะโครงสร้าง

กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้มจัดแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้คณะกรรมการแต่ละคนรับผิดชอบอย่างเหมาะสมตามความถนัดของแต่ละบุคคล ดังนี้

ตารางที่ 4.3 รายชื่อสมาชิกกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม

ลำดับ	ชื่อสกุล	ตำแหน่ง
1	นางสาวสายทอง เงินเลิศสกุล	ประธาน
2	นางพิมพ์จันทร์ ไกรฤทธิธรรม	รองประธาน
3	นางสาวชนิสรา เงินเลิศสกุล	เหรัญญิก/เลขานุการ
4	นางมณีนรัตน์ สายธารนิมิต	ประชาสัมพันธ์
5	นางนภาพร ชูทรัพย์เจริญ	การตลาด
6	นางอารี หนูศิริธรรม	การตลาด
7	นางศรีไพร สันทมทอง	กรรมการตรวจสอบ
8	นางสุดา กิ่งชนะรัตนมณี	กรรมการตรวจสอบ

2. ผู้นำกลุ่ม

นางสาวสายทอง เงินเลิศสกุล เป็นประธานกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ที่มีความรู้ความสามารถสูง มากไปด้วยประสบการณ์ จึงได้รับการยอมรับจากสมาชิกเป็นอย่างมาก จึงได้รับคัดเลือกให้ทำหน้าที่บริหารจัดการภายในกลุ่ม ดูแลระบบการทำงาน ควบคุมปริมาณการผลิตรวมทั้งสวัสดิการภายในกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง โดยกลุ่มฯมีความมั่นคงเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนพัฒนากลุ่มเป็นประจำทุกปีนั่นเอง

3. ความเข้มแข็งของกลุ่ม

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านและการปลูกฝังภูมิปัญญาสู่เยาวชน กลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านทุกครั้ง โดยแรงงานจากสมาชิก และเงินที่ช่วยสาธารณะประโยชน์ในหมู่บ้าน นอกจากนี้กลุ่มยังได้ปลูกฝังภูมิปัญญาการทอผ้าให้กับเยาวชน โรงเรียนบ้านดอยคำ โรงเรียนบ้านป่าเลา และโรงเรียนทาจุมเงินวิทยาคาร

4. การสนับสนุนจากภายนอก

กลุ่มกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ได้มีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือ ให้คำแนะนำในเรื่องต่างๆ อาทิ การจัดการฝึกอบรม การจัดงานเทศกาลต่างเพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

4.4.3 ด้านการผลิต

1. ผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์หลักของกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ทำการผลิตในรูปแบบดั้งเดิมซึ่งคงเอกลักษณ์ของกลุ่ม โดยใช้กี่เอวเป็นอุปกรณ์หลักในการทอ ผลิตภัณฑ์แปรรูปของกลุ่มคือ เสื้อผ้าสำเร็จรูป ผ้าพันคอ ผ้าปูโต๊ะและผ้าชิ้นลายต่างๆ รวมทั้งได้มีการพัฒนาปรับปรุงและออกแบบลวดลายใหม่ให้ทันสมัยอยู่เสมอเพื่อให้ทันสมัยตอบสนองความต้องการของลูกค้าในปัจจุบัน

2. การบริหารการผลิต

กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้มมีโครงสร้างการบริหารงาน คณะกรรมการได้บริหารงานโดยแบ่งตามหน้าที่ความรับผิดชอบ บางคนไม่รู้หนังสือแต่ก็สามารถสื่อสารกันได้ โดยประธานจะเป็นผู้สื่อสารจากภายนอกมาประสาน เรื่องการผลิต การพัฒนากลุ่ม และการจำหน่าย

3. ขั้นตอนการผลิต

วัตถุดิบและส่วนประกอบ

1. หย่าก่องไฟ คือ แผ่นหนังหรือผ้าหนา ๆ ส่วนมากจะใช้หนังสัตว์ เช่น หนังควาย ตัดเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้างประมาณ 4-6 นิ้ว ยาวประมาณ 80 เซนติเมตร ปลายสองข้างเจาะรูร้อย เชือกสำหรับคล้องกับปลายไม้รังผ้าที่ทอให้ตึง (ค่องไฟ) โดยพันรูอ้อมกับเอวผู้ทอ

2. ค่องไฟ คือ ไม้สำหรับพันผ้า เป็นไม้ท่อนกลม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 ½ นิ้ว ยาว 30-60 นิ้ว เหลาให้เป็นหลังเต่า ฝาค้างประกบกัน ปลาย 2 ข้างบากเป็นช่องสำหรับใช้คล้องเชือก จากแผ่นหนังเป็นไม้อันแรกที่ใช้พันด้านเมื่อเริ่มขึ้นเครื่องทอ และยังใช้สำหรับม้วนเก็บผ้าที่ทอแล้ว

3. นิบ่า คือ ไม้กระแทกผ้า ลักษณะคล้ายมีด ด้านที่เป็นสันจะมีความหนากว่าอีกด้าน หนึ่ง มีความยาวประมาณ 30-60 นิ้ว ใช้สำหรับช่วยแยกด้วยอินให้มีช่องกว้างขึ้น เพื่อสะดวกในการ สอดด้ายขวางและใช้กระแทกด้ายขวางให้แน่นขึ้น ซึ่งจะทำให้เนื้อผ้าที่ทอมีความหนาแน่น

4. นิบ่าปู คือ ไม้ที่มีลักษณะคล้ายมีด แต่มีขนาดเล็กกว่านิบ่า ใช้สำหรับการทอเก็บ ลาย

5. เชิงท้อหรือไม้ยึดเส้นด้ายทั้งหมด มีลักษณะเป็นไม้กระบอกกลม ๆ แต่ไม่กลวง เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 ½ - 2 นิ้ว ความยาวประมาณ 50-60 นิ้ว

6. บ่าย คือ ไม้กรมเรียว เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ¼ เซนติเมตรยาวประมาณ 20-25 นิ้ว หรือยาวตามขนาดของผ้าที่จะทอ ในการทอผ้าครั้งหนึ่ง ๆ จะใช้บ่ายอย่างน้อย 5 อัน และก่อนใช้ งานจะต้องใช้ขี้ผึ้งลูให้เรียบร้อยเพื่อไม่ให้เส้นด้ายติดไม้ บ่ายนี้ใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น

6.1 ใช้สำหรับคล้องด้ายตะกรอ เพื่อแบ่งเส้นด้ายขึ้นเวลาขึ้นเครื่องทอ เมื่อ ทอจะยกขึ้นสลับกับไม้ช่วยแยกด้าย

6.2 ใช้สำหรับกำหนดแนวและจัดระเบียบเส้นด้ายขึ้นก่อนผ่านตะกรอ

6.3 ใช้กำหนดตะกรอสำหรับการทอผ้าที่มีตะกรอหลายชุด ดังนั้นไม้บายที่ใช้ จึงมีจำนวนเท่ากับตะกรอ

7. กลู่กู หรือไม้ช่วยแยกด้วย มีลักษณะเป็นไม้กระบอกกลม ๆ เส้นผ่าศูนย์กลาง ประมาณ 2.5 เซนติเมตร ความยาวประมาณ 30-60 นิ้ว (เท่ากับนิบ่า) ใช้สำหรับแยกเส้นด้ายขึ้นออก จากกันตามแนวตะกรอ เพื่อให้เกิดช่องว่างพอที่จะสอดไม้กระแทกเข้าไป ทำให้ช่องว่างสำหรับสอด ด้ายขวางกว้างขึ้น

8. แหน่ มีลักษณะเป็นเส้นไหมในล่อน ที่มีความเหนียวและลื่น ใช้พันกับไม้เรียวเล็ก เพื่อยกเส้นด้ายขึ้นในการเก็บลาย ใช้คู่กับกลู่กู

9. ลูกทุย มีลักษณะเป็นเส้นฝ้ายพันแกน ไม่เรียวยาวสำหรับพุ่งเส้นฝ้ายในการทอ (ทำหน้าทีคล้ายกับกระสวย)

10. นะเซ่ะ มีลักษณะเป็นไม้กลมเรียวยาวเล็กใช้ขึง (ตึง) ผ้าที่ทอแล้วไม่ให้ย่นเข้าหากัน

11. ทาลู่ คือ เหล็กกลมเรียวยาว มีขนาดเท่าปลาย สำหรับยึดผ้าในการทอ

ส่วนไม้อีกอันหนึ่งซึ่งไม่ได้รวมอยู่ในโครงสร้างของเครื่องทอ แต่มีส่วนช่วยให้การทอสำเร็จ คือ ทาเบลิงหรือไม้ขึ้นเครื่องทอ ไม้นี้จะใช้ไม้ไผ่ท่อนกลมใหญ่หรือไม้จริง ขนาด 3x2 นิ้ว ยาวประมาณ 6 สอก เเจาะรูเรียงกันตามขนาดและลำดับของส่วนประกอบของเครื่องทอ

อุปกรณ์สำหรับการเตรียมฝ้ายให้เป็นเส้นด้าย ประกอบด้วย

1. กาห่า หรือ ชงควน เป็นอุปกรณ์สำหรับการปั่นด้าย ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ ไนสำหรับการกรอด้าย มีลักษณะเป็นเหล็กแท่งกลมเรียวยาวประมาณ 6 นิ้ว และวงล้อซึ่งใช้สำหรับหมุน ทั้งสองส่วนมีสายพานโยงถึงกัน เมื่อหมุนวงล้อ แกนไนก็จะหมุนด้วย

2. หนังสเ้าแบ หรืออุปกรณ์สำหรับการดัดหรือสาวปุยฝ้ายให้ละเอียดเป็นเนื้อเดียวกัน เส้นใยที่ฟูขึ้น จะมีลักษณะเรียบตัวขนานกัน

3. ตะไลแบ มีลักษณะคล้ายตะเกียบ ใช้สำหรับม้วนปุยฝ้ายให้เป็นหลอดเพื่อเตรียมการปั่นฝ้ายให้เป็นเส้นด้าย

4. คี้อลือ มีลักษณะคล้ายสมอเรือ เป็นอุปกรณ์สำหรับการทำเส้นด้ายให้ เป็นใจเพื่อนำเส้นด้ายไปใช้เป็นเส้นด้ายยืน และเส้นด้ายพุ่ง

5. ลองแบบหรือเครื่องอัดฝ้าย มีลักษณะเป็นเฟืองสองอันคล้ายกับเครื่องบดปลาหมึก ทำหน้าที่แยกเมล็ดฝ้ายออกจากปุยฝ้าย

ขั้นตอนการผลิต

ตอนแรก คือการเตรียมเส้นด้าย การเตรียมเส้นด้ายนั้นจะทำการนำเส้นฝ้ายที่เป็นปึกหรือใจ มาทบกันแล้วม้วนให้เป็นลูกกลมๆ

ขั้นตอนที่สอง คือการขึ้นเครื่องทอ การขึ้นเครื่องทอนั้นจะนำเส้นด้ายที่ทบกแล้วม้วนเป็นลูกกลมๆ มาวางกันอย่างมีระเบียบตามแนวนอนขนานไปกับทาเบลิง(ไม้ขึ้นเครื่องทอ) โดยพันรอบส่วนประกอบของเครื่องทอ ซึ่งได้นำมาเสียบกับทาเบลิงเรียงลำดับ ดังนี้

หลักที่ 1 ค่องไ้

หลักที่ 2 ปลาย

หลักที่ 3 กลู่กู่

หลักที่ 4 ปลาย

หลักที่ 5 บ่าย

หลักที่ 6 ทาลู

ขั้นตอนที่สาม ขั้นตอนการถอดไม้ขึ้นเครื่องทอออกจากทาเบลิง

ถอดไม้ขึ้นเครื่องทอออกจากทาเบลิง และนำไม้ซึ่งทื่อสอดเข้าไปเพื่อใช้เก็บตะกร้อแทนไม้ทาลู ส่วนไม้ขึ้นเครื่องทออื่นๆ ยังคงอยู่ตำแหน่งเดิม จากนั้นเอากลูกคู่สลับกับบ้าย ยกคู่แล้วสอดนิบ่าเข้าไป จากนั้นนำไม้ซึ่งทื่อไปผูกยึดกับฝาบ่านหรือเสาบ้าน โดยกะให้ได้ระดับความสูงประมาณช่วงอกของผู้ทอขณะนั่งราบกับพื้น นำหย่าค่องไ้ คารอบเอวด้านหลังของผู้ทอ แล้วผูกรั้งหัวท้ายกับปลายทั้งสองข้างของค่องไ้ พร้อมกับดึงเครื่องทอให้ตั้งพอประมาณ โดยผู้ทอจะนั่งในตำแหน่งที่เหมาะสมและสบายที่สุด

ขั้นตอนที่สี่ ขั้นตอนการทอ

การเริ่มทอต้องเตรียมอุปกรณ์เพิ่มอีก 2 ชนิด คือ ลูกขี้กับมะละ การเริ่มทอโดยยกแทนที่ 1 สลับกับแทนที่ 2 เพื่อสอดนิบ่าเข้าไปแล้วยกขึ้นเป็นมุมฉากเพื่อให้เกิดช่องว่าง จากนั้นสอดลูกขี้ผ่านตลอดช่องว่าง จากนั้นดึงนิบ่าแล้วกระแทกเส้นด้ายเข้าหาตัวผู้ทอเพื่อให้ผ้าที่ทอมีความแน่น เมื่อทอเสร็จแล้วจึงถอดแทนและถอดอุปกรณ์ทุกอย่างจากนั้นจึงทำการเย็บด้านข้าง

ข้อสังเกต การทอผ้าก็เอวจะต้องเตรียมอุปกรณ์เส้นด้าย ย้อมสีจากธรรมชาติ หรือสีสังเคราะห์ กำหนดความต้องการว่าต้องการทอผลิตภัณฑ์ประเภทไหน เช่น ยาม เสื้อ ผ้าพันคอ ผ้าโพกหัว ทั้งนี้ เพราะการทอก็เอว ต้องกำหนดรูปแบบก่อนการทอ นำเส้นด้ายที่จะใช้มาย้อมสีตามต้องการเมื่อได้เส้นด้ายที่ย้อมสีเรียบร้อยแล้ว จึงนำเส้นด้ายมาม้วนเป็นใจ และไว้นเส้นด้ายตามความยาวของผ้าทอที่ต้องการทอ เมื่อได้เส้นด้ายตามต้องการแล้ว การทอจะใช้ก็เอวทอ ส่วนการออกแบบลวดลายขึ้นอยู่กับผู้ทอที่จะออกแบบลวดลาย และสามารถปรับลวดลายได้ตามความต้องการ เช่น การนำลูกเดือยมาตกแต่งเป็นรูปดอกไม้หรือปักเพื่อเพิ่มความสวยงามให้แก่ผลิตภัณฑ์

4. แหล่งที่มาของวัตถุดิบ

แบ่งออกเป็น 2 แหล่งหลักๆ

1. ทางกลุ่มทำการผลิตฝ้ายเองบางส่วน
2. ซื้อจากตอเหล้าโจ้ว จังหวัดเชียงใหม่ โดยฝ้ายแท่งราคา 350-370 บาท/ชิ้น และฝ้าย

ใยสังเคราะห์ ราคา 1,250 บาท/กก.

5. ต้นทุนการผลิต

กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้มมีต้นทุนรวมในการผลิตสินค้าทั้งหมด 156,000 บาท โดยแบ่งเป็นค่าวัสดุและอุปกรณ์ 126,000 บาท และค่าแรงทั้งหมด 30,000 บาท

6. ทักษะและความชำนาญของแรงงาน

กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้มล้วนประกอบไปด้วยแรงงานมีทักษะและความชำนาญอย่างมาก เนื่องจากทำการทอผ้ามาเป็นเวลานาน อีกทั้งยังมีการฝึกอบรมพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง การจ่ายค่าจ้างแรงงาน จะได้รับค่าแรงตามสินค้าที่ขายได้ ตามราคาที่ตั้งไว้

7. ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์

กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้มมีการพัฒนาทางด้านออกแบบผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการตามท้องตลาดอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีความหลากหลายและเป็นเอกลักษณ์ สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มลูกค้าได้เป็นอย่างมาก

4.4.4 ด้านการตลาด

1. ความต้องการของลูกค้า

เนื่องจากปัจจุบันคนนิยมสวมใส่เสื้อผ้าที่ผลิตจากผ้าทอกะเหรี่ยงเพิ่มมากขึ้น อาจเป็นผลมาจากการเป็นที่รู้จักที่เพิ่มสูงขึ้น อีกทั้งเสื้อผ้าที่ผลิตมาจากผ้าทอกะเหรี่ยงนั้น มีราคาที่ลูกค้าสามารถจับต้องได้ ไม่สูงจนเกินไป รวมไปถึงผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากผ้าทอกะเหรี่ยงนั้น มีความเป็นเอกลักษณ์และสวยงาม จึงส่งผลให้แนวโน้มความต้องการของลูกค้าที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากผ้าฝ้ายทอมือเพิ่มมากขึ้นทุกปี

2. ช่องทางการจัดจำหน่าย

สถานที่จัดจำหน่ายหลักอยู่ที่ศูนย์วิจัยหัตถกรรมพระบาทห้วยต้ม อำเภอเถลี อีกทั้งยังมีการจำหน่ายทั้งในพื้นที่และตามสถานที่ที่หน่วยงานราชการจัดขึ้น

3. การกำหนดราคา

กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้มทำการตั้งราคาโดยบวกกำไรส่วนเพิ่ม คือ เมื่อคิดคำนวณต้นทุนในการผลิตแล้วจะบวกกำไรเพิ่มเข้าไปตามความเหมาะสม สำหรับการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีทั้งราคาส่งและราคาปลีก

4. การโฆษณาและประชาสัมพันธ์

กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้มมีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์หลายช่องทาง ทั้งเว็บไซต์ที่ทางกลุ่มจัดทำขึ้นเอง และการจัดงานเทศกาลประจำปีต่างๆ โดยเป็นการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยในงานจะจัดแสดง และจำหน่ายสินค้าผ้าฝ้าย

ในรูปแบบต่างๆ อาทิ เสื้อผ้า เครื่องประดับ ของตกแต่งบ้าน และของที่ระลึกต่างๆ นอกจากนี้ยังกิจกรรมอื่นๆอีกมากมาย

4.4.5 ผลประกอบการ

1. รายได้

จากการศึกษาผลดำเนินการทางการตลาดของกลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้มเป็นการพิจารณาถึงต้นทุนการผลิตและกำไรที่ได้รับจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด ทำให้สามารถคิดหาผลกำไรได้ ซึ่งผลประกอบการของกลุ่มอยู่ที่ประมาณ 223,000 บาทต่อปีจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์สามารถสร้างกำไรสุทธิได้มากกว่าร้อยละ 50 ของรายขาย ส่งผลให้การดำเนินประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก

2. ผลกำไร

จากการศึกษาผลดำเนินการทางการตลาดของกลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้มมีการจัดสรรเงินปันผลประจำปีแก่สมาชิกผู้ถือหุ้น ถึงแม้ว่าสมาชิกจะได้รับค่าแรงจากการส่งผ้าทอโดยตรงแล้ว จากการคำนวณกำไรที่ได้รับอยู่ที่ประมาณ 67,000 บาทต่อปี ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จระดับนี้

4.4 ศักยภาพของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอมือในจังหวัดลำพูน

การวิเคราะห์ศักยภาพโดยรวมของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอมือในจังหวัดลำพูน จากเกณฑ์การให้คะแนนและดัชนีบ่งชี้เพื่อวัดศักยภาพในแต่ละด้าน โดยจะวัดจากด้านการจัดการองค์กร ด้านการผลิต ด้านการตลาด และผลประกอบการ ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับคะแนน 3 คะแนน มีศักยภาพในระดับดี ระดับคะแนน 2 คะแนน มีศักยภาพในระดับปานกลาง และระดับคะแนน 1 คะแนน มีศักยภาพในระดับต่ำ โดยการสัมภาษณ์ประธานกลุ่มและสมาชิกในกลุ่มๆของแต่ละกลุ่มแล้วนำมาคิดคำนวณหาค่าเฉลี่ย เพื่อนำมาวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มๆ พบว่า มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.4.1 ศักยภาพโดยรวมของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอมือในจังหวัดลำพูน

การสัมภาษณ์ความคิดเห็นประธานร้านโสภาผ้าไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอกและร้านพรณีไหมไทย โดยการสัมภาษณ์และให้คะแนนตามเกณฑ์ ในการวิเคราะห์ศักยภาพพบว่าร้านโสภาผ้าไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอกเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ยรวมร้อยละ 90.97 เมื่อพิจารณาคุณลักษณะเฉลี่ยของแต่ละปัจจัย พบว่าปัจจัยทุกด้านมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ได้แก่ปัจจัยด้านการ

จัดการองค์กรมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 100.00 ปัจจัยด้านการผลิตมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 88.89 ปัจจัยด้านการตลาดมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 75.00 และด้านผลประกอบการมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 100.00 ส่วนร้านพรณีไหมไทยเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 79.86 เมื่อพิจารณาคูคะแนนเฉลี่ยของแต่ละปัจจัย พบว่าปัจจัยทุกด้านมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัจจัยด้านการจัดการองค์กรมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 91.67 ปัจจัยด้านการผลิตมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 77.78 ปัจจัยด้านการตลาดมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 50.00 และด้านผลประกอบการมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 100.00

เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนของปัจจัยต่างๆในการวิเคราะห์ศักยภาพของร้านโสภาไหมไทยและผ้าฝ้ายกดอกพบว่ากลุ่มมีคะแนนในระดับดี ในปัจจัยแต่ละหัวข้อในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่าทางร้านประสบความสำเร็จเนื่องจากมีปัจจัยในด้านต่างๆอยู่ในระดับดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านการจัดการองค์กรและปัจจัยด้านการตลาด ส่วนการพิจารณาถึงสัดส่วนของปัจจัยต่างๆในการวิเคราะห์ศักยภาพของร้านพรณีไหมไทยนั้นพบว่ากลุ่มมีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ในปัจจัยแต่ละหัวข้อในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่ากลุ่มประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง เนื่องจากมีปัจจัยต่างๆอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านการตลาด ซึ่งกลุ่มจะต้องพัฒนาศักยภาพในการการตลาดมากยิ่งขึ้น

การสัมภาษณ์ประธานกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวงและกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเงือก โดยการสัมภาษณ์และให้คะแนนตามเกณฑ์ในการวิเคราะห์ศักยภาพพบว่ากลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 60.59 เมื่อพิจารณาคูคะแนนเฉลี่ยของแต่ละปัจจัย พบว่าปัจจัยทุกด้านมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านผลประกอบการ ได้แก่ปัจจัยด้านการจัดการองค์กรมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 41.67 ปัจจัยด้านการผลิตมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 66.67 ปัจจัยด้านการตลาดมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 56.25 และด้านผลประกอบการมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 100 ส่วนกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเงือก เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในระดับปานกลางเช่นกัน โดยมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 71.01 เมื่อพิจารณาคูคะแนนเฉลี่ยของแต่ละปัจจัย พบว่าปัจจัยทุกด้านมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านผลประกอบการ ได้แก่ปัจจัยด้านการจัดการองค์กรมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 83.33 ปัจจัยด้านการผลิตมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 66.67 ปัจจัยด้านการตลาดมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 56.25 และด้านผลประกอบการมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 100 เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนของปัจจัยต่างๆในการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวงพบว่ากลุ่มมีคะแนนในระดับปานกลาง ในปัจจัยแต่ละหัวข้อในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่าทางร้านประสบความสำเร็จเนื่องจากมีปัจจัยในด้านต่างๆอยู่ในระดับปานกลาง การพิจารณาถึงสัดส่วนของปัจจัยต่างๆ ในการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเงือก นั้นพบว่ากลุ่ม

มีคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ในปัจจัยแต่ละหัวข้อในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันแสดงให้เห็นว่ากลุ่มประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง เนื่องจากมีปัจจัยต่างๆอยู่ในระดับปานกลางซึ่งกลุ่มจะต้องพัฒนาศักยภาพในแต่ละด้านมากขึ้น

การสัมภาษณ์ประธานกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านแม่ขนาดและกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาท ห้วยต้ม โดยการสัมภาษณ์และให้คะแนนตามเกณฑ์ ในการวิเคราะห์ศักยภาพพบว่ากลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านแม่ขนาด เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในระดับดี มีคะแนนเฉลี่ยรวมร้อยละ 86.28 เมื่อพิจารณาคูคะแนนเฉลี่ยของแต่ละปัจจัย พบว่าปัจจัยทุกด้านมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ได้แก่ปัจจัยด้านการจัดการองค์กรมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 100 ปัจจัยด้านการผลิตมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 88.89 ปัจจัยด้านการตลาดมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 56.25 และด้านผลประกอบการมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 100.00 ส่วนกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในระดับดีเช่นกัน โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมร้อยละ 87.85 เมื่อพิจารณาคูคะแนนเฉลี่ยของแต่ละปัจจัย พบว่าปัจจัยทุกด้านมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ปัจจัยด้านการจัดการองค์กรมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 100.00 ปัจจัยด้านการผลิตมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 88.89 ปัจจัยด้านการตลาดมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 62.50 และด้านผลประกอบการมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 100.00 เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนของปัจจัยต่างๆในการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านแม่ขนาด พบว่ากลุ่มมีคะแนนในระดับดี ในปัจจัยแต่ละหัวข้อในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่าทางกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านแม่ขนาดประสบความสำเร็จเนื่องจากมีปัจจัยในด้านต่างๆอยู่ในระดับดี การพิจารณาถึงสัดส่วนของปัจจัยต่างๆ ในการวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม นั้นพบว่ากลุ่มมีคะแนนอยู่ในระดับดี ในปัจจัยแต่ละหัวข้อในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันแสดงให้เห็นว่ากลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง เนื่องจากมีปัจจัยต่างๆอยู่ในระดับปานกลางซึ่งกลุ่มจะต้องพัฒนาศักยภาพในแต่ละด้านมากขึ้น

ตารางที่ 4.4 คะแนนศักยภาพโดยรวมของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอมือในจังหวัดลำพูน

ดัชนีชี้วัด	ดัชนีชี้วัดย่อย	กลุ่มผ้าไหม		กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ		กลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยง	
		ร้านโสภาผ้าไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอก	ร้านพรณีไหมไทย	บ้านคอนหลวง	บ้านหนองเงือก	บ้านแม่ขนาด	บ้านพระบาทห้วยต้ม
1. ด้านองค์กร	1.1 ผู้นำกลุ่ม	3	3	1	3	3	3
	1.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิก	3	3	1	3	3	3
	1.3 ความเข้มแข็งของกลุ่ม	3	3	1	2	3	3
	1.4 การสนับสนุนจากภายนอก	3	2	2	2	3	3
	คะแนนของดัชนีชี้วัด	3.00	2.75	1.25	2.5	3	3
	คะแนนร้อยละของดัชนีชี้วัด	100.00	91.67	41.67	83.33	100.00	100.00
2. ด้านการผลิต	2.1 แหล่งที่มาของวัตถุดิบ	2	2	2	2	3	3
	2.2 แรงงานมีทักษะและความชำนาญของผู้ผลิต	3	3	2	2	3	3
	2.3 ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์	3	1	2	2	2	2
	คะแนนของดัชนีชี้วัด	2.67	2.00	2	2	2.67	2.67
	คะแนนร้อยละของดัชนีชี้วัด	88.89	66.67	66.67	66.67	88.89	88.89
3. ด้านการตลาด	3.1 ความต้องการของผู้บริโภค	3	3	2	2	2	2
	3.2 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์	3	1	2	2	2	2
	3.3 การกำหนดราคาผลิตภัณฑ์	3	2	2	3	3	3
	3.4 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์	3	2	3	2	2	3
	คะแนนของดัชนีชี้วัด	3.00	2.00	2.25	2.25	2.25	2.5
	คะแนนร้อยละของดัชนีชี้วัด	75.00	50.00	56.25	56.25	56.25	62.50
4. ผลประกอบการ	4.1 รายได้	3	3	3	3	3	3
	4.2 ผลกำไร	3	3	3	3	3	3
	4.3 อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน	3	3	3	3	3	3
	คะแนนของดัชนีชี้วัด	3.00	3.00	3.00	3.00	3	3
	คะแนนร้อยละของดัชนีชี้วัด	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00
คะแนนศักยภาพรวม		90.97 (ดี)	77.08 (ปานกลาง)	64.58 (ปานกลาง)	76.56 (ปานกลาง)	86.28 (ดี)	87.85 (ดี)

4.4.2 ศักยภาพในแต่ละด้านของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอมือในจังหวัดลำพูน

1.1 ด้านการจัดการองค์กร

1.1.1 ด้านผู้นำกลุ่ม

ผู้นำที่มีคุณภาพเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของกลุ่มฯ ผู้นำที่ดีสามารถนำพากลุ่มฯ ให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเป้าหมายไว้ได้โดยใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ประกอบการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นำกับสมาชิก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกลุ่มผู้นำที่ดีจะต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อพัฒนางานด้านต่างๆ ทั้งในการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อให้ทันกับกระแสในยุคปัจจุบันและความต้องการของลูกค้า มีความกระตือรือร้นเป็นที่ยอมรับของสังคมและยอมรับจากสมาชิก

กลุ่มผ้าไหมทอมือ

จากการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกร้าน โสภาไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอกเกี่ยวกับปัจจัยด้านผู้นำ พบว่าลักษณะของ ผู้นำกลุ่มโดยรวมอยู่ในระดับที่ดี คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3 คะแนน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่าลักษณะของประธานกลุ่มเป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้นและเป็นที่ยอมรับของสังคมอยู่ในระดับที่ดี คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3 คะแนน ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของความเป็นผู้นำที่ดีโดยการบริหารงานของร้านอยู่ภายใต้การบริหารงาน ของนายพนรัตน์ โสภา จึงนำพากลุ่มไปในทิศทางที่ดีและประสบความสำเร็จอย่างมาก จะเห็นได้จากการผลกำไร ได้รับเครื่องหมายบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และรางวัลต่างๆอีกมากมาย ไม่เพียงแต่ในด้านการทอผ้าและออกแบบเท่านั้นแต่ยังรวมถึงด้านอื่นๆ สังเกตจากรางวัลที่ได้รับมากมายที่ได้กล่าวในเบื้องต้น

จากการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกร้าน พรณีไหมไทยเกี่ยวกับปัจจัยด้านผู้นำ พบว่าลักษณะของ ผู้นำกลุ่มโดยรวมอยู่ในระดับที่ดี คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3 คะแนน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่าลักษณะของประธานกลุ่มเป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูง มีความกระตือรือร้นและเป็นที่ยอมรับของสังคมอยู่ในระดับที่ดี คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3 คะแนน ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของความเป็นผู้นำที่ดีโดยการบริหารงานของร้านอยู่ภายใต้การบริหารงาน ของนางพรณี ปัญญาสุข จึงนำพากลุ่มไปในทิศทางที่ดีและประสบความสำเร็จ จะเห็นได้จากการผลกำไร ไม่เพียงแต่ในด้านการทอผ้าและออกแบบเท่านั้นแต่ยังรวมถึงด้านอื่นๆ สังเกตจากรางวัลที่ได้รับมากมายที่ได้กล่าวในเบื้องต้น

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ

จากการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มผ้าฝ้ายบ้านดอนหลวง พบว่าลักษณะของผู้นำกลุ่มโดยรวมอยู่ในระดับที่ดี คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 1 คะแนน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่าลักษณะของประธานกลุ่มเป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูงแต่ในเบื้องต้นทางกลุ่มมุ่งเน้นการผลิตส่งผู้ประกอบการโดยตรง ไม่นิยมผ่านกลุ่มฯเหมือนเก่า ทำให้ผู้นำไม่ค่อยมีบทบาทเท่าที่ควร

จากการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มผ้าฝ้ายบ้านหนองเจือก พบว่าลักษณะของผู้นำกลุ่มโดยรวมอยู่ในระดับที่ดี คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3 คะแนน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่าลักษณะของประธานกลุ่มเป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูง มีความกระตือรือร้นเป็นที่ยอมรับของสังคมและยอมรับจากสมาชิก จากการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของสมาชิก พบว่าลักษณะของผู้นำกลุ่มโดยรวมอยู่ในระดับที่ดี คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3 คะแนน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่าลักษณะของประธานกลุ่มเป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูงมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้นและเป็นที่ยอมรับของสังคมอยู่ในระดับที่ดี คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3 คะแนน ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของความเป็นผู้นำที่ดีโดยการบริหารงานประสบความสำเร็จอย่างมาก จะเห็นได้จากการผลกำไร ได้รับเครื่องหมายบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และรางวัลต่างๆอีกมากมาย ไม่เพียงแต่ในด้านการทอผ้าและออกแบบเท่านั้นแต่ยังรวมถึงด้านอื่นๆอีกด้วย

กลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยง

จากการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยงบ้านแม่ขนาด เกี่ยวกับปัจจัยด้านผู้นำ พบว่าลักษณะของผู้นำกลุ่มโดยรวมอยู่ในระดับที่ดี คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3 คะแนน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่าลักษณะของประธานกลุ่มเป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูงมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้นและเป็นที่ยอมรับของสังคมอยู่ในระดับที่ดี คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3 คะแนน ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของความเป็นผู้นำที่ดีโดยการบริหารงานไปในทิศทางที่ดีและประสบความสำเร็จอย่างมาก จะเห็นได้จากการผลกำไร ได้รับเครื่องหมายบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และรางวัลต่างๆอีกมากมาย ไม่เพียงแต่ในด้านการทอผ้าและออกแบบเท่านั้นแต่ยังรวมถึงด้านอื่นๆสังเกตจากรางวัลที่ได้รับมากมายที่ได้กล่าวในเบื้องต้น

จากการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม เกี่ยวกับปัจจัยด้านผู้นำ พบว่าลักษณะของผู้นำกลุ่มโดยรวมอยู่ในระดับที่ดี คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3 คะแนน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วพบว่าลักษณะของประธานกลุ่มเป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูงมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้นและเป็นที่ยอมรับของสังคมอยู่ในระดับที่ดี คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3 คะแนน ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของความเป็นผู้นำที่ดีโดยการบริหารงานไปในทิศทางที่ดีและประสบความสำเร็จอย่างมาก จะเห็นได้จากการผลกำไร ได้รับเครื่องหมายบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

และรางวัลต่างๆอีกมากมาย ไม่เพียงแต่ในด้านการทอผ้าและออกแบบเท่านั้นแต่ยังรวมถึงด้านอื่นๆ
สังเกตจากรางวัลที่ได้รับมากมายที่ได้กล่าวในเบื้องต้น

1.1.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิก

การมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นอีกหนึ่งในสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม กลุ่ม
จะประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่มในการร่วมคิดและแสดงความคิด
เห็นและร่วมกันตัดสินใจ ทำให้กลุ่ม สามารถดำเนินการไปอย่างยั่งยืน การมีส่วนร่วมในกิจกรรม
ของกลุ่มนั้นจะทำให้สมาชิกทุ่มเทในการทำงานอย่างสุดความสามารถและการเข้าร่วมประชุมเพื่อ
ปรึกษาหารือแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนความรู้ความสามารถกันอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้การ
ดำเนินงานเป็นไปตามมติและเป็นไปอย่างเป็นระบบ

กลุ่มผ้าไหมทอมือ

จากการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกของร้านผ้าไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอก
เกี่ยวกับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก พบว่าการมีส่วนร่วมสมาชิก อยู่ในระดับดี คิดเป็น
คะแนน 3 คะแนน เมื่อทำการพิจารณาแล้วพบว่ากลุ่มมีความสามารถในการระดมความคิดเห็นใน
ระดับดี ด้านการเข้าร่วมประชุมศึกษาความคิดเห็นกับคุณอย่างสม่ำเสมอคิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3
คะแนน ซึ่งสมาชิกทั้งหมดถือได้ว่าให้ความร่วมมือกับกลุ่มอย่างเต็มที่ในการดำเนินการเพื่อให้
ประสบความสำเร็จเป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพทำให้คุณประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องโดยตลอด

จากการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกของร้านพรรณไหมไทย พบว่า การมีส่วนร่วม
ของสมาชิกเป็นอีกหนึ่งในสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม กลุ่มจะประสบความสำเร็จได้นั้น
ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของสมาชิกใน จากการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของสมาชิก เกี่ยวกับปัจจัยด้านการมี
ส่วนร่วมของสมาชิก พบว่าการมีส่วนร่วมสมาชิก อยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นคะแนน 1 คะแนน เมื่อทำการ
พิจารณาแล้วพบว่ากลุ่มไม่มีบทบาทมากนักในการดำเนินการผลิตของกลุ่ม

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ

จากการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มผ้าฝ้ายบ้านดอนหลวง พบว่า การมีส่วน
ร่วมของสมาชิกเป็นอีกหนึ่งในสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม กลุ่มจะประสบความสำเร็จได้
นั้นขึ้นอยู่กับความร่วมมือของสมาชิกใน จากการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของสมาชิก เกี่ยวกับปัจจัยด้าน
การมีส่วนร่วมของสมาชิก พบว่าการมีส่วนร่วมสมาชิก อยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นคะแนน 1 คะแนน เมื่อ
ทำการพิจารณาแล้วพบว่ากลุ่มไม่มีบทบาทมากนักในการดำเนินการผลิตของกลุ่ม

จากการศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มผ้าฝ้ายบ้านหนองเงือก พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นอีกหนึ่งในสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม กลุ่มจะประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับความร่วมมือของสมาชิกใน จากการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของสมาชิก เกี่ยวกับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก พบว่าการมีส่วนร่วมสมาชิก อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน เมื่อทำการพิจารณาแล้วพบว่ากลุ่มมีความสามารถในการระดมความคิดเห็นในระดับดี ด้านการเข้าร่วมประชุมศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นบ้าง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 2 คะแนน ซึ่งสมาชิกทั้งหมดถือได้ว่าให้ความร่วมมือกับกลุ่มอย่างเต็มที่ในการดำเนินการเพื่อให้ประสบความสำเร็จเป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพทำให้คุณประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องโดยตลอด

กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยง

จากการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านแม่ขนาดเกี่ยวกับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก พบว่าการมีส่วนร่วมสมาชิก อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เมื่อทำการพิจารณาแล้วพบว่ากลุ่มมีความสามารถในการระดมความคิดเห็นในระดับดี ด้านการเข้าร่วมประชุมศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นกับคุณอย่างสม่ำเสมอคิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3 คะแนน ซึ่งสมาชิกทั้งหมดถือได้ว่าให้ความร่วมมือกับกลุ่มอย่างเต็มที่ในการดำเนินการเพื่อให้ประสบความสำเร็จเป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพทำให้คุณประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องโดยตลอดมา

จากการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้มเกี่ยวกับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก พบว่าการมีส่วนร่วมสมาชิก อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เมื่อทำการพิจารณาแล้วพบว่ากลุ่มมีความสามารถในการระดมความคิดเห็นในระดับดี ด้านการเข้าร่วมประชุมศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นกับคุณอย่างสม่ำเสมอคิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3 คะแนน ซึ่งสมาชิกทั้งหมดถือได้ว่าให้ความร่วมมือกับกลุ่มอย่างเต็มที่ในการดำเนินการเพื่อให้ประสบความสำเร็จเป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพทำให้คุณประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องโดยตลอดมา

1.1.3 ความเข้มแข็งของกลุ่ม

กลุ่มผ้าไหมทอมือ

จากการศึกษาการสัมภาษณ์สมาชิกของร้าน โสภาผ้าไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอก เกี่ยวกับปัจจัยด้านความเข้มแข็งของกลุ่ม พบว่าอยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากสมาชิกมีความสามัคคีและแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างสม่ำเสมอ

จากการศึกษาการสัมภาษณ์สมาชิกของร้านพรณีไหมไทย เกี่ยวกับปัจจัยด้านความเข้มแข็งของกลุ่ม พบว่าอยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากสมาชิกมีความสามัคคีและแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างสม่ำเสมอ

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ

จากการศึกษาการสัมภาษณ์สมาชิกของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง เกี่ยวกับปัจจัยด้านความเข้มแข็งของกลุ่ม พบว่าอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นคะแนน 1 คะแนน เนื่องจากสมาชิกขาดความสามัคคีและไม่ค่อยร่วมประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน

จากการศึกษาการสัมภาษณ์สมาชิกของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเจือก เกี่ยวกับปัจจัยด้านความเข้มแข็งของกลุ่ม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน เนื่องจากสมาชิกมีความสามัคคีและแลกเปลี่ยนข้อมูลกันบ้างบางครั้ง

กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยง

จากการศึกษาการสัมภาษณ์สมาชิกของกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านแม่ขนาดเกี่ยวกับปัจจัยด้านความเข้มแข็งของกลุ่ม พบว่าอยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากสมาชิกมีความสามัคคีและแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างสม่ำเสมอ

จากการศึกษาการสัมภาษณ์สมาชิกของกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม เกี่ยวกับปัจจัยด้านความเข้มแข็งของกลุ่ม พบว่าอยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากสมาชิกมีความสามัคคีและแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างสม่ำเสมอ

1.1.4 การสนับสนุนจากภายนอก

กลุ่มที่ประสบความสำเร็จนั้นล้วนแล้วแต่ได้รับการความช่วยเหลือจากหลายหลายฝ่ายเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดร่วมกันกลุ่มที่มีหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้ความช่วยเหลือนั้น แสดงให้เห็นว่ากลุ่มได้รับความสนใจเพื่อให้กลุ่มสามารถดำเนินงานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลุ่มผ้าไหมทอมือ

จากการศึกษาการสัมภาษณ์ร้านโสภาผ้าไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอกเกี่ยวกับปัจจัยด้านการช่วยเหลือจากภายนอก พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากตั้งแต่การจัดตั้งกลุ่มมาจนถึงปัจจุบันได้มีหน่วยงานต่างๆเข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือทั้งให้คำแนะนำ ทั้งทางด้านการฝึกอบรมและให้ความรู้แก่กลุ่ม โดยเฉพาะการจัดงานเทศกาลต่างๆเพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาด และทำให้มีช่องทางการจำหน่ายเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้กลุ่มมีฐานตลาดรองรับอย่างกว้างขวาง

จากการศึกษาการสัมภาษณ์ร้านพรณีไหมไทย เกี่ยวกับปัจจัยด้านการช่วยเหลือจากภายนอกพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน เนื่องจากตั้งแต่การจัดตั้งกลุ่มมาจนถึงปัจจุบันได้มีหน่วยงานต่างๆเข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือทั้งการจัดงานเทศกาลต่างๆเพื่อเพิ่มโอกาสทาง

การตลาด และทำให้มีช่องทางการตามจำหน่ายเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้กลุ่มมีฐานตลาดรองรับอย่างกว้างขวาง

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ

จากการศึกษาการสัมภาษณ์กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านคอนหลวงเกี่ยวกับปัจจัยด้านการช่วยเหลือจากภายนอก พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน เนื่องจากตั้งแต่การจัดตั้งกลุ่มมาจนถึงปัจจุบัน ได้มีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือทั้งให้คำแนะนำ ทั้งทางด้านการฝึกอบรมและให้ความรู้แก่กลุ่ม โดยเฉพาะการจัดงานเทศกาลต่างๆ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาด และทำให้มีช่องทางการตามจำหน่ายเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้กลุ่มมีฐานตลาดรองรับอย่างกว้างขวาง

จากการศึกษาการสัมภาษณ์กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเงือกเกี่ยวกับปัจจัยด้านการช่วยเหลือจากภายนอก พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน เนื่องจากตั้งแต่การจัดตั้งกลุ่มมาจนถึงปัจจุบัน ได้มีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือทั้งให้คำแนะนำ ทั้งทางด้านการฝึกอบรมและให้ความรู้แก่กลุ่ม โดยเฉพาะการจัดงานเทศกาลต่างๆ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาด และทำให้มีช่องทางการตามจำหน่ายเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้กลุ่มมีฐานตลาดรองรับอย่างกว้างขวางจากการศึกษาการสัมภาษณ์

กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยง

จากการศึกษาการสัมภาษณ์กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านแม่ขนาด เกี่ยวกับปัจจัยด้านการช่วยเหลือจากภายนอก พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากตั้งแต่การจัดตั้งกลุ่มมาจนถึงปัจจุบัน ได้มีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือทั้งให้คำแนะนำ ทั้งทางด้านการฝึกอบรมและให้ความรู้แก่กลุ่ม โดยเฉพาะการจัดงานเทศกาลต่างๆ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาด และทำให้มีช่องทางการตามจำหน่ายเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้กลุ่มมีฐานตลาดรองรับอย่างกว้างขวาง

จากการศึกษาการสัมภาษณ์กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม เกี่ยวกับปัจจัยด้านการช่วยเหลือจากภายนอก พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากตั้งแต่การจัดตั้งกลุ่มมาจนถึงปัจจุบัน ได้มีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือทั้งให้คำแนะนำ ทั้งทางด้านการฝึกอบรมและให้ความรู้แก่กลุ่ม โดยเฉพาะการจัดงานเทศกาลต่างๆ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการตลาด และทำให้มีช่องทางการตามจำหน่ายเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้กลุ่มมีฐานตลาดรองรับอย่างกว้างขวาง

ตารางที่ 4.5 คะแนนศักยภาพด้านองค์กรของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอมือในจังหวัดลำพูน

ดัชนีชี้วัด	ดัชนีชี้วัดย่อย	ดัชนีบ่งชี้	คะแนน	คะแนนศักยภาพที่ได้					
				ร้านโสภาผ้าไหมและผ้าฝ้ายยกดอก	ร้านพรณีไหมไทย	บ้านดอนหลวง	บ้านหนองเงือก	บ้านแม่ขนาด	บ้านพระบาทห้วยต้ม
1. ด้านการจัดกิจกรรมองค์กร	1.1 ผู้นำกลุ่ม	1.ได้รับการยอมรับของสังคม มีความรู้ความสามารถสูง	3						
		2.ได้รับการยอมรับของสังคม มีความรู้ความสามารถปานกลาง	2	3	3	1	3	3	3
		3.ไม่ได้รับการยอมรับของสังคม มีความรู้ความสามารถต่ำ	1						
	1.2 การมีส่วนร่วมของสมาชิก	1.สมาชิกร่วมประชุมและระดมความคิดสม่ำเสมอ	3						
		2.สมาชิกร่วมประชุมและระดมความคิดเป็นบางครั้ง	2	3	3	1	3	3	3
		3.สมาชิกไม่ร่วมประชุมและระดมความคิด	1						
	1.3 ความเข้มแข็งของกลุ่ม	1.มีความสามัคคี แลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างต่อเนื่อง	3						
		2.มีความสามัคคี แลกเปลี่ยนข้อมูลกันบ้าง เป็นบางครั้ง	2	3	3	1	2	3	3
		3.มีความสามัคคี แลกเปลี่ยนข้อมูลกันน้อย	1						
	1.4 การสนับสนุนจากภายนอก	1.มีหน่วยงานภาครัฐ/เอกชนให้ความช่วยเหลือเสมอ	3						
		2.มีหน่วยงานภาครัฐ/เอกชนให้ความช่วยเหลือบางครั้ง	2	3	2	2	2	3	3
		3.ไม่มีหน่วยงานภาครัฐ/เอกชนให้ความช่วยเหลือ	1						
	คะแนนของดัชนีชี้วัด			3.00	2.75	1.25	2.50	3.00	3.00
	คะแนนร้อยละของดัชนีชี้วัด			100.00	91.67	41.67	83.33	100.00	100.00

1.2 ด้านการผลิต

1.2.1 แหล่งที่มาของวัตถุดิบ

ความได้เปรียบของกลุ่มที่ประสบความสำเร็จจะพิจารณาจากการที่มีวัตถุดิบและมีกำลังการผลิตที่เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้ามีปริมาณในการผลิตสม่ำเสมอตลอดทุกปี ต่อเนื่องตลอดปีซึ่งเป็นหลักประกันว่าการดำเนินงานของกลุ่มนั้นเป็นไปได้อย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จอย่างที่สุด

กลุ่มผ้าไหมทอมือ

การศึกษากับปัจจัยด้านการผลิตของร้านโสภาผ้าไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอกพบว่า ปัจจัยด้านการผลิตของกลุ่มโดยรวมแล้วอยู่ในระดับดีคิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3 คะแนนเมื่อพิจารณารายละเอียดต่างๆพบว่าด้านการผลิตวัตถุดิบแหล่งที่มาของวัตถุดิบอยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นคะแนน 2 คะแนนเนื่องจากกลุ่มไม่มีปัญหาด้านการจัดหาวัตถุดิบเพราะมีร้านประจำที่รองรับความต้องการของทางร้านอยู่แล้ว

การศึกษากับปัจจัยด้านการผลิตของร้านพรณีไหมไทยพบว่า ปัจจัยด้านการผลิตของกลุ่มโดยรวมแล้วอยู่ในระดับดีคิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3 คะแนนเมื่อพิจารณารายละเอียดต่างๆพบว่าด้านการผลิตวัตถุดิบแหล่งที่มาของวัตถุดิบอยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นคะแนนสองคะแนนเนื่องจากกลุ่มไม่มีปัญหาด้านการจัดหาวัตถุดิบเพราะมีร้านประจำที่รองรับความต้องการของทางร้านอยู่แล้ว

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ

จากการศึกษากับปัจจัยด้านการผลิตของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวงพบว่า ปัจจัยด้านการผลิตของกลุ่มโดยรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 2 คะแนนเมื่อพิจารณารายละเอียดต่างๆพบว่าด้านการผลิตวัตถุดิบแหล่งที่มาของวัตถุดิบอยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นคะแนนสองคะแนนเนื่องจากกลุ่มไม่มีปัญหาด้านการจัดหาวัตถุดิบเพราะมีร้านประจำที่รองรับความต้องการของทางร้านอยู่แล้ว

จากการศึกษากับปัจจัยด้านการผลิตของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเจือกพบว่า ปัจจัยด้านการผลิตของกลุ่มโดยรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 2 คะแนนเมื่อพิจารณารายละเอียดต่างๆพบว่าด้านการผลิตวัตถุดิบแหล่งที่มาของวัตถุดิบอยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นคะแนนสองคะแนนเนื่องจากกลุ่มไม่มีปัญหาด้านการจัดหาวัตถุดิบเพราะมีร้านประจำที่รองรับความต้องการของทางร้านอยู่แล้ว

กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยง

จากการศึกษากับปัจจัยด้านการผลิตของกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านแม่ขนาดพบว่า ปัจจัยด้านการผลิตของกลุ่มโดยรวมแล้วอยู่ในระดับดีคิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3 คะแนนเมื่อพิจารณารายละเอียดต่างๆพบว่าด้านการผลิตวัตถุดิบแหล่งที่มาของวัตถุดิบอยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นคะแนน 2 คะแนนเนื่องจากกลุ่มไม่มีปัญหาด้านการจัดหาวัตถุดิบเพราะมีร้านประจำที่รองรับความต้องการของทางร้านอยู่แล้ว

จากการศึกษากับปัจจัยด้านการผลิตของกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้มพบว่า ปัจจัยด้านการผลิตของกลุ่มโดยรวมแล้วอยู่ในระดับดีคิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3 คะแนนเมื่อพิจารณารายละเอียดต่างๆพบว่าด้านการผลิตวัตถุดิบแหล่งที่มาของวัตถุดิบอยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นคะแนน 2 คะแนนเนื่องจากกลุ่มไม่มีปัญหาด้านการจัดหาวัตถุดิบเพราะมีร้านประจำที่รองรับความต้องการของทางร้านอยู่แล้ว

1.2.2 แรงงานมีทักษะและความชำนาญของผู้ผลิต

ทักษะและความชำนาญของผู้ผลิตเป็นสิ่งที่บ่งชี้สำคัญต่อผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญมากผู้ผลิตที่มีทักษะและความชำนาญทำให้ผลิตภัณฑ์ออกมามีคุณภาพที่ดีได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของลูกค้าส่งผลให้มีตลาดรองรับที่แน่นอน สามารถหาตลาดรองรับได้เรื่อยๆสามารถปรับปรุงผลิตภัณฑ์รวมถึงลดต้นทุนในการผลิต ซึ่งจะสร้างศักยภาพในการดำเนินงานของกลุ่มได้เป็นอย่างดี

กลุ่มผ้าไหมทอมือ

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านทักษะและความชำนาญของผู้ผลิตร้านโสภณผ้าไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอก พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนนเนื่องจากกลุ่มเริ่มทอผ้า มาเป็นเวลานานแรงงานมีความชำนาญมาอย่างยาวนานได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษมีตลาดขายที่เป็นเอกลักษณ์ดังนั้นเรื่องความชำนาญในการทอผ้าของสมาชิกของกลุ่มถือว่ามีความชำนาญและเชี่ยวชาญมากอีกทั้งยังสามารถเป็นตัวแทนในการเผยแพร่ความรู้ในการทอผ้าให้กับหน่วยงานต่างๆได้ และมีสถาบันทอผ้าชื่อว่าสถาบันทอผ้าหริภุญชัยเป็นสิ่งยืนยัน ในความสามารถของแรงงานได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านทักษะและความชำนาญของผู้ผลิตร้านพรณีไหมไทยพบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนนเนื่องจากกลุ่มเริ่มทอผ้า มาเป็นเวลานานแรงงานมีความชำนาญมาอย่างยาวนานได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษมีตลาดขายที่เป็นเอกลักษณ์ ดังนั้นเรื่องความชำนาญในการทอผ้าของสมาชิกของกลุ่มถือว่ามีความชำนาญและเชี่ยวชาญมากอีกทั้งยัง

สามารถเป็นตัวแทนในการเผยแพร่ความรู้ในการทอผ้าให้กับหน่วยงานต่างๆได้และมีสถาบันทอผ้าชื่อว่าสถาบันทอผ้าหริภุญชัยเป็นสิ่งยืนยัน ในความสามารถของแรงงานได้เป็นอย่างดี

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านทักษะและความชำนาญของผู้ผลิตของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านคอนหลวงพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 2 คะแนนเนื่องจากกลุ่มเริ่มทอผ้ามาเป็นเวลานานแรงงานมีความชำนาญมาอย่างยาวนานได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษมีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านทักษะและความชำนาญของผู้ผลิตของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเงือก พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 2 คะแนนเนื่องจากกลุ่มเริ่มทอผ้ามาเป็นเวลานานแรงงานมีความชำนาญมาอย่างยาวนานได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษมีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์

กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยง

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านทักษะและความชำนาญของผู้ผลิตของกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านแม่ขนาด พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนนเนื่องจากกลุ่มเริ่มทอผ้ามาเป็นเวลานานแรงงานมีความชำนาญมาอย่างยาวนานได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษมีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ดังนั้นเรื่องความชำนาญในการทอผ้าของสมาชิกของกลุ่มถือได้ว่ามีความชำนาญและเชี่ยวชาญมากอีกทั้งยังสามารถเป็นตัวแทนในการเผยแพร่ความรู้ในการทอผ้าให้กับหน่วยงานต่างๆได้และมีสถาบันทอผ้าชื่อว่าสถาบันทอผ้าหริภุญชัยเป็นสิ่งยืนยัน ในความสามารถของแรงงานได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านทักษะและความชำนาญของผู้ผลิตของผู้ผลิตของกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้มพบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนนเนื่องจากกลุ่มเริ่มทอผ้ามาเป็นเวลานานแรงงานมีความชำนาญมาอย่างยาวนานได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษมีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ดังนั้นเรื่องความชำนาญในการทอผ้าของสมาชิกของกลุ่มถือได้ว่ามีความชำนาญและเชี่ยวชาญมากอีกทั้งยังสามารถเป็นตัวแทนในการเผยแพร่ความรู้ในการทอผ้าให้กับหน่วยงานต่างๆได้และมีสถาบันทอผ้าชื่อว่าสถาบันทอผ้าหริภุญชัยเป็นสิ่งยืนยัน ในความสามารถของแรงงานได้เป็นอย่างดี

1.2.3 ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์

ในการแข่งขันการทางด้านการตลาดเรื่องความแตกต่างโดดเด่นของผลิตภัณฑ์เป็นเรื่องสำคัญมากเราจะอยู่เหนือคู่แข่งได้ด้วยปัจจัยนี้เป็นหลักกลุ่มที่ประสบความสำเร็จจะเป็นกลุ่มที่มีผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพหรือรูปแบบที่ดีมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวไม่เหมือนใคร

กลุ่มผ้าไหมทอมือ

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ของร้านโสภาผ้าไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอก พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนนเนื่องจากกลุ่มมีการออกแบบลายเฉพาะตัวโดยคุณพรรัตน์ โสภานอกเหนือจากการผลิตลายผ้าแบบเดิมๆตามท้องตลาดจึงทำให้มีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวไม่สามารถลอกเลียนแบบได้ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการแข่งขันกับคู่แข่งได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ของร้านพรณีไหมไทยพบว่า อยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นคะแนน 1 คะแนนเนื่องจากกลุ่มไม่มีการออกแบบลายใหม่ จะการผลิตลายผ้าแบบเดิมๆตามท้องตลาด จึงทำให้ไม่มีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวนั่นเอง

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวงพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน ได้ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการแข่งขันกับคู่แข่งได้เป็นอย่างดี

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเงือกพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน ได้ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการแข่งขันกับคู่แข่งได้เป็นอย่างดี

กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยง

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านแม่ขนาด พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน เนื่องจากกลุ่มมีการผลิตลายผ้าแบบเดิมๆตามท้องตลาด

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยด้านความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน เนื่องจากกลุ่มมีการผลิตลายผ้าแบบเดิมๆตามท้องตลาด

ตารางที่ 4.6 คะแนนศักยภาพด้านการผลิตของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอมือในจังหวัดลำพูน

ดัชนีชี้วัด	ดัชนีชี้วัดย่อย	ดัชนีบ่งชี้	คะแนน	คะแนนศักยภาพที่ได้					
				ร้าน โสภา ผ้า ไหม และ ผ้า ฝ้าย ยก ดอก	ร้าน พรณี ไหม ไทย	บ้าน ดอน หลวง	บ้าน หนอง เงือก	บ้าน แม่ ขนาด	บ้าน พระ บาท ห้วย ต้ม
2. ด้าน การ ผลิต	2.1 แหล่งที่มา ของวัตถุดิบ	1.สามารถผลิตวัตถุดิบเองได้ และซื้อ มาจากแหล่งอื่น	3						
		2.ไม่สามารถผลิตวัตถุดิบเองได้ ซื้อมา จากแหล่งอื่น	2	2	2	2	2	3	3
		3.ไม่สามารถผลิตวัตถุดิบเองได้ ไม่ซื้อ มาจากแหล่งอื่น	1						
	2.2 แรงงานมี ทักษะและ ความชำนาญ ของผู้ผลิต	1.มีผู้เฒ่าผู้แก่ให้ความรู้ สามารถหา ความรู้จากแหล่งอื่นได้ มีความชำนาญ ในการผลิตสูง	3						
		2.ไม่มีผู้เฒ่าผู้แก่ให้ความรู้ สามารถหา ความรู้จากแหล่งอื่นได้ มีความชำนาญ ในการผลิตปานกลาง	2	3	3	2	2	3	3
		3.ไม่มีผู้เฒ่าผู้แก่ให้ความรู้ ไม่สามารถ หาความรู้จากแหล่งอื่นได้ มีความ ชำนาญในการผลิตต่ำ	1						
	2.3 ความ หลากหลาย ของผลิตภัณฑ์	1.รูปแบบของผลิตภัณฑ์มีความ หลากหลายแตกต่างจากผู้อื่นมาก	3						
		2.รูปแบบของผลิตภัณฑ์มีความ หลากหลายแตกต่างจากผู้อื่นปานกลาง	2	3	1	2	2	2	2
		3.รูปแบบของผลิตภัณฑ์มีความ หลากหลายแตกต่างจากผู้อื่นน้อย	1						
	คะแนนของดัชนีชี้วัด			2.67	2.00	2.00	2.00	2.67	2.67
	คะแนนร้อยละของดัชนีชี้วัด			88.89	66.67	66.67	66.67	88.89	88.89

1.3 ด้านการตลาด

1.3.1 ความต้องการของผู้บริโภค

กลุ่มผ้าไหมทอมือ

จากการศึกษาเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของร้านโสภาผ้าไหมไทย และผ้าฝ้ายยกดอก พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนนเนื่องจากการจำหน่ายออกนอกประเทศ มีการจัดจำหน่ายอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้กิจการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของร้านพรณีไหมไทย พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนนเนื่องจากกลุ่มมีผลิตภัณฑ์ที่ตรงต่อความต้องการของลูกค้า ด้วยความสวยงามและปราคณ์ของผลิตภัณฑ์

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ

จากการศึกษาเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน เนื่องจากกลุ่มมีผลิตภัณฑ์ที่ตรงต่อความต้องการของลูกค้า ด้วยความสวยงามและปราคณ์ของผลิตภัณฑ์ แต่ยังมีข้อเสียอยู่คือผ้าฝ้ายสีจะตกเวลาซัก และสีจะซีดจางลงตามการใช้งาน

จากการศึกษาเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเงือกพบว่ามีอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน เนื่องจากกลุ่มมีผลิตภัณฑ์ที่ตรงต่อความต้องการของลูกค้า ด้วยความสวยงามและปราคณ์ของผลิตภัณฑ์ แต่ยังมีข้อเสียอยู่คือผ้าฝ้ายสีจะตกเวลาซัก และสีจะซีดจางลงตามการใช้งาน

กลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยง

จากการศึกษาเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยงบ้านแม่ขนาด พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน เนื่องจากกลุ่มมีผลิตภัณฑ์ที่ตรงต่อความต้องการของลูกค้า ด้วยความสวยงามและปราคณ์ของผลิตภัณฑ์ แต่ยังมีข้อเสียอยู่คือผ้าฝ้ายสีจะตกเวลาซัก และสีจะซีดจางลงตามการใช้งาน

จากการศึกษาเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน เนื่องจากกลุ่มมีผลิตภัณฑ์ที่ตรงต่อความต้องการของลูกค้า ด้วยความสวยงามและปราคณ์ของผลิตภัณฑ์ แต่ยังมีข้อเสียอยู่คือผ้าฝ้ายสีจะตกเวลาซัก และสีจะซีดจางลงตามการใช้งาน

1.3.2 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์

กลุ่มผ้าไหมทอมือ

จากการศึกษาเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของร้านโสภาผ้าไหมไทย และผ้าฝ้ายยกดอก พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากยังไม่มีมีการจำหน่ายออกนอกประเทศ แต่มีการจัดจำหน่ายอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้กิจการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับหนึ่ง

จากการศึกษาเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของร้านพรณีไหมไทย พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 1 คะแนน เนื่องจากยังไม่มีมีการจำหน่ายออกนอกประเทศ แต่มีการจัดจำหน่ายอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้กิจการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับหนึ่ง

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ

จากการศึกษาเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน เนื่องจากไม่มีการจำหน่ายออกนอกประเทศ มีการจัดจำหน่ายอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้กิจการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเจือก พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน เนื่องจากไม่มีการจำหน่ายออกนอกประเทศ มีการจัดจำหน่ายอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้กิจการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยง

จากการศึกษาเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยงบ้านแม่ขนาด พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน เนื่องจากไม่มีการจำหน่ายออกนอกประเทศ มีการจัดจำหน่ายอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้กิจการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน เนื่องจากกลุ่มมีผลิตภัณฑ์ที่ตรงต่อความต้องการของลูกค้า ด้วยความสวยงามและปราณีตของผลิตภัณฑ์ แต่ยังมีข้อเสียอยู่คือผ้าฝ้ายสีจะตกเวลาซัก และสีจะซีดจางลงตามการใช้งาน

1.3.3 การกำหนดราคาผลิตภัณฑ์

กลุ่มผ้าไหมทอมือ

จากการศึกษา เกี่ยวกับการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ของร้านโสภณผ้าไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอกพบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากสามารถกำหนดราคาอย่างมีระบบ โดยคำนวณจากต้นทุนที่ใช้ในการการผลิตได้

จากการศึกษา เกี่ยวกับการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ของร้านพรณีไหมไทย พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน เนื่องจากกำหนดราคาตามราคาท้องตลาด โดยไม่สามารถคำนวณจากต้นทุนที่ใช้ในการการผลิตได้

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ

จากการศึกษา เกี่ยวกับการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน เนื่องจากสามารถกำหนดราคาอย่างมีระบบ

จากการศึกษา เกี่ยวกับการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเงือก พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากสามารถกำหนดราคาอย่างมีระบบ โดยคำนวณจากต้นทุนที่ใช้ในการการผลิตได้

กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยง

จากการศึกษา เกี่ยวกับการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านแม่ขนาด พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน เนื่องจากสามารถกำหนดราคาอย่างมีระบบ

จากการศึกษา เกี่ยวกับการกำหนดราคาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน เนื่องจากสามารถกำหนดราคาอย่างมีระบบ

1.3.4 การโฆษณาและประชาสัมพันธ์

กลุ่มผ้าไหมทอมือ

จากการศึกษา เกี่ยวกับการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของร้านโสภณผ้าไหมไทย พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากมีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ทางสื่อโซเชียล และในรูปแบบการจัดงานเทศกาลต่างๆสม่ำเสมอ

จากการศึกษา เกี่ยวกับการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของร้านพรณีไหมไทย พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน เนื่องจากมีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ทางสื่อโซเชียล และในรูปแบบการจัดงานเทศกาลต่างๆบ้าง

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ

จากการศึกษา เกี่ยวกับการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ทางสื่อโซเชียล และในรูปแบบการจัดงานเทศกาลต่างๆสม่ำเสมอ

จากการศึกษา เกี่ยวกับการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเงือก พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน เนื่องจากการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ทางสื่อโซเชียล และในรูปแบบการจัดงานเทศกาลต่างๆบ้าง

กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยง

จากการศึกษา เกี่ยวกับการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านแม่ขนาด พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 2 คะแนน เนื่องจากการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ทางสื่อโซเชียล และในรูปแบบการจัดงานเทศกาลต่างๆบ้าง

จากการศึกษา เกี่ยวกับการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ทางสื่อโซเชียล และในรูปแบบการจัดงานเทศกาลต่างๆสม่ำเสมอ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.7 คะแนนศักยภาพด้านการตลาดของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอมือในจังหวัดลำพูน

ดัชนีชี้วัด	ดัชนีชี้วัดย่อย	ดัชนีบ่งชี้	คะแนน	คะแนนศักยภาพที่ได้					
				ร้าน โสภา ผ้า ไหม และ ผ้า ฝ้าย ยก ดอก	ร้าน พรณี ไหม ไทย	บ้าน ดอน หลวง	บ้าน หนอง เงือก	บ้าน แม่ ขนาด ขนาด	บ้าน พระ บาท ห้วย ต้ม
3. ด้านการตลาด	3.1 ความ ต้องการของ ผู้บริโภค	1.ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน/ รูปแบบดี	3						
		2.มีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์อย่างมี ระบบ มีเทคนิคการขายที่ดี	2	3	3	2	2	2	2
		3.ผลิตภัณฑ์มีราคาถูก	1						
	3.2 ช่อง ทางการจัด จำหน่าย ผลิตภัณฑ์	1.มีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ออกนอก ประเทศ	3						
		2.มีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์แค่ ภายใน ประเทศ	2	3	1	2	2	2	2
		3.มีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ภายใน ชุมชน	1						
	3.3 การ กำหนดราคา ผลิตภัณฑ์	1.สามารถกำหนดราคาอย่างมีระบบ โดยคำนวณจากต้นทุนที่ใช้ในการการ ผลิต	3						
		2.กำหนดราคาตามราคาท้องตลาด	2	3	2	2	3	3	3
		3.กำหนดราคาตามการต่อรองของ ผู้บริโภค	1						
	3.4 การ โฆษณาและ ประชาสัมพันธ์	1.มีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ทางสื่อโซเชียล และในรูปแบบการจัด งานเทศกาลต่างๆสม่ำเสมอ	3						
		2.มีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ทางสื่อโซเชียล และในรูปแบบการจัด งานเทศกาลต่างๆปานกลาง	2	3	2	2	2	2	3
		3.มีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ ทางสื่อโซเชียล และในรูปแบบการจัด งานเทศกาลต่างๆน้อย	1						
	คะแนนของดัชนีชี้วัด			3.00	2.00	2.00	2.25	2.25	2.50
	คะแนนร้อยละของดัชนีชี้วัด			75.00	50.00	50.00	56.25	56.25	62.50

1.4 ผลประกอบการ

1.4.1 รายได้

กลุ่มผ้าไหมทอมือ

จากการศึกษา เกี่ยวกับรายได้ของร้านโสภณผ้าไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอก พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากมีรายได้มากกว่า 20,000 บาทต่อปี ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการดำเนินการ

จากการศึกษา เกี่ยวกับรายได้ของร้านพรณีไหมไทย พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากมีรายได้มากกว่า 20,000 บาทต่อปี ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการดำเนินการ

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ

จากการศึกษา เกี่ยวกับรายได้ของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านคอนหลวง พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากมีรายได้มากกว่า 20,000 บาทต่อปี ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการดำเนินการ

จากการศึกษา เกี่ยวกับรายได้ของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเงือก พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากมีรายได้มากกว่า 20,000 บาทต่อปี ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการดำเนินการ

กลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยง

จากการศึกษา เกี่ยวกับรายได้ของกลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยงบ้านแม่ขนาด พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากมีรายได้มากกว่า 20,000 บาทต่อปี ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการดำเนินการ

จากการศึกษา เกี่ยวกับรายได้ของกลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากมีรายได้มากกว่า 20,000 บาทต่อปี ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการดำเนินการ

1.4.2 ผลกำไร

กลุ่มผ้าไหมทอมือ

จากการศึกษา เกี่ยวกับผลกำไรของร้านโสภณผ้าไหมไทยและผ้าฝ้ายยกดอก พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากผลกำไรมากกว่า 20,000 บาท/ปี. ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการดำเนินการ

จากการศึกษา เกี่ยวกับผลกำไรของร้านพรรณิไหมไทย พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากผลกำไรมากกว่า 20,000 บาท/ปี ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการดำเนินการ

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ

จากการศึกษา เกี่ยวกับผลกำไรของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากผลกำไรมากกว่า 20,000 บาท/ปี ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการดำเนินการ

จากการศึกษา เกี่ยวกับผลกำไรของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเจือก พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากผลกำไรมากกว่า 20,000 บาท/ปี ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการดำเนินการ

กลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยง

จากการศึกษา เกี่ยวกับผลกำไรของกลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยงบ้านแม่ขนาด พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากมีผลกำไรมากกว่า 20,000บาท/ปีซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการดำเนินการ

จากการศึกษา เกี่ยวกับผลกำไรของกลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากมีผลกำไรมากกว่า 20,000บาท/ปีซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการดำเนินการ

1.4.3 อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน

กลุ่มผ้าไหมทอมือ

จากการศึกษา เกี่ยวกับอัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุนของร้านโสกาผ้าไหมไทย และผ้าฝ้ายยกดอก พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากการคำนวณแล้วพบว่ามูลค่าอัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุนมากกว่า 1

จากการศึกษา เกี่ยวกับอัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน ของร้านพรรณิไหมไทย พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากการคำนวณแล้วพบว่ามูลค่าอัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุนมากกว่า 1

กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ

จากการศึกษา เกี่ยวกับอัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน ของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านคอนหลวง พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากการคำนวณแล้วพบว่า มีค่าอัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุนมากกว่า 1

จากการศึกษา เกี่ยวกับอัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน ของกลุ่มผ้าฝ้ายทอมือบ้านหนองเจือก พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากการคำนวณแล้วพบว่า มีค่าอัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุนมากกว่า 1

กลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยง

จากการศึกษา เกี่ยวกับอัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน ของกลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยงบ้านแม่ขนาด พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากการคำนวณแล้วพบว่า มีค่าอัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุนมากกว่า 1

จากเกี่ยวกับอัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน ของกลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยงบ้านพระบาทห้วยต้ม พบว่า อยู่ในระดับดี คิดเป็นคะแนน 3 คะแนน เนื่องจากการคำนวณแล้วพบว่า มีค่าอัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุนมากกว่า 1

ตารางที่ 4.8 ต้นทุน รายได้และผลกำไรของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอมือในจังหวัดลำพูนในปี 2559

หน่วย : บาท

กลุ่มผ้าทอมือ		ต้นทุน	รายได้	กำไร
กลุ่มผ้าไหมทอมือ	ร้านโสภณผ้าไหมและผ้าฝ้ายยกดอก	527,732	1,360,600	832,868
	ร้านพรณีไหมไทย	380,800	980,350	599,550
กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ	บ้านคอนหลวง	36,000	85,000	49,000
	บ้านหนองเจือก	52,000	110,000	52,000
กลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยง	บ้านแม่ขนาด	187,900	250,000	62,000
	บ้านพระบาทห้วยต้ม	156,000	223,000	67,000

ตารางที่ 4.9 คะแนนศักยภาพผลประกอบการของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอมือในจังหวัดลำพูน

ดัชนีชี้วัด	ดัชนีชี้วัดย่อย	ดัชนีบ่งชี้	คะแนน	คะแนนศักยภาพที่ได้					
				ร้าน โสภา ผ้าไหม และผ้า ฝ้ายยก ดอก	ร้าน พรณี ไหมไทย	บ้าน ดอน หลวง	บ้าน หนอง เงือก	บ้าน แม่ ขนา ด	บ้าน พระ บาท ห้วย ต้ม
4. ผล ประ การ	4.1 รายได้	1. รายได้มากกว่า 20,000 บาท	3						
		2. รายได้ระหว่าง 5,000 – 20,000 บาท	2	3	3	3	3	3	3
		3. รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท	1						
	4.2 ผล กำไร	1. ผลกำไรมากกว่า 20,000 บาท/ปี.	3						
		2. ผลกำไรระหว่าง 5,000 – 20,000 บาท/ปี	2	3	3	3	3	3	3
		3. ผลกำไรต่ำกว่า 5,000 บาท/ปี	1						
	4.3 อัตราส่วน ผลตอบแทน ต่อต้นทุน	1. B/C Ratio มากกว่า 1	3						
		2. B/C Ratio เท่ากับ 1	2	3	3	3	3	3	3
		3. B/C Ratio ต่ำกว่า 1	1						
	คะแนนของดัชนีชี้วัด			3.00	3.00	3.00	3.00	3.00	3.00
	คะแนนร้อยละของดัชนีชี้วัด			100.0	100.00	100.00	100.0	100.00	100.00
	คะแนนศักยภาพรวม			90.97 (ดี)	77.08 (ปาน กลาง)	64.58 (ปาน กลาง)	76.56 (ปาน กลาง)	86.28 (ดี)	87.85 (ดี)

4.4.3 สรุปศักยภาพโดยรวมของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอมือในจังหวัดลำพูน

การศึกษาศักยภาพ โดยรวมของผู้ผลิตผ้าทอมือในจังหวัดลำพูนประกอบไปด้วยด้านการจัดการองค์กร ด้านการผลิต ด้านการตลาดและผลประกอบการ ศักยภาพโดยรวมของทั้ง 3 กลุ่ม ที่เป็นผู้ผลิตผ้าทอมือในจังหวัดลำพูน พบว่ากลุ่มผ้าไหมทอมือ มีระดับศักยภาพอยู่ในระดับที่ดี มีคะแนนร้อยละ 85.42 กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือ มีระดับศักยภาพในการผลิตผ้าฝ้ายทอมืออยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนร้อยละ 68.23 และกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงมีระดับศักยภาพในการผลิตผ้าทอกะเหรี่ยงอยู่ในระดับดี มีคะแนนร้อยละ 87.07 รายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

ด้านการจัดการองค์กร

พบว่ากลุ่มผู้ผลิตผ้าไหมทอมือมีการจัดการองค์กรคิดเป็นร้อยละ 95.84 กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือมีการจัดการด้านองค์กรคิดเป็นร้อยละ 62.50 กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงมีการจัดการด้านองค์กรคิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งจะเห็นได้ว่าด้านการจัดการองค์กรกลุ่มผ้าไหมทอมือและกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงอยู่ในระดับดี แต่กลุ่มผ้าฝ้ายทอมืออยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากกลุ่มผ้าฝ้ายโดยเฉพาะกลุ่มผู้ผลิตผ้าฝ้ายทอมือบ้านดอนหลวง มุ่งเน้นการผลิตเพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้ประกอบการโดยตรงไม่ผ่านกลุ่มจึงทำให้ผู้นำกลุ่มไม่ค่อยมีบทบาทต่อกลุ่มเท่าไร

ด้านการผลิต

พบว่ากลุ่มผ้าไหมทอมือ มีระดับศักยภาพด้านการผลิตอยู่ที่ร้อยละ 66.67 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือมีระดับศักยภาพการผลิตอยู่ที่ร้อยละ 66.67 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับปานกลาง กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงมีระดับศักยภาพด้านการผลิตอยู่ที่ร้อยละ 88.89 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับดี จะเห็นได้ว่ากลุ่มผ้าไหมทอมือและผ้าฝ้ายทอมือมีระดับศักยภาพการผลิตอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนกลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงมีระดับศักยภาพในการผลิตอยู่ระดับดี เนื่องจากสามารถผลิตวัตถุดิบเองได้บางส่วนและบริหารงานการผลิตได้อย่างเป็นระบบ

ด้านการตลาด

พบว่ากลุ่มผ้าไหมทอมือมีระดับศักยภาพอยู่ที่ร้อยละ 62.50 กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือมีระดับศักยภาพอยู่ที่ร้อยละ 56.25 กลุ่มผ้าทอกะเหรี่ยงมีระดับศักยภาพอยู่ที่ร้อยละ 59.38 จะเห็นได้ว่าทั้งสามกลุ่มมีศักยภาพทางด้านการตลาดในระดับปานกลาง

ผลประกอบการ

พบว่ากลุ่มผ้าไหมทอมือมีระดับศักยภาพอยู่ที่ร้อยละ 100 กลุ่มผ้าฝ้ายทอมือมีระดับศักยภาพอยู่ที่ร้อยละ 100 กลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยงมีระดับศักยภาพอยู่ที่ร้อยละ 100 จะเห็นได้ว่าทุกกลุ่มมีระดับศักยภาพอยู่ในระดับดี ดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 คะแนนและระดับศักยภาพโดยรวมของกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอมือในจังหวัดลำพูน

ดัชนีชี้วัด	กลุ่มผ้าไหม	กลุ่มผ้าฝ้าย	กลุ่มผ้าทอกระเหรี่ยง
ด้านองค์กร	95.83	62.50	100.00
	(ดี)	(ปานกลาง)	(ดี)
ด้านการผลิต	83.33	66.67	88.89
	(ดี)	(ปานกลาง)	(ดี)
ด้านการตลาด	62.50	56.25	59.37
	(ปานกลาง)	(ปานกลาง)	(ปานกลาง)
ผลประกอบการ	100.00	100.00	100.00
	(ดี)	(ดี)	(ดี)
คะแนนศักยภาพรวม	85.41	71.35	87.06
	(ดี)	(ปานกลาง)	(ดี)